INDEX OF QUESTIONS DISCUSSED IN THE KATHĀVATTHU.

CONTENTS OF VOL. II.

Chaṭṭho Vaggo.

Sattamo Vaggo.

Aṭṭhamo Vaggo.

Navamo Vaggo.

Dasamo Vaggo.

Ekādasamo Vaggo.

Soḷasamo Vaggo.

Sattarasamo Vaggo.

Aṭṭhārasamo Vaggo.

Ekūnavīsatimo Vaggo.

Vīsatimo Vaggo.

Ekavīsatimo Vaggo.

Bāvīsatimo Vaggo.

Tevīsatimo Vaggo.

INDICES.

1. Niyāmo asaṃkhato ti?
Āmantā.
Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ[1] amatan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Niyāmo asaṃkhato, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?
Āmantā.
Dve asaṃkhatānīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Dve asaṃkhatānīti?
Āmantā.
Dve tāṇāni, dve leṇāni, dve saraṇāni, dve parāyanāni, dve accutāni, dve amatāni, dve nibbānānīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Dve nibbānānīti?
Āmantā.
Atthi dvinnaṃ nibbānānaṃ uccanīcatā, hīnappaṇītatā, ukkaṃsāvakaṃso, sīmā vā bhedo vā rājī vā antarīkā vā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Niyāmo asaṃkhato ti?
Āmantā.
Atthi keci niyāmaṃ okkamanti paṭilabhanti, uppādenti samuppādenti, uṭṭhāpenti samuṭṭhāpenti, nibbattenti abhinibbattenti, janenti sañjanentīti?
Āmantā.
Atthi keci asaṃkhataṃ okkamanti paṭilabhanti, uppādenti samuppādenti, uṭṭhāpenti samuṭṭhāpenti, nibbattenti abhinibbattenti, janenti sañjanentīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
3. Niyāmo asaṃkhato ti?
Āmantā.
Maggo asaṃkhato ti?

---

[1] abbhūtaṃ, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Maggo saṃkhato ti?
Āmantā.
Niyāmo saṃkhato ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sotāpattiniyāmo asaṃkhato ti?
Āmantā.
Sotāpattimaggo asaṃkhato ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sotāpattimaggo saṃkhato ti?
Āmantā.
Sotāpattiniyāmo saṃkhato ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sakadāgāminiyāmo—pe—anāgāminiyāmo—pe—arahattaniyāmo asaṃkhato ti?
Āmantā.
Arahattamaggo asaṃkhato ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Arahattamaggo saṃkhato ti?
Āmantā.
Arahattaniyāmo saṃkhato ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sotāpattiniyāmo asaṃkhato—pe—arahattaniyāmo asaṃkhato, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?
Āmantā.
Pañca asaṃkhatānīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Pañca asaṃkhatānīti?
Āmantā.
Pañca tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Niyāmo asaṃkhato ti?
Āmantā.
Micchattaniyāmo asaṃkhato ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Micchattaniyāmo saṃkhato ti?
Āmantā.
Sammattaniyāmo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ "Niyāmo asaṃkhato ti"?

Āmantā.

Niyāme uppajja niruddhe aniyato hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi niyāmo asaṃkhato ti.

Micchattaniyāme uppajja niruddhe aniyato hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi micchattaniyāmo asaṃkhato ti.

Niyāmakathā.

VI. 2.

1. Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ[1] amatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭiccasamuppādo asaṃkhato, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni, dve leṇāni, dve saraṇāni, dve parāyanāni, dve accutāni, dve amatāni, dve nibbānānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nibbānānīti?

Āmantā.

Atthi dvinnaṃ nibbānānaṃ uccanīcatā, hīnappaṇītatā, ukkaṃsāvakaṃso, sīmā vā bhedo vā rājī vā antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

---

[1] abbhutaṃ, P.

2. Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?
Āmantā.
Avijjā asaṃkhatā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Avijjā saṃkhatā ti?
Āmantā.
Paṭiccasamuppādo saṃkhato ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?
Āmantā.
Avijjāpaccayā saṃkhārā asaṃkhatā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Avijjāpaccayā saṃkhārā saṃkhatā ti?
Āmantā.
Paṭiccasamuppādo saṃkhato ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
3. Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?
Āmantā.
Saṃkhārapaccayā viññāṇaṃ asaṃkhatan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Saṃkhārapaccayā viññāṇaṃ saṃkhatan ti?
Āmantā.
Paṭiccasamuppādo saṃkhato ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?
Āmantā.
Viññāṇapaccayā nāmarūpaṃ asaṃkhatan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Viññāṇapaccayā nāmarūpaṃ saṃkhatan ti?
Āmantā.
Paṭiccasamuppādo saṃkhato ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?
Āmantā.
Jātipaccayā jarāmaraṇaṃ asaṃkhatan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Jātipaccayā jarāmaraṇaṃ saṃkhatan ti?
Āmantā.

Paṭiccasamuppādo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ "Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Jātipaccayā Bhikkhave jarāmaraṇaṃ, uppādā vā Tathāgatānaṃ anuppādā vā Tathāgatānaṃ ṭhitā'va[1] sā dhātu dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā idappaccayatā; taṃ Tathāgato abhisambujjhati, abhisameti; abhisambujjhitvā abhisametvā ācikkhati deseti, paññapeti paṭṭhapeti, vivarati vibhajati uttānīkaroti; passathāti c'āha jātipaccayā Bhikkhave jarāmaraṇaṃ, bhavapaccayā Bhikkhave jāti—pe—avijjāpaccayā Bhikkhave saṃkhārā uppādā vā Tathāgatānaṃ anuppādā vā Tathāgatānaṃ ṭhitā'va sā dhātu—pe—passathāti c'āha avijjāpaccayā Bhikkhave saṃkhārā, iti kho Bhikkhave yā tatra tathatā[2] avitathatā anaññathatā[3] idappaccayatā, ayaṃ vuccati Bhikkhave paṭiccasamuppādo ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti.

5. "Avijjāpaccayā saṃkhārā ti" yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. "Avijjāpaccayā saṃkhārā ti" yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā, "saṃkhārapaccayā viññāṇan ti" yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tīṇi asaṃkhatānīti?

---

[1] P. omits va. [2] tathāgatā, P. [3] aññatathā, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tīṇi asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Tīṇi tāṇāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. "Avijjāpaccayā saṃkhārā ti" yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā, "saṃkhārapaccayā viññāṇan ti" yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā —pe—, "jātipaccayā jarāmaraṇan ti" yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dvādasa asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvādasa asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dvādasa tāṇāni—pe—dvādasa leṇāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭiccasamuppādakathā.

VI. 3.

1. Cattāri saccāni asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Cattāri tāṇāni, cattāri leṇāni, cattāri saraṇāni, cattāri parāyanāni, cattāri accutāni, cattāri amatāni, cattāri nibbānānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cattāri nibbānānīti?

Āmantā.

Atthi catunnaṃ nibbānānaṃ uccanīcatā, hīnappaṇītatā, ukkaṃsāvakaṃso, sīmā vā bhedo vā rājī vā antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Dukkhasaccaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.
Dukkhaṃ asaṃkhatan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Dukkhasaccaṃ asaṃkhatan ti?
Āmantā.
Kāyikaṃ dukkhaṃ, cetasikaṃ dukkhaṃ, sokaparidevadukkhadomanassūpāyāsā asaṃkhatā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Samudayasaccaṃ asaṃkhatan ti?
Āmantā.
Samudayo asaṃkhato ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Samudayasaccaṃ asaṃkhatan ti?
Āmantā.
Kāmataṇhā bhavataṇhā vibhavataṇhā asaṃkhatā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Maggasaccaṃ asaṃkhatan ti?
Āmantā.
Maggo asaṃkhato ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Maggasaccaṃ asaṃkhatan ti?
Āmantā.
Sammādiṭṭhi—pe—sammāsamādhi asaṃkhato ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
3. Dukkhaṃ saṃkhatan ti?
Āmantā.
Dukkhasaccaṃ saṃkhatan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kāyikaṃ dukkhaṃ, cetasikaṃ dukkhaṃ, sokaparidevadukkhadomanassūpāyāsā saṃkhatā ti?
Āmantā.
Dukkhasaccaṃ asaṃkhatan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Samudayo saṃkhato ti?
Āmantā.
Samudayasaccaṃ saṃkhatan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kāmataṇhā bhavataṇhā vibhavataṇhā saṃkhatā ti?

Āmantā.

Samudayasaccaṃ saṃkhatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggo saṃkhato ti?

Āmantā.

Maggasaccaṃ saṃkhatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammādiṭṭhi—pe—sammāsamādhi saṃkhato ti?

Āmantā.

Maggasaccaṃ saṃkhatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Nirodhasaccaṃ asaṃkhataṃ, nirodho asaṃkhato ti?

Āmantā.

Dukkhasaccaṃ asaṃkhataṃ, dukkhaṃ asaṃkhatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhasaccaṃ asaṃkhataṃ, nirodho asaṃkhato ti?

Āmantā.

Samudayasaccaṃ asaṃkhataṃ, samudayo asaṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhasaccaṃ asaṃkhataṃ, nirodho asaṃkhato ti?

Āmantā.

Maggasaccaṃ asaṃkhataṃ, maggo asaṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Dukkhasaccaṃ asaṃkhataṃ, dukkhaṃ saṃkhatan ti?

Āmantā.

Nirodhasaccaṃ asaṃkhataṃ, nirodho saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayasaccaṃ asaṃkhataṃ, samudayo saṃkhato ti?

Āmantā.

Nirodhasaccaṃ asaṃkhataṃ, nirodho saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasaccaṃ asaṃkhataṃ, maggo saṃkhato ti?

Āmantā.

Nirodhasaccaṃ asaṃkhataṃ, nirodho saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabaṃ "Cattāri saccāni asaṃkhatānīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Cattār'imāni Bhikkhave tathāni avitathāni anaññathāni. Katamāni cattāri? Idaṃ dukkhan ti Bhikkhave tathaṃ etaṃ avitathaṃ etaṃ anaññathaṃ etaṃ—pe—ayaṃ dukkhasamudayo ti—pe—ayaṃ dukkhanirodho ti—pe—ayaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ti tathaṃ etaṃ avitathaṃ etaṃ anaññathaṃ etaṃ: imāni kho Bhikkhave cattāri tathāni avitathāni anaññathānīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi cattāri saccāni asaṃkhatānīti.

Saccakathā.

VI. 4.

1. Ākāsānañcāyatanaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ amatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāsānañcāyatanaṃ asaṃkhataṃ, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ākāsānañcāyatanaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Ākāsānañcāyatanaṃ bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Asaṃkhataṃ bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi ākāsānañcāyatanūpagaṃ kamman ti?

Āmantā.

Atthi asaṃkhatūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi ākāsānañcāyatanūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi asaṃkhatūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Ākāsānañcāyatane sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjantīti?

Āmantā.

Asaṃkhate sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāsānañcāyatane atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Āmantā.

Asaṃkhate atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāsānañcāyatanaṃ catuvokārabhavo ti?

Āmantā.

Asaṃkhataṃ catuvokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ "Cattāro āruppā asaṃkhatā ti"?

Āmantā.

Nanu cattāro āruppā anejā[1] vuttā Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci cattāro āruppā anejā vuttā Bhagavatā, tena vata re vattabbe "Cattāro āruppā asaṃkhatā ti."

Āruppakathā.

---

[1] aneñjā, K.

VI. 5.

1. Nirodhasamāpatti asaṃkhatā ti?
Āmantā.
Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ amatan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nirodhasamāpatti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?
Āmantā.
Dve asaṃkhatānīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Dve asaṃkhatānīti?
Āmantā.
Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Atthi keci nirodhaṃ samāpajjanti paṭilabhanti, uppādenti samuppādenti, uṭṭhāpenti samuṭṭhāpenti, nibbattenti abhinibbattenti, janenti sañjanentīti?
Āmantā.
Atthi keci asaṃkhataṃ samāpajjanti paṭilabhanti, uppādenti samuppādenti, uṭṭhāpenti samuṭṭhāpenti, nibbattenti abhinibbattenti, janenti sañjanentīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
3. Nirodhā vodānaṃ vuṭṭhānaṃ paññāyatīti?
Āmantā.
Asaṃkhatā vodānaṃ vuṭṭhānaṃ paññāyatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nirodhaṃ samāpajjantassa paṭhamaṃ nirujjhati vacīsaṃkhāro, tato kāyasaṃkhāro, tato cittasaṃkhāro ti?
Āmantā.
Asaṃkhataṃ samāpajjantassa paṭhamaṃ nirujjhati vacīsaṃkhāro, tato kāyasaṃkhāro, tato cittasaṃkhāro ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nirodhā vuṭṭhahantassa paṭhamaṃ uppajjati cittasaṃkhāro, tato kāyasaṃkhāro, tato vacīsaṃkhāro ti?

Āmantā.

Asaṃkhatā vuṭṭhahantassa paṭhamaṃ uppajjati cittasaṃkhāro, tato kāyasaṃkhāro, tato vacīsaṃkhāro ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Nirodhā vuṭṭhitaṃ tayo phassā phusanti, suññato phasso, animitto phasso, appaṇihito phasso ti?

Āmantā.

Asaṃkhatā vuṭṭhitaṃ tayo phassā phusanti, suññato phasso, animitto phasso, appaṇihito phasso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhā vuṭṭhitassa vivekaninnaṃ cittaṃ hoti vivekapoṇaṃ vivekapabbhāran ti?

Āmantā.

Asaṃkhatā vuṭṭhitassa vivekaninnaṃ cittaṃ hoti vivekopoṇaṃ vivekapabbhāran ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ "Nirodhasamāpatti asaṃkhatā ti"?

Āmantā.

Saṃkhatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi nirodhasamāpatti asaṃkhatā ti.

Nirodhasamāpattikathā.

VI. 6.

1. Ākāso asaṃkhato ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ amatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāso asaṃkhato, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.
Dve tāṇāni—pe—antarikā vā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Ākāso asaṃkhato ti?
Āmantā.
Atthi keci anākāsaṃ ākāsaṃ karontīti?
Āmantā.
Atthi keci saṃkhataṃ asaṃkhataṃ karontīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi keci ākāsaṃ anākāsaṃ karontīti?
Āmantā.
Atthi keci asaṃkhataṃ sāṃkhataṃ karontīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
3. Ākāse pakkhiyo gacchanti, candimasuriyā gacchanti, tārakarūpāni gacchanti, iddhiṃ vikubbanti, bāhuṃ cālenti, pāṇiṃ cālenti, leḍḍum khipanti, laguḷaṃ khipanti, iddhiṃ khipanti, usuṃ khipantīti?
Āmantā.
Asaṃkhate pakkhiyo gacchanti, candimasuriyā gacchanti, tārakarūpāni gacchanti, iddhiṃ vikubbanti, bāhuṃ cālenti, pāṇiṃ cālenti, leḍḍum khipanti, laguḷaṃ khipanti, iddhiṃ khipanti, usuṃ khipantīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
4. Ākāsaṃ parivāretvā gharāni karonti, koṭṭhāni karontīti?
Āmantā.
Asaṃkhataṃ parivāretvā gharāni karonti, koṭṭhāni karontīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Udapāne khaññamāne [1] anākāso ākāso hotīti?
Āmantā.
Saṃkhataṃ asaṃkhataṃ hotīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tuccha-udapāne pūriyamāne, tucchakoṭṭhe pūriyamāne, tucchakumbhiyā pūriyamānāya, ākāso antaradhāyatīti?
Āmantā.

---

[1] khajamāne. P.

Āmantā.

Asaṃkhatā vuṭṭhahantassa paṭhamaṃ uppajjati cittasaṃkhāro, tato kāyasaṃkhāro, tato vacīsaṃkhāro ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Nirodhā vuṭṭhitaṃ tayo phassā phusanti, suññato phasso, animitto phasso, appaṇihito phasso ti?

Āmantā.

Asaṃkhatā vuṭṭhitaṃ tayo phassā phusanti, suññato phasso, animitto phasso, appaṇihito phasso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhā vuṭṭhitassa vivekaninnaṃ cittaṃ hoti vivekapoṇaṃ vivekapabbhāran ti?

Āmantā.

Asaṃkhatā vuṭṭhitassa vivekaninnaṃ cittaṃ hoti vivekopoṇaṃ vivekapabbhāran ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ "Nirodhasamāpatti asaṃkhatā ti"?

Āmantā.

Saṃkhatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi nirodhasamāpatti asaṃkhatā ti.

Nirodhasamāpattikathā.

VI. 6.

1. Ākāso asaṃkhato ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ amatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāso asaṃkhato, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asamkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ākāso asaṃkhato ti?

Āmantā.

Atthi keci anākāsaṃ ākāsaṃ karontīti?

Āmantā.

Atthi keci saṃkhataṃ asaṃkhataṃ karontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi keci ākāsaṃ anākāsaṃ karontīti?

Āmantā.

Atthi keci asaṃkhataṃ sāmkhataṃ karontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Ākāse pakkhiyo gacchanti, candimasuriyā gacchanti, tārakarūpāni gacchanti, iddhiṃ vikubbanti, bāhuṃ cālenti, pāṇiṃ cālenti, leḍḍum khipanti, laguḷaṃ khipanti, iddhiṃ khipanti, usuṃ khipantīti?

Āmantā.

Asaṃkhate pakkhiyo gacchanti, candimasuriyā gacchanti, tārakarūpāni gacchanti, iddhiṃ vikubbanti, bāhuṃ cālenti, pāṇiṃ cālenti, leḍḍum khipanti, laguḷaṃ khipanti, iddhiṃ khipanti, usuṃ khipantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Ākāsaṃ parivāretvā gharāni karonti, koṭṭhāni karontīti?

Āmantā.

Asaṃkhataṃ parivāretvā gharāni karonti, koṭṭhāni karontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Udapāne khaññamāne[1] anākāso ākāso hotīti?

Āmantā.

Saṃkhataṃ asaṃkhataṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tuccha-udapāne pūriyamāne, tucchakoṭṭhe pūriyamāne, tucchakumbhiyā pūriyamānāya, ākāso antaradhāyatīti?

Āmantā.

---

[1] khajamāne, P.

Asaṃkhataṃ antaradhāyatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
5. Na vattabbaṃ "Ākāso asaṃkhato ti"?
Āmantā.
Ākāso saṃkhato ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi ākāso asaṃkhato ti.

Ākāsakathā.

VI. 7.

1. Ākāso sanidassano ti?
Āmantā.
Rūpaṃ rūpāyatanaṃ rūpadhātu nīlaṃ pītakaṃ lohitakaṃ odātaṃ cakkhuviññeyyaṃ cakkhusmiṃ paṭihaññati cakkhussa āpāthaṃ[1] āgacchatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Ākāso sanidassano ti?
Āmantā.
Cakkhuñ ca paṭicca ākāsañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Cakkhuñ ca paṭicca ākāsañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?
Āmantā.
"Cakkhuñ ca paṭicca ākāsañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti." Atth'eva suttanto ti?
N'atthi.
"Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti." Atth'eva suttanto ti?
Āmantā.
Hañci "Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkuviññāṇan ti," atth'eva suttanto, no vata re vattabbe

---

[1] āpātaṃ, M.; ābādhaṃ, S.S$_2$.

Hañci "Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti," atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Cakkhuñ ca paṭicca paṭhavīdhātuñ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?

3. Na vattabbaṃ "Paṭhavīdhātu sanidassanā ti"?

Āmantā.

Nanu passati bhūmiṃ pāsāṇaṃ pabbatan ti?

Āmantā.

Hañci passati bhūmiṃ pāsāṇaṃ pabbataṃ, tena vata re vattabbe "Paṭhavīdhātu sanidassanā ti."

Na vattabbaṃ "Āpodhātu sanidassanā ti"?

Āmantā.

Nanu passati udakan ti?

Āmantā.

Hañci passati udakaṃ, tena vata re vattabbe "Āpodhātu sanidassanā ti."

Na vattabbaṃ "Tejodhātu sanidassanā ti"?

Āmantā.

Nanu passati aggiṃ jalantan ti?

Āmantā.

Hañci passati aggiṃ jalantaṃ, tena vata re vattabbe "Tejodhātu sanidassanā ti."

Na vattabbaṃ "Vāyodhātu sanidassanā ti"?

Āmantā.

Nanu passati vātena rukkhe sañcāliyamāne ti?

Āmantā.

Hañci passati vātena rukkhe sañcāliyamāne, tena vata re vattabbe "Vāyodhātu sanidassanā ti."

4. Cakkhundriyam sanidassanan ti?

Āmantā.

Rūpaṃ rūpāyatanaṃ rūpadhātu nīlaṃ pītakaṃ lohitakaṃ odātaṃ cakkhuviññeyyaṃ cakkhusmiṃ paṭihaññati cakkhussa āpāthaṃ āgacchatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Cakkhundriyaṃ sanidassanan ti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca cakkhundriyañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca cakkhundriyañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?

Āmantā.

"Cakkhuñ ca paṭicca cakkhundriyañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti." Atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

"Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci "Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti," atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Cakkhuñ ca paṭicca cakkhundriyañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti."

6. Na vattabbaṃ "Pañc'indriyāni sanidassanānīti"?

Āmantā.

Nanu passati cakkhuṃ sotaṃ ghānaṃ jivhaṃ kāyan ti?

Āmantā.

Hañci passati cakkhuṃ sotaṃ ghānaṃ jivhaṃ kāyaṃ, tena vata re vattabbe "Pañc'indriyāni sanidassanānīti."

7. Kāyakammaṃ sanidassanan ti?

Āmantā.

Rūpaṃ rūpāyatanaṃ rūpadhātu nīlaṃ pītakaṃ lohitakaṃ odātaṃ cakkhuviññeyyaṃ cakkhusmiṃ paṭihaññati cakkhussa āpāthaṃ āgacchatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Kāyakammaṃ sanidassanan ti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca kāyakammañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca kāyakammañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?

Āmantā.

"Cakkhuñ ca paṭicca kāyakammañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti." Atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

"Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci "Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti," atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Cakkuñ ca paṭicca kāyakammañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti."

9. Na vattabbaṃ "Kāyakammaṃ sanidassanan ti"?

Āmantā.

Nanu passati abhikkamantaṃ[1] paṭikkamantaṃ ālokentaṃ vilokentaṃ samiñjentaṃ pasārentan ti?

Āmantā.

Hañci passati abhikkamantaṃ paṭikkamantaṃ ālokentaṃ vilokentaṃ samiñjentaṃ pasārentam, tena vata re vattabbe "Kāyakammaṃ sanidassanan ti."

Paṭhavīdhātu sanidassanā ti ādikathā, kāyakammaṃ sanidassanan ti pāriyosānakathā.

Chaṭṭho Vaggo.

Niyāmo asaṃkhato, Paṭiccasamuppādo asaṃkhato,
Cattāri saccāni asaṃkhatāni, Cattāro āruppā asaṃkhatā,
Nirodhasamāpatti asaṃkhatā, Ākāso asaṃkhato, Ākāso sanidassano,
Cattāro mahābhūtā, Pañc'indriyāni, tatth'eva Kāyakamman ti.

---

[1] atikkamantaṃ, P.

VII. 1.

1. N'atthi keci dhammā kehici dhammehi saṃgahītā ti?
Āmantā.
Nanu atthi keci dhammā kehici dhammehi gaṇanaṃ gacchanti, uddesaṃ gacchanti, pariyāpannā ti?
Āmantā.
Hañci atthi keci dhammā kehici dhammehi gaṇanaṃ gacchanti, uddesaṃ gacchanti, pariyāpannā, no vata re vattabbe "N'atthi keci dhammā kehici dhammehi saṃgahītā ti."

2. Cakkhāyatanaṃ katamaṃ khandagaṇanaṃ gacchatīti?
Rūpakkhandhagaṇanaṃ gacchatīti.
Hañci rūpakkhandhagaṇanaṃ gacchati, tena vata re vattabbe "Cakkhāyatanaṃ rūpakkhandhena saṃgahītan ti."
Sotāyatanaṃ—pe—ghānāyatanaṃ—pe—jivhāyatanaṃ—pe—kāyāyatanaṃ katamaṃ khandhagaṇanaṃ gacchatīti?
Rūpakkhandhagaṇanaṃ gacchatīti.
Hañci kāyāyatanaṃ rūpakkhandhagaṇanaṃ gacchati, tena vata re vattabbe "Kāyāyatanaṃ rūpakkhandhena saṃgahītan ti."

3. Rūpāyatanaṃ—pe—saddāyatanaṃ—pe—gandhāyatanaṃ—pe—rasāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanaṃ katamaṃ khandhagaṇanaṃ gacchatīti?
Rūpakkhandhagaṇanaṃ gacchatīti.
Hañci phoṭṭhabbāyatanaṃ rūpakkhandhagaṇanaṃ gacchati, tena vata re vattabbe "Phoṭṭhabbāyatanaṃ rūpakkhandhena saṃgahītan ti."

4. Sukhā vedanā katamaṃ khandhagaṇanaṃ gacchatīti?
Vedanākkhandhagaṇanaṃ gacchatīti.
Hañci sukhā vedanā vedanākkhandhagaṇanaṃ gacchati, tena vata re vattabbe "Sukhā vedanā vedanākkhandhena saṃgahītā ti."
Dukkhā vedanā—pe—adukkhamasukhā vedanā katamaṃ khandhagaṇanaṃ gacchatīti?

Vedanākkhandhagaṇanaṃ gacchatīti.

Hañci adukkhamasukhā vedanā vedanākkandhagaṇanaṃ gacchati, tena vata re vattabbe "Adukkhamasukhā vedanā vedanākkhandhena saṃgahītā ti."

5. Cakkhusamphassajā saññā katamaṃ khandhagaṇanaṃ gacchatīti?

Saññākkhandhagaṇanaṃ gacchatīti.

Hañci cakkhusamphassajā saññā saññākkhandhagaṇanaṃ gacchati, tena vata re vattabbe "Cakkhusamphassajā saññā saññākkhandhena saṃgahītā ti."

Sotasamphassajā saññā—pe—manosamphassajā saññā katamaṃ khandhagaṇanaṃ gacchatīti?

Saññākkhandhagaṇanaṃ gacchatīti.

Hañci manosamphassajā saññā saññākkhandhagaṇanaṃ gacchati, tena vata re vattabbe "Manosamphassajā saññā saññākkhandhena saṃgahītā ti."

6. Cakkhusamphassajā cetanā—pe—manosamphassajā cetanā katamaṃ khandhagaṇanaṃ gacchatīti?

Saṃkhārakkhandhagaṇanaṃ gacchatīti.

Hañci manosamphassajā cetanā saṃkhārakkhandhagaṇanaṃ gacchati, tena vata re vattabbe "Manosamphassajā cetanā saṃkhārakkhandhena saṃgahītā ti."

7. Cakkhuviññāṇaṃ—pe—manoviññāṇaṃ katamaṃ khandhagaṇanaṃ gacchatīti?

Viññāṇakkhandhagaṇanaṃ gacchatīti.

Hañci manoviññāṇaṃ viññāṇakkhandhagaṇanaṃ gacchati, tena vata re vattabbe "Manoviññāṇaṃ viññāṇakkhandhena saṃgahītan ti."

8. Yathā dāmena vā yottena vā dve balibaddā[1] saṃgahītā, sikkāya piṇḍapāto saṃgahīto, sā gaddulena[2] saṃgahīto; evameva te dhammā tehi dhammehi saṃgahītā ti?

Āmantā.

Hañci dāmena vā yottena vā dve balibaddā saṃgahītā,

---

[1] palibathā, P. S_2.; balibadā, S.

[2] gamalena, S.; kaṭulena, P. S_2.

sikkāya piṇḍapāto saṃgahīto. sā gaddulena saṃgahīto, tena vata re vattabbe "Atthi keci dhammā kehici dhammehi saṃgahītā ti."

Saṃgahītakathā.

VII. 2.

1. N'atthi keci dhammā kehici dhammehi sampayuttā ti?

Āmantā.

Nanu atthi keci dhammā kehici dhammehi sahagatā sahajātā saṃsaṭṭhā ekuppādā ekanirodhā ekavatthukā[1] ekārammaṇā ti?

Āmantā.

Hañci atthi keci dhammā kehici dhammehi sahagatā sahajātā saṃsaṭṭhā ekuppādā ekanirodhā ekavatthukā ekārammaṇā, no vata re vattabbe "N'atthi keci dhammā kehici dhammehi sampayuttā ti."

2. Vedanākkhandho saññākkhandhena sahajāto ti?

Āmantā.

Hañci vedanākkhandho saññākkhandhena sahajāto, tena vata re vattabbe "Vedanākkhandho saññākkhandhena sampayutto ti."

Vedanākkhandho saṃkhārakkhandhena viññāṇakkhandhena sahajāto ti?

Āmantā.

Hañci vedanākkhandho viññāṇakkhandhena sahajāto, tena vata re vattabbe "Vedanākkhandho viññāṇakkhandhena sampayutto ti."

Saññākkhandho, saṃkhārakkhandho, viññāṇakkhandho vedanākkhandhena, saññākkhandhena, saṃkhārakkhandhena sahajāto ti?

Āmantā.

Hañci viññāṇakkhandho saṃkhārakkhandhena saha-

---

[1] ekavattukā, P.

jāto, tena vata re vattabbe "Viññāṇakkhandho saṃkhārakkhandhena sampayutto ti."

Yathā tilamhi[1] telaṃ anugataṃ anupaviṭṭhaṃ, ucchumhi raso anugato anupaviṭṭho, evameva te dhammā tehi dhammehi anugatā anupaviṭṭhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sampayuttakathā.

VII. 3.

1. N'atthi cetasiko dhammo ti?

Āmantā.

Nanu atthi keci dhammā cittena sahagatā sahajātā saṃsaṭṭhā sampayuttā ekuppādā ekanirodhā ekavatthukā ekārammaṇā ti?

Āmantā.

Hañci atthi keci dhammā cittena sahagatā sahajātā saṃsaṭṭhā sampayuttā ekuppādā ekanirodhā ekavatthukā ekārammaṇā, no vata re vattabbe "N'atthi cetasiko dhammo ti."

2. Phasso cittena sahajāto ti?

Āmantā.

Hañci phasso cittena sahajāto, tena vata re vattabbe "Phasso cetasiko ti."

Vedanā—pe—saññā, cetanā—pe—saddhā viriyaṃ sati samādhi paññā rāgo doso moho—pe—anottappaṃ cittena sahajātan ti?

Āmantā.

Hañci anottappaṃ cittena sahajātaṃ, tena vata re vattabbe "Anottappaṃ cetasikan ti."

3. Cittena sahajātā ti katvā cetasikā ti?

Āmantā.

Phassena sahajātā ti katvā phassikā ti?

Āmantā.

Cittena sahajātā ti katvā cetasikā ti?

---

[1] sīlamhi, P.S₂.

Āmantā.

Vedanāya—pe—saññāya cetanāya saddhāya viriyena satiyā samādhiyā paññāya rāgena dosena mohena—pe—anottappena sahajātā ti katvā anottappāsikā[1] ti?

Āmantā.

4. N'atthi cetasiko dhammo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Cittañ h'idaṃ cetasikā ca dhammā
Anattato saṃviditassa honti.
Hīnappaṇītaṃ tadubhaye viditvā
Sammaddaso[2] vedi[3] palokadhamman[4] ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi cetasiko dhammo ti.

5. N'atthi cetasiko dhammo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Kevaṭṭa[5] bhikkhu parasattānaṃ parapuggalānaṃ cittaṃ pi ādisati, cetasikaṃ pi ādisati, vitakkitaṃ pi ādisati, vicāritaṃ pi ādisati 'Evaṃ pi te mano, itthaṃ[6] pi te mano, iti pi te cittan ti,'" Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi cetasiko dhammo ti.

Cetasikakathā.

VII. 4.

1. Cetasiko dhammo dānan ti?

Āmantā.

---

[1] anottappaṃ siyā ti, P.S.S_2.
[2] samphattaso, P.; sampayuttaso, S. [3] veri, P.S.S_2.
[4] phaloka°, P.
[5] Kevaṭṭa all MSS. See Dīgha xi., note 2, p. 211.
[6] ittaṃ, P.

Labbhā cetasiko dhammo paresaṃ dātun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā cetasiko dhammo paresaṃ dātun ti?

Āmantā.

Labbhā phasso paresaṃ dātun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā vedanā—pe—saññā cetanā saddhā viriyaṃ sati samādhi—pe—paññā paresaṃ dātun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ "Cetasiko dhammo dānan ti"?

Āmantā.

Dānaṃ aniṭṭhaphalaṃ akantaphalaṃ amanuññaphalaṃ secanakaphalaṃ dukkhindriyaṃ[1] dukkhavipākan ti?

Nanu dānaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākan ti?

Āmantā.

Hañci dānaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ, tena vata re vattabbe "Cetasiko dhammo dānan ti."

3. Dānaṃ iṭṭhaphalaṃ vuttaṃ Bhāgavatā, cīvaraṃ dānan ti?

Āmantā.

Cīvaraṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dānaṃ iṭṭhaphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, piṇḍapāto, senāsanaṃ, gilānapaccayabhesajjaparikkhāro dānan ti?

Āmantā.

Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro iṭṭhaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhindriyo sukhavipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ "Cetasiko dhammo dānan ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

---

[1] dukkhudrayaṃ, M.K.

"Saddhā hiriyaṃ[1] kusalañ ca dānaṃ
Dhammā ete sappurisānuyātā
Etaṃ hi maggaṃ diviyaṃ vadanti[2]
Etena hi gacchati devalokan ti."

Atth'eva suttanto ti?
Āmantā.
Tena hi cetasiko dhammo dānan ti.
5. Na vattabbaṃ "Cetasiko dhammo dānan ti"?
Āmantā.
Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Pañc'imāni Bhikkhave dānāni mahādānāni aggaññāni rattaññāni vaṃsaññāni porāṇāni asaṃkiṇṇāni asaṃkiṇṇapubbāni na saṃkīyanti, na saṃkīyissanti, appaṭikuṭṭhāni samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Katamāni pañca? Idha Bhikkhave ariyasāvako pāṇātipātaṃ pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti, pāṇātipātā paṭivirato Bhikkhave ariyasāvako aparimāṇānaṃ sattānaṃ abhayaṃ deti, averaṃ deti, abyāpajjhaṃ deti, aparimāṇānaṃ sattānaṃ abhayaṃ datvā, averaṃ datvā, abyāpajjhaṃ datvā aparimāṇassa abhayassa averassa abyāpajjhassa bhāgī hoti: idaṃ Bhikkhave paṭhamaṃ dānaṃ mahādānaṃ aggaññaṃ rattaññaṃ vaṃsaññaṃ porāṇaṃ asaṃkiṇṇaṃ asaṃkiṇṇapubbaṃ na saṃkīyati, na saṃkīyissati, appaṭikuṭṭhaṃ samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Puna ca paraṃ Bhikkhave ariyasāvako adinnādāyaṃ pahāya—pe—kāmesu micchācāraṃ pahāya—pe—musāvādaṃ pahāya — pe — surāmerayamajjapamādaṭṭhānaṃ pahāya surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato hoti, surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭivirato Bhikkhave ariyasāvako aparimāṇānaṃ sattānaṃ abhayaṃ deti, averaṃ deti, abyāpajjhaṃ deti, aparimāṇānaṃ sattānaṃ abhayaṃ datvā, averaṃ datvā, abyāpajjhaṃ datvā aparimāṇassa abhayassa, averassa abyāpajjhassa bhāgī hoti: idaṃ Bhik-

[1] viriyaṃ, P.S₂.
[2] dibbaṃ caranti, P.S.S₂.; dibbaṃ c'ayaṃ vadanti, M.; diviyaṃ vadanti, K.

khave pañcamaṃ dānaṃ mahādānaṃ aggaññaṃ rattaññaṃ vaṃsaññaṃ porāṇaṃ asaṃkiṇṇaṃ asaṃkiṇṇapubbaṃ na saṃkīyati, na saṃkīyissati, appaṭikuṭṭhaṃ samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Imāni kho Bhikkhave pañca dānāni mahādānāni aggaññāni rattaññāni vaṃsaññāni porāṇāni asaṃkiṇṇāni asaṃkiṇṇapubbāni na saṃkīyanti, na saṃkīyissanti, appaṭikuṭṭhāni samaṇehi brāhmaṇehi viññuhīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi cetasiko dhammo dānan ti.

6. Na vattabbaṃ "Deyyadhammo dānan ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Idh'ekacco annaṃ deti, pānaṃ deti, vatthaṃ deti, yānaṃ deti, mālaṃ deti, gandhaṃ deti, vilepanaṃ deti, seyyaṃ deti, āvasathaṃ deti, padīpeyyaṃ detīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi deyyadhammo dānan ti.

7. Deyyadhammo dānan ti?

Āmantā.

Deyyadhammo iṭṭhaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhindriyo sukhavipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dānaṃ iṭṭhaphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, cīvaraṃ dānan ti?

Āmantā.

Cīvaraṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dānaṃ iṭṭhaphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, piṇḍapāto dānaṃ, senāsanaṃ dānaṃ, gilānapaccayabhesajjaparikkhāro dānan ti?

Āmantā.

Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro iṭṭhaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhindriyo sukhavipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi na vattabbaṃ "Deyyadhammo dānan ti."

Dānakathā.

VII. 5.

1. Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti[1]?
Āmantā.
Paribhogamayo phasso vaḍḍhati, vedanā vaḍḍhati, saññā vaḍḍhati, cetanā vaḍḍhati, cittaṃ vaḍḍhati, saddhā vaḍḍhati, viriyaṃ vaḍḍhati, sati vaḍḍhati, samādhi vaḍḍhati, paññā vaḍḍhatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Paribhogamayaṃ puññaṃ vaddhatīti?
Āmantā.
Latā viya vaḍḍhati, māluvā viya vaḍḍhati, rukkho viya vaḍḍhati, tiṇaṃ viya vaḍḍhati, puñjapuñjo viya vaḍḍhatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti?
Āmantā.
Dāyako dānaṃ datvā na samannāharati, hoti puññan ti?
Āmantā.
Anāvaṭṭantassa[2] hoti, anābhogassa hoti, asamannāharantassa hoti, amanasikarontassa hoti, acetayantassa hoti, apatthayantassa hoti, apaṇidahantassa hotīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nanu āvaṭṭantassa hoti, ābhogassa hoti, samannāharantassa hoti, manasikarontassa hoti, cetayantassa hoti, patthayantassa hoti, paṇidahantassa hotīti?
Āmantā.

---

[1] saṃvaḍḍhati, P.S.
[2] anāvajjantassa, K.; Aṭṭhakathā gives both vajj° and vaṭṭ°.

Hañci āvaṭṭantassa hoti, ābhogassa hoti, samannāharantassa hoti, manasikarontassa hoti, cetayantassa hoti, patthayantassa hoti, paṇidahantassa hoti, no vata re vattabbe "Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti."

3. Paribhogamayaṃ puññaṃ vaddhatīti?

Āmantā.

Dāyako dānaṃ datvā kāmavitakkaṃ vitakketi, byāpādavitakkaṃ vitakketi, vihiṃsāvitakkaṃ vitakketi, hoti puññan ti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ[1]—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā[2] sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri? Nabhañ ca Bhikkhave paṭhavī ca idaṃ paṭhamaṃ suvidūravidūraṃ; orimañ ca Bhikkhave tīraṃ samuddassa pārimañ ca tīraṃ idaṃ dutiyaṃ suvidūravidūraṃ; yato ca Bhikkhave verocano abbhudeti yattha ca atthameti, idaṃ tatiyaṃ suvidūravidūraṃ, satañ ca Bhikkhave dhammo[3] asatañ ca dhammo, idaṃ catutthaṃ suvidūravidūraṃ: imāni kho Bhikkhave cattāri suvidūravidūrānīti.

Nabhañ ca dūre paṭhavī ca dūre,
Pāraṃ samuddassa tadāhu dūre,

---

[1] phalānaṃ, P.S.S₂.; P.S.S₂. omit the next two lines down to hīnappaṇītā.

[2] P.S.S₂ omit this question. [3] dhammā, K.

Yato ca verocano abbhudeti
Pabhaṅkaro yattha ca atthameti,
Tato h'eva dūrataraṃ vadanti
Satañ ca dhammaṃ asatañ ca dhammaṃ;
Abyāyiko hoti sataṃ samāgamo
Yāvam pi tiṭṭheyya tath'eva hoti
Khippaṃ haveti[1] asataṃ samāgamo
Tasmā sataṃ dhammo asabbhi ārakā ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti."

4. Na vattabbaṃ "Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Ārāmaropā vanaropā
Ye janā setukārakā
Papañ ca udapānañ ca
Ye dadanti upassayaṃ,[2]
Tesaṃ divā ca ratto ca
Sadā puññaṃ pavaḍḍhati,
Dhammaṭṭhā sīlasampannā
Te janā saggagāmino ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti.

5. Na vattabbaṃ "Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Cattāro'me Bhikkhave

---

[1] haveti, M.K.; hi veti, Morris, Aṅg. iv. 47.
[2] upāsayaṃ, P.

puññābhisandā kusalābhisandā sukhass'āhārā sovaggikā sukhavipākā saggasaṃvatttanikā iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṃvattanti. Katame cattāro? Yassa Bhikkhave bhikkhu cīvaraṃ paribhuñjamāno appamāṇaṃ cetosamādhiṃ upasampajja viharati, appamāṇo tassa puññābhisando kusalābhisando sukhass'āhāro sovaggiko sukhavipāko saggasaṃvattaniko iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṃvattati; yassa Bhikkhave bhikkhu piṇḍapātaṃ paribhuñjamāno—pe—senāsanaṃ paribhuñjamāno—pe—gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ paribhuñjamāno appamāṇaṃ cetosamādhiṃ upasampajja viharati, appamāṇo tassa puññābhisando kusalābhisando sukhass'āhāro sovaggiko sukhavipāko saggasaṃvattaniko iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṃvattati. Ime kho Bhikkhave cattāro puññābhisandā kusalābhisandā sukhass'āhārā sovaggikā sukhavipākā saggasaṃvattanikā iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṃvattantīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti.

6. Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti?

Āmantā.

Dāyako dānaṃ deti, paṭiggāhako paṭiggahetvā na paribhuñjati chaḍḍeti vissajjeti, hoti puññan ti?

Āmantā.

Hañci dāyako dānaṃ deti, paṭiggāhako paṭiggahetvā na paribhuñjati chaḍḍeti vissajjeti, hoti puññaṃ, no vata re vattabbe "Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti."

7. Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti?

Āmantā.

Dāyako dānaṃ deti, paṭiggāhake paṭiggahīte rājāno vā haranti, corā vā haranti, aggi vā ḍahati, udakaṃ vā vahati, appiyā vā dāyādā haranti, hoti puññan ti?

Āmantā.

Hañci dāyako dānaṃ deti, paṭiggāhake paṭiggahīte rājāno vā haranti, corā vā haranti, aggi vā ḍahati, udakaṃ vā vahati, appiyā vā dāyādā haranti, hoti puññaṃ, no

vata re vattabbe "Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti."

Paribhogamayapuññakathā.

VII. 6.

1. Ito dinnena tattha yāpentīti?

Āmantā.

Ito cīvaraṃ denti, taṃ cīvaraṃ tattha paribhuñjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ito piṇḍapātaṃ denti, ito senāsanaṃ denti, ito gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ denti, ito khādanīyaṃ denti, ito bhojanīyaṃ denti, ito pānīyaṃ denti, tattha paribhuñjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ito dinnena tattha yāpentīti?

Āmantā.

Añño aññassa kārako, parakataṃ sukhadukkhaṃ añño karoti, añño paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ "Ito dinnena tattha yāpentīti"?

Āmantā.

Nanu petā attano atthāya dānaṃ dentaṃ anumodenti, cittaṃ pasādenti, pītiṃ uppādenti, somanassaṃ paṭilabbhantīti?

Āmantā.

Hañci petā attano atthāya dānaṃ dentaṃ anumodenti, cittaṃ pasādenti, pītiṃ uppādenti, somanassaṃ paṭilabbhanti, tena vata re vattabbe "Ito dinnena tattha yāpentīti."

3. Na vattabbaṃ "Ito dinnena tattha yāpentīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Unname[1] udakaṃ vuṭṭhaṃ
Yathā ninnaṃ pavattati,

---

[1] unnate, K.

Evameva ito dinnaṃ
Petānaṃ upakappati.
Yathā vārivahā pūrā
Paripūrenti sāgaraṃ,
Evameva ito dinnaṃ
Petānaṃ upakappati.
Na hi tattha kasī atthi
Gorakkh'ettha[1] na vijjati,
Vaṇijjā[2] tādisī n'atthi
Hiraññena kayakkayaṃ,
Ito dinnena yāpenti
Petā kālakatā tahin ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi ito dinnena tattha yāpentīti.

4. Na vattabbaṃ "Ito dinnena tattha yāpentīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Pañc'imāni Bhikkhave ṭhānāni sampassantā mātāpitaro puttaṃ icchanti kule jāyamānaṃ. Katamāni pañca? Bhaṭo vā no bharissati,[3] kiccaṃ vā no karissati, kulavaṃso[4] ciraṃ ṭhassati, dayājjaṃ paṭipajjati,[5] atha vā pana petānaṃ kālakatānaṃ dakkhiṇaṃ anuppadassati[6]: imāni kho Bhikkhave pañca ṭhānāni sampassantā mātāpitaro puttaṃ icchanti kule jāyamānan ti.

Pañca ṭhānāni sampassaṃ
Puttaṃ icchanti paṇḍitā
Bhato vā no bharissati,
Kiccaṃ vā no karissati,
Kulavaṃso ciraṃ[7] tiṭṭhe
Dāyajjaṃ paṭipajjati,[8]

[1] ettaṃ, P.; etta, M.
[2] vāṇijā, M.
[3] [illegible]issati, P.; karissati, S.
[4] kusalaṃ vā so, P.
[5] no paṭipajjissati, M.
[6] anupatissa, P.S_2.
[7] [illegible], S.; [illegible], P.
[8] paṭipajjanti, M.

Atha vā pana petānaṃ
Dakkhiṇaṃ anuppadassati,[1]
Ṭhāṇān'etāni sampassaṃ
Puttaṃ icchanti paṇḍitā.
Tasmā santo sappurisā
Kataññū katavedino
Bharanti[2] mātāpitaro
Pubbe kataṃ anussaraṃ,
Karonti tesaṃ kiccāni
Yathā taṃ pubbakārinaṃ,[3]
Ovādakārī bhaṭaposi[4]
Kulavaṃsaṃ ahāpayaṃ
Saddho sīlena sampanno
Putto hoti pasaṃsiyo[5] ti."

Atth'eva suttanto ti?
Āmantā.
Tena hi ito dinnena tattha yāpentīti.

Ito dinnakathā.

VII. 7.

1. Paṭhavī kammavipāko ti?
Āmantā.
Sukhavedanīyā dukkhavedanīyā adukkhamasukhavedanīyā sukhāya vedanāya sampayuttā dukkhāya vedanāya sampayuttā adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā phassena sampayuttā vedanāya sampayuttā saññāya sampayuttā cetanāya sampayuttā cittena sampayuttā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā[6] ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

---

[1] anupatissati, P.S₂; anupatipassati, S. [2] aranti, S.
[3] pubbatādinaṃ, P.S.S₂. [4] athaposi, S.
[5] samphassiyo, P.; sampassibho, S.; sampassiyo, S₂.
[6] āvajjanā, K.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na sukhavedanīyā na dukkhavedanīyā na adukkhamasukhavedanīyā na sukhāya vedanāya sampayuttā na dukkhāya vedanāya sampayuttā, na adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā na phassena sampayuttā na vedanāya sampayuttā na saññāya sampayuttā na cetanāya sampayuttā na cittena sampayuttā, anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci na sukhavedanīyā—pe—anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhi, no vata re vattabbe "Paṭhavī kammavipāko ti."

2. Phasso kammavipāko phasso sukhavedanīyo dukkhavedanīyo adukkhamasukhavedanīyo, sukhāya vedanāya sampayutto, dukkhāya—pe—adukkhamasukhāya vedanāya sampayutto, phassena sampayutto, vedanāya sampayutto, saññāya sampayutto, cetanāya sampayutto, cittena sampayutto, sārammaṇā, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Paṭhavī kammavipāko paṭhavī sukhavedanīyā dukkhavedanīyā adukkhamasukhavedanīyā, sukhāya vedanāya sampayuttā, dukkhāya—pe—adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā, phassena sampayuttā, vedanāya sampayuttā, saññāya sampayuttā, cetanāya sampayuttā, cittena sampayuttā, sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhavī kammavipāko, paṭhavī na sukhavedanīyā, na dukkhavedanīyā—pe— anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā —pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso kammavipāko, phasso na sukhavedanīyo, na dukkhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā —pe—paṇidhīti?

3. Paṭhavī kammavipāko ti?

Āmantā.

Paṭhavī paggahaniggahūpagā chedanabhedanūpagā ti?

Āmantā.

Kammavipāko paggahaniggahūpago chedanabhedanūpago ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā paṭhavī ketuṃ viketuṃ[1] āṭhapetuṃ ocinituṃ vicinituṃ ti?

Āmantā.

Labbhā kammavipāko ketuṃ viketuṃ āṭhapetuṃ ocinituṃ vicinituṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhavī paresaṃ sādhāraṇā ti?

Āmantā.

Kammavipāko paresaṃ sādhāraṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammavipāko paresaṃ sādhāraṇo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Asādhāraṇam aññesaṃ
Acoraharaṇo[2] nidhi,
Kayirātha macco[3] puññāni
Sace sucaritaṃ careti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Kammavipāko paresaṃ sādhāraṇo ti."

4. Paṭhavī kammavipāko ti?

Āmantā.

Paṭhamaṃ paṭhavī saṇṭhāti,[4] pacchā sattā uppajjantīti?

Āmantā.

Paṭhamaṃ vipāko uppajjati, pacchā vipākapaṭilābhāya kammaṃ karontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Paṭhavī sabbasattānaṃ kammavipāko ti?

---

[1] vikketuṃ, M. [2] atha corāharaṇo, P.
[3] kayirathammacço, P. [4] sandhāti, P.

Āmantā.

Sabbe sattā paṭhaviṃ paribhuñjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbe sattā paṭhaviṃ paribhuñjantīti?

Āmantā.

Atthi keci paṭhaviṃ aparibhuñjitvā[1] parinibbāyantīti?[2]

Āmantā.

Atthi keci kammavipākaṃ akhepetvā parinibbāyantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Paṭhavī Cakkavattisattassa kammavipāko ti?

Āmantā.

Aññe sattā paṭhaviṃ paribhuñjantīti?

Āmantā.

Cakkavattisattassa kammavipākaṃ aññe sattā paribhuñjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkavattisattassa kammavipākaṃ aññe sattā paribhuñjantīti?

Āmantā.

Cakkavattisattassa phassaṃ vedanaṃ saññaṃ cetanaṃ cittaṃ saddhaṃ viriyaṃ satiṃ samādhiṃ paññaṃ aññe sattā paribhuñjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ "Paṭhavī kammavipāko ti"?

Āmantā.

Nanu atthi issariyasaṃvattanikaṃ[3] kammaṃ, adhipaccasaṃvattanikaṃ kamman ti.

Āmantā.

Hañci atthi issariyasaṃvattanikaṃ kammaṃ, adhipaccasaṃvattanikaṃ kammaṃ, tena vata re vattabbe "Paṭhavī kammavipāko ti."

P a ṭ h a v ī k a m m a v i p ā k a k a t h ā.

---

[1] pari°, K. [2] apari°, P. [3] °yam, M.K.

VII. 8.

1. Jarāmaraṇaṃ vipāko ti?

Āmantā.

Sukhavedanīyaṃ dukkhavedanīyaṃ adukkhamasukhavedanīyaṃ sukhāya vedanāya sampayuttaṃ dukkhāya vedanāya sampayuttaṃ adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttaṃ phassena sampayuttaṃ vedanāya sampayuttaṃ saññāya sampayuttaṃ cetanāya sampayuttaṃ cittena sampayuttaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe "Jarāmaraṇaṃ vipāko ti."

2. Phasso vipāko, phasso sukhavedanīyo—pe—sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Jarāmaraṇaṃ vipāko, jarāmaraṇaṃ sukhavedanīyaṃ—pe—sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jarāmaraṇaṃ vipāko, jarāmaraṇaṃ na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso vipāko, phasso na sukhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti?

Āmantā.

Kusalānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ na vattabbaṃ "Kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti"?

Āmantā.

Akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ na vattabbaṃ "Akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti"?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kusalānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti?

Āmantā.

Akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ na vattabbaṃ "Kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti"?

Āmantā.

Kusalānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ na vattabbaṃ "Akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti"?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Kusalānañ ca akusalānañ ca dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti?

Āmantā.

Kusalānañ ca akusalānañ ca dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalānañ ca akusalānañ ca dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ na vattabbaṃ "Kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti"?

Āmantā.

Kusalānañ ca akusalānañ ca dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ na vattabbaṃ "Akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti"?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ "Jarāmaraṇaṃ vipāko ti"?

Āmantā.

Nanu atthi dubbaṇṇasaṃvattanikaṃ kammaṃ, appāyukasaṃvattanikaṃ kamman ti?

Āmantā.

Hañci atthi dubbaṇṇasaṃvattanikaṃ kammaṃ, appāyu-

kasaṃvattanikaṃ kammaṃ, tena vata re vattabbe "Jarāmaraṇaṃ vipāko ti."

Jarāmaraṇaṃ vipāko ti kathā.

VII. 9.

1. N'atthi ariyadhammavipāko ti?
Āmantā.
Nanu mahapphalaṃ sāmaññaṃ, mahapphalaṃ brahmaññan ti?
Āmantā.
Hañci mahapphalaṃ sāmaññaṃ, mahapphalaṃ brahmaññaṃ, no vata re vattabbe "N'atthi ariyadhammavipāko ti."
2. N'atthi ariyadhammavipāko ti?
Āmantā.
Nanu atthi sotāpattiphalan ti?
Āmantā.
Hañci atthi sotāpattiphalaṃ, no vata re vattabbe "N'atthi ariyadhammavipāko ti."
Nanu atthi sakadāgāmiphalaṃ—pe—anāgāmiphalaṃ—pe—arahattaphalan ti?
Āmantā.
Hañci atthi arahattaphalaṃ, no vata re vattabbe "N'atthi ariyadhammavipāko ti."
3. Sotāpattiphalaṃ na vipāko ti?
Āmantā.
Dānaphalaṃ na vipāko ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sotāpattiphalaṃ na vipāko ti?
Āmantā.
Sīlaphalaṃ—pe—bhāvanāphalaṃ na vipāko ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sakadāgāmiphalaṃ—pe—anāgāmiphalaṃ—pe—arahattaphalaṃ na vipāko ti?
Āmantā.

Dānaphalaṃ na vipāko ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Arahattaphalaṃ na vipāko ti?
Āmantā.
Sīlaphalaṃ—pe—bhāvanāphalaṃ na vipāko ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
4. Dānaphalaṃ vipāko ti?
Āmantā.
Sotāpattiphalaṃ vipāko ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Dānaphalaṃ vipāko ti?
Āmantā.
Sakadāgāmiphalaṃ—pe—anāgāmiphalaṃ—pe—arahattaphalaṃ vipāko ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sīlaphalaṃ—pe—bhāvanāphalaṃ vipāko ti?
Āmantā.
Sotāpattiphalaṃ vipāko ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Bhāvanāphalaṃ vipāko ti?
Āmantā.
Sakadāgāmiphalaṃ—pe—anāgāmiphalaṃ—pe—arahattaphalaṃ vipāko ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
5. Kāmāvacaraṃ kusalaṃ savipākan ti?
Āmantā.
Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Rūpāvacaraṃ kusalaṃ—pe—arūpāvacaraṃ kusalaṃ savipākan ti?
Āmantā.
Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Lokuttaraṃ kusalaṃ avipākan ti?
Āmantā.
Kāmāvacaraṃ kusalaṃ avipākan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Lokuttaraṃ kusalaṃ avipākan ti?

Āmantā.

Rūpāvacaraṃ kusalaṃ—pe—arūpāvacaraṃ kusalaṃ avipākan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Kāmāvacaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ācayagāmīti?[1]

Āmantā.

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ācayagāmīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpāvacaraṃ kusalaṃ—pe—arūpāvacaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ācayagāmīti?

Āmantā.

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ācayagāmīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ apacayagāmīti?

Āmantā.

Kāmāvacaraṃ kusalaṃ savipākaṃ apacayagāmīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ apacayagāmīti?

Āmantā.

Rūpāvacaraṃ kusalaṃ—pe—arūpāvacaraṃ kusalaṃ savipākaṃ apacayagāmīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ariyadhammavipākakathā.

VII. 10.

1. Vipāko vipākadhammadhammo ti?

Āmantā.

Tassa vipāko vipākadhammadhammo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tassa vipāko vipākadhammadhammo ti?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriyā, n'atthi vaṭṭupacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti?

---

[1] °gāmin ti. M.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Vipāko vipākadhammadhammo ti?

Āmantā.

Vipāko ti vā vipākadhammadhammo ti vā, vipākadhammadhammo ti vā, vipāko ti vā, esese ekaṭṭhe same sabhāge tajjāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Vipāko vipākadhammadhammo ti?

Āmantā.

Vipāko ca vipākadhammadhammo ca, vipākadhammadhammo ca vipāko ca sahagatā sahajātā saṃsaṭṭhā sampayuttā ekuppādā ekanirodhā ekavatthukā ekārammaṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Vipāko vipākadhammadhammo ti?

Āmantā.

Tañ ñeva akusalaṃ so akusalassa vipāko, tañ ñeva kusalaṃ so kusalassa vipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vipāko vipākadhammadhammo ti?

Āmantā.

Yen'eva cittena pāṇaṃ hanati, ten'eva cittena niraye paccati: yen'eva cittena dānaṃ deti, ten'eva cittena sagge modatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ "Vipāko vipākadhammadhammo ti"?

Āmantā.

Nanu vipākā cattāro khandhā arūpino[1] aññamaññapaccayā ti?

Āmantā.

Hañci vipākā cattāro khandhā arūpino aññamaññapaccayā, tena vata re vattabbe "Vipāko vipākadhammadhammo ti."

Vipākadhammadhammo ti kathā.

---

[1] arūpā no, P.

Sattamo Vaggo.

Saṃgaho, Sampayutto, Cetasiko dhammo,
Cetasikaṃ dānaṃ, Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhati,
Ito dinnena tattha yāpentīti, Paṭhavī kammavipāko,
Jarāmaraṇaṃ vipāko, N'atthi ariyadhammavipāko ti,
Vipāko vipākadhammadhammo ti.

VIII. 1.

1. Cha gatiyo ti?

Āmantā.

Nanu pañca gatiyo vuttā Bhagavatā, Nirayo, Tiracchānayoni, Pettivisayo, Manussā, Devā ti?

Āmantā.

Hañci pañca gatiyo vuttā Bhagavatā, Nirayo, Tiracchānayoni, Pettivisayo, Manussā, Devā, no vata re vattabbe "Cha gatiyo ti."

2. Cha gatiyo ti?

Āmantā.

Nanu Kāḷakañjakā[1] Asurā petānaṃ samānavaṇṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā petehi saha āvāhavivāhaṃ gacchantīti?

Āmantā.

Hañci Kāḷakañjakā Asurā petānaṃ samānavaṇṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā petehi saha āvāhavivāhaṃ gacchanti, no vata re vattabbe "Cha gatiyo ti."

3. Cha gatiyo ti?

Āmantā.

Nanu Vepacittiparisā Devānaṃ samānavaṇṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā Devehi saha āvāhavivāhaṃ gacchantīti?

Āmantā.

Hañci Vepacittiparisā Devānaṃ samānavaṇṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā Devehi saha āvāhavivāhaṃ gacchanti, no vata re vattabbe "Cha gatiyo ti."

4. Cha gatiyo ti?

Āmantā.

Nanu Vepacittiparisā pubbadevā ti?

Āmantā.

Hañci Vepacittiparisā pubbadevā, no vata re vattabbe "Cha gatiyo ti."

5. Na vattabbaṃ "Cha gatiyo ti"?

Āmantā.

---

[1] kālakatā, P[b].

Nanu atthi asurakāyo ti?
Āmantā.
Hañci atthi asurakāyo, tena vata re vattabbe "Cha gatiyo ti."

Gatikathā.

VIII. 2.

1. Atthi antarābhavo ti?
Āmantā.
Kāmabhavo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi antarābhavo ti?
Āmantā.
Rūpabhavo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi antarābhavo ti?
Āmantā.
Arūpabhavo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Atthi antarābhavo ti?
Āmantā.
Kāmabhavassa ca rūpabhavassa ca antare atthi antarābhavo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi antarābhavo ti?
Āmantā.
Rūpabhavassa ca arūpabhavassa ca antare atthi antarābhavo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
3. Kāmabhavassa ca rūpabhavassa ca antare n'atthi antarābhavo ti?
Āmantā.
Hañci kāmabhavassa ca rūpabhavassa ca antare n'atthi antarābhavo, no vata re vattabbe "Atthi antarābhavo ti."
Rūpabhavassa ca arūpabhavassa ca antare n'atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Hañci rūpabhavassa ca arūpabhavassa ca antare n'atthi antarābhavo, no vata re vattabbe "Atthi antarābhavo ti."

4. Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Pañcamī sā yoni, chaṭṭhamī sā gati, aṭṭhamī sā viññāṇaṭṭhiti, dasamo so sattāvāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Antarābhavo bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Antarābhave sattā jāyanti, jīyanti, mīyanti, cavanti, uppajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Antarābhave atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Antarābhavo pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi kāmabhavo, kāmabhavo bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavo, antarābhavo bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmabhavūpagaṃ kamman ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmabhavūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmabhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjantīti?

Āmantā.

Antarābhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmabhave atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Āmantā.

Antarābhave atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmabhavo pañcavokārabhavo ti?

Āmantā.

Antarābhavo pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi rūpabhavo, rūpabhavo bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavo, antarābhavo bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpabhavūpagaṃ kamman ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpabhavūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpabhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjantīti?

Āmantā.

Antarābhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpabhave atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Āmantā.

Antarābhave atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe —pe—

Rūpabhavo pañcavokārabhavo ti?

Āmantā.

Antarābhavo pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Atthi arūpabhavo, arūpabhavo bhavo gati saṭṭāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavo, antarābhavo bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi arūpabhavūpagaṃ kamman ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi arūpabhavūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpabhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjantīti?

Āmantā.

Antarābhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpabhave atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Āmantā.

Antarābhave atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpabhavo catuvokārabhavo ti?

Āmantā.

Antarābhavo catuvokārabhavo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
8. Atthi antarābhavo ti?
Āmantā.
Sabbesañ ñeva sattānaṃ atthi antarābhavo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sabbesañ ñeva sattānaṃ n'atthi antarābhavo ti?
Āmantā.
Hañci sabbesañ ñeva sattānaṃ n'atthi antarābhavo, no vata re vattabbe "Atthi antarābhavo ti."
9. Atthi antarābhavo ti?
Āmantā.
Ānantarikassa[1] puggalassa atthi antarābhavo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Ānantarikassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?
Āmantā.
Hañci ānantarikassa puggalassa n'atthi antarābhavo, no vata re vattabbe "Atthi antarābhavo ti."
10. Na-ānantarikassa puggalassa atthi antarābhavo ti?
Āmantā.
Ānantarikassa puggalassa atthi antarābhavo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Ānantarikassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?
Āmantā.
Na-ānantarikassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nirayūpagassa puggalassa — pe — asaññasattūpagassa puggalassa—pe—arūpūpagassa puggalassa atthi antarābhavo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Arūpūpagassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?
Āmantā.
Hañci arūpūpagassa puggalassa n'atthi antarābhavo, no vata re vattabbe "Atthi antarābhavo ti."
11. Na-arūpūpagassa puggalassa atthi antarābhavo ti?
Āmantā.

---

[1] anantarikassa, P.S.; ānantariyassa, M.K.

Arūpūpagassa puggalassa atthi antarābhavo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Arūpūpagassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?
Āmantā.
Na-arūpūpagassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
12. Na vattabbaṃ "Atthi antarābhavo ti"?
Āmantā.
Nanu antarāparinibbāyī puggalo atthīti?
Āmantā.
Hanci antarāparinibbāyī puggalo atthi, tena vata re vattabbe "Atthi antarābhavo ti."
13. Antarāparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi antarābhavo ti?
Āmantā.
Upahaccaparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi upahaccabhavo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Antarāparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi antarābhavo ti?
Āmantā.
Asaṃkhāraparinibbāyī puggalo—pe—sasaṃkhāraparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi sasaṃkhārabhavo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Antarābhavakathā.

VIII. 3.

1. Pañc'eva kāmaguṇā kāmadhātū ti?
Āmantā.
Nanu atthi tappaṭisaññutto[1] chando ti?
Āmantā.
Hañci atthi tappaṭisaññutto chando, no vata re vattabbe "Pañc'eva kāmaguṇā kāmadhātū ti."
Nanu atthi tappaṭisaññutto rāgo, tappaṭisaññutto

---

[1] tappaṃtisañ°, P.

chandarāgo, tappaṭisaññutto saṃkappo, tappaṭisaññutto rāgo, tappaṭisaññutto saṃkapparāgo, tappaṭisaññuttā pīti, tappaṭisaññuttaṃ somanassaṃ, tappaṭisaññuttaṃ pītisomanassan ti?

Āmantā.

Hañci atthi tappaṭisaññuttaṃ pītisomanassaṃ, no vata re vattabbe "Pañc'eva kāmaguṇā kāmadhātū ti."

2 Pañc'eva kāmaguṇā kāmadhātū ti?

Āmantā.

Manussānaṃ cakkhuṃ na kāmadhātūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manussānaṃ sotaṃ—pe—manussānaṃ ghānaṃ—pe—manussānaṃ jivhā—pe—manussānaṃ kāyo—pe—manussānaṃ mano na kāmadhātūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manussānaṃ mano na kāmadhātūti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Pañca kāmaguṇā loke
Mano chaṭṭhā paveditā,
Ettha chandaṃ virājetvā
Evaṃ dukkhā pamuccatīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Manussānaṃ mano na kāmadhātūti."

3. Pañc'eva kāmaguṇā kāmadhātū ti?

Āmantā.

Kāmaguṇā bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmaguṇūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmaguṇūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmaguṇe sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmaguṇe atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmaguṇā pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmaguṇe Sammāsambuddhā uppajjanti, Paccekasambuddhā uppajjanti, sāvakayugaṃ uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kāmadhātu bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Kāmaguṇā bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmadhātūpagaṃ kamman ti?

Āmantā.

Atthi kāmaguṇūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmadhātūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi kāmaguṇūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmadhātuyā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjantīti?

Āmantā.

Kāmaguṇā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmadhātuyā atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Āmantā.

Kāmaguṇā atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmadhātu pañcavokārabhavo ti?

Āmantā.

Kāmaguṇā pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmadhātuyā Sammāsambuddhā uppajjanti, Paccekasambuddhā uppajjanti, sāvakayugaṃ uppajjatīti?

Āmantā.

Kāmaguṇā Sammāsambuddhā uppajjanti, Paccekasambuddhā uppajjanti, sāvakayugaṃ uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ "Pañc'eva kāmaguṇā kāmadhātūti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Pañc'ime Bhikkhave kāmaguṇā. Katame pañca? Cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā, sotaviññeyyā saddā—pe—ghānaviññeyyā gandhā—pe—jivhāviññeyyā rasā—pe—kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā; ime kho Bhikkhave pañca kāmaguṇā ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañc'eva kāmaguṇā kāmadhātūti.

Kāmaguṇakathā

VIII. 4.

1. Pañc'ev'āyatanā kāmā ti?

Āmantā.

Nanu atthi tappaṭisaññutto chando ti?

Āmantā.

Hañci atthi tappaṭisaññutto chando, no vata re vattabbe "Pañc'ev'āyatanā kāmā ti."

Nanu atthi tappaṭisaññutto rāgo, tappaṭisaññutto chandarāgo, tappaṭisaññutto saṃkappo, tappaṭisaññutto rāgo, tappaṭisaññutto saṃkapparāgo, tappaṭisaññuttā pīti, tappaṭisaññuttaṃ somanassaṃ, tappaṭisaññuttaṃ pītisomanassan ti?

Āmantā.

Hañci atthi tappaṭisaññuttaṃ pītisomanassaṃ, no vata re vattabbe "Pañc'ev'āyatanā kāmā ti."

2. Na vattabbaṃ "Pañc'ev'āyatanā kāmā ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Pañc'ime Bhikkhave kāmaguṇā. Katame pañca? Cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā, sotaviññeyyā saddā—pe—ghānaviññeyyā gandhā—pe—jivhāviññeyyā rasā—pe—kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā; ime kho Bhikkhave pañca kāmaguṇā ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañc'ev'āyatanā kāmā ti.

3. Pañc'ev'āyatanā kāmā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Pañc'ime Bhikkhave kāmaguṇā. Katame pañca? Cakkhuviññeyyā rūpā—pe—kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajanīyā; ime kho Bhikkhave pañca kāmaguṇā. Api ca Bhikkhave nete kāmaguṇā nāma.[1]

Te ariyassa vinaye vuccanti
Saṃkapparāgo purissassa kāmo.
Na te kāmā yāni citrāni loke
Saṃkapparāgo purisassa kāmo.
Tiṭṭhanti citrāni tath'eva loke,
Ath'ettha[2] dhīrā vinayan ti chandan ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Pañc'ev'āyatanā kāmā ti."

Kāmakathā.

VIII. 5.

1. Rūpino dhammā rūpadhātūti?

Āmantā.

---

[1] nām' ete, P.M. [2] ath'etta, P.S., atth'ettha, M.

Rūpaṃ bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpe sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjantī-ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpe atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Rūpadhātu bhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Rūpaṃ bhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpadhātūpagaṃ kamman ti?

Āmantā.

Atthi rūpūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpadhātūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi rūpūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātuyā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjantīti?

Āmantā.

Rūpe sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātuyā atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Āmantā.

Rūpe atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātu pañcavokārabhavo ti?

Āmantā.

Rūpaṃ pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpino dhammā rūpadhātu, kāmadhātuyā atthi rūpan ti?

Āmantā.

Sā va kāmadhātu, sā rūpadhātūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sā va kāmadhātu, sā rūpadhātūti?

Āmantā.

Kāmabhavena samannāgato puggalo dvīhi bhavehi samannāgato hoti kāmabhavena ca rūpabhavena cāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātukathā.

VIII. 6.

1. Arūpino dhammā arūpadhātūti?

Āmantā.

Vedanā bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi vedanūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi vedanūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanāya sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanāya atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā catuvokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Arūpadhātu bhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Vedanā bhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi arūpadhātūpagaṃ kamman ti?
Āmantā.
Atthi vedanūpagaṃ kamman ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi arūpadhātūpagā sattā ti?
Āmantā.
Atthi vedanūpagā sattā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Arūpadhātuyā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjantīti?
Āmantā.
Vedanāya sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjantīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Arūpadhātuyā atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?
Āmantā.
Vedanāya atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Arūpadhātu catuvokārabhavo ti?
Āmantā.
Vedanā catuvokārabhavo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Arūpino dhammā arūpadhātu, kāmadhātuyā atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?
Āmantā.
Sā va *kāmadhātu*, sā *arūpadhātūti*?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sā va kāmadhātu, sā arūpadhātūti?
Āmantā.
Kāmabhavena samannāgato puggalo dvīhi bhavehi samannāgato hoti kāmabhavena ca arūpabhavena cāti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Rūpino dhammā rūpadhātu, arūpino dhammā arūpadhātu, kāmadhātuyā atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Āmantā.
Sā va kāmadhātu, sā rūpadhātu, sā arūpadhātūti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sā va kāmadhātu, sā rūpadhātu, sā arūpadhātūti?
Āmantā.
Kāmabhavena samannāgato puggalo tīhi bhavehi samannāgato hoti kāmabhavena ca rūpabhavena ca arūpabhavena cāti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpadhātukathā.

VIII. 7.

1. Saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā ti?
Āmantā.
Atthi tattha ghānāyatanan ti?
Āmantā.
Atthi tattha gandhāyatanan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi tattha jivhāyatanan ti?
Āmantā.
Atthi tattha rasāyatanan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi tattha kāyāyatanan ti?
Āmantā.
Atthi tattha phoṭṭhabbāyatanan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. N'atthi tattha gandhāyatanan ti?
Āmantā.
N'atthi tattha ghānāyatanan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
N'atthi tattha rasāyatanan ti?
Āmantā.
N'atthi tattha jivhāyatanan ti?
Na h'evam vattabbe—pe—
N'atthi tattha phoṭṭhabbāyatanan ti?

Āmantā.
N'atthi tattha kāyāyatanan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
3. Atthi tattha cakkhāyatanaṃ, atthi rūpāyatanan ti?
Āmantā.
Atthi tattha ghānayatanaṃ, atthi gandhāyatanan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi tattha cakkhāyatanaṃ, atthi rūpāyatanan ti?
Āmantā.
Atthi tattha jivhāyatanaṃ, atthi rasāyatanaṃ—pe—atthi tattha kāyāyatanaṃ, atthi phoṭṭhabbāyatanan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
4. Atthi tattha sotāyatanaṃ, atthi saddāyatanaṃ—pe—atthi tattha manāyatanaṃ, atthi dhammāyatanan ti?
Āmantā.
Atthi tattha ghānāyatanaṃ, atthi gandhāyatanan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi tattha manāyatanaṃ, atthi dhammāyatanan ti?
Āmantā.
Atthi tattha jivhāyatanaṃ, atthi rasāyatanaṃ—pe—atthi tattha kāyāyatanaṃ, atthi phoṭṭhabbāyatanan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
5. Atthi tattha ghānāyatanaṃ, n'atthi gandhāyatanan ti?
Āmantā.
Atthi tattha cakkhāyatanaṃ, n'atthi rūpāyatanan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi tattha ghānāyatanaṃ, n'atthi gandhāyatanan ti?
Āmantā.
Atthi tattha sotāyatanaṃ, n'atthi saddāyatanaṃ—pe—atthi tattha manāyatanaṃ, n'atthi dhammāyatanan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
6. Atthi tattha jivhāyatanaṃ, n'atthi rasāyatanaṃ—pe—atthi tattha kāyāyatanaṃ, n'atthi phoṭṭhabbāyatanan ti?
Āmantā.
Atthi tattha cakkhāyatanaṃ, n'atthi rūpāyatanan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha kāyāyatanaṃ, n'atthi phoṭṭhabbāyatanan ti?

Āmantā.

Atthi tattha sotāyatanaṃ, n'atthi saddāyatanaṃ—pe— atthi tattha manāyatanaṃ, n'atthi dhammāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Atthi tattha cakkhāyatanaṃ, atthi rūpāyatanaṃ, tena cakkhunā taṃ rūpaṃ passatīti?

Āmantā.

Atthi tattha ghānāyatanaṃ, atthi gandhāyatanaṃ, tena ghānena taṃ gandhaṃ ghāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha cakkhāyatanaṃ, atthi rūpāyatanaṃ, tena cakkhunā taṃ rūpaṃ passatīti?

Āmantā.

Atthi tattha jivhāyatanaṃ, atthi rasāyatanaṃ, tāya jivhāya taṃ rasaṃ sāyati—pe—atthi tattha kāyāyatanaṃ, atthi phoṭṭhabbāyatanaṃ, tena kāyena taṃ phoṭṭhabbaṃ phusatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Atthi tattha sotāyatanaṃ, atthi saddāyatanaṃ—pe —atthi tattha manāyatanaṃ, atthi dhammāyatanaṃ, tena manena taṃ dhammaṃ vijānātīti?

Āmantā.

Atthi tattha ghānāyatanaṃ, atthi gandhāyatanaṃ, tena ghānena taṃ gandhaṃ ghāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha manāyatanaṃ, atthi dhammāyatanaṃ, tena manena taṃ dhammaṇ vijānātīti?

Āmantā.

Atthi tattha jivhāyatanaṃ, atthi rasāyatanaṃ—pe— atthi tattha kāyāyatanaṃ, atthi phoṭṭhabbāyatanaṃ, tena kāyena taṃ phoṭṭhabbaṃ phusatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Atthi tattha ghānāyatanaṃ, atthi gandhāyatanaṃ, na ca tena ghānena taṃ gandhaṃ ghāyatīti?

Āmantā.

Atthi tattha cakkhāyatanaṃ, atthi rūpāyatanaṃ, na ca tena cakkhunā taṃ rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha ghānāyatanaṃ, atthi gandhāyatanaṃ, na ca tena ghānena taṃ gandhaṃ ghāyatīti?

Āmantā.

Atthi tattha sotāyatanaṃ, atthi saddāyatanaṃ—pe—atthi tattha manāyatanaṃ, atthi dhammāyatanaṃ, na ca tena manena taṃ dhammaṃ vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Atthi tattha jivhāyatanaṃ, atthi rasāyatanaṃ—pe—atthi tattha kāyāyatanaṃ, atthi phoṭṭhabbāyatanaṃ, na ca tena kāyena taṃ phoṭṭhabbaṃ phusatīti?

Āmantā.

Atthi tattha cakkhāyatanaṃ, atthi rūpāyatanaṃ, na ca tena cakkhunā taṃ rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha kāyāyatanaṃ, atthi phoṭṭhabbāyatanaṃ, na ca tena kāyena taṃ phoṭṭhabbaṃ phusatīti?

Āmantā.

Atthi tattha sotāyatanaṃ, atthi saddāyatanaṃ—pe—atthi tattha manāyatanaṃ, atthi dhammāyatanaṃ, na ca tena manena taṃ dhammaṃ vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Atthi tattha ghānāyatanaṃ, atthi gandhāyatanaṃ, tena ghānena taṃ gandhaṃ ghāyatīti?

Āmantā.

Atthi tattha mūlagandho sāragandho tacagandho pattagandho pupphagandho phalagandho āmagandho visagandho [1] sugandho duggandho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Atthi tattha jivhāyatanaṃ, atthi rasāyatanaṃ, tāya jivhāya taṃ rasaṃ sāyatīti?

Āmantā.

Atthi tattha mūlaraso khandharaso [2] tacaraso pattaraso puppharaso phalaraso ambilaṃ madhuraṃ tittakaṃ kaṭukaṃ loṇiyaṃ khāriyaṃ lambilaṃ [3] kasāvo sādu asādūti?

---

[1] vissagandho, P.S.S_2. [2] gandharaso, P.
[3] lavanaṃ, P.S.S_2.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Atthi tattha kāyāyatanaṃ, atthi phoṭṭhabbāyatanaṃ, tena kāyena taṃ phoṭṭhabbaṃ phusatīti?

Āmantā.

Atthi tattha kakkhaḷaṃ mudukaṃ saṇhaṃ pharusaṃ sukhasamphassaṃ dukkhasamphassaṃ garukaṃ lahukan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Na vattabbaṃ "Saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā ti"?

Āmantā.

Nanu atthi tattha ghānanimittaṃ jivhānimittaṃ kāyanimittan ti?

Āmantā.

Hañci atthi tattha ghānanimittaṃ jivhānimittaṃ kayanimittaṃ, tena vata re vattabbe "Saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā ti."

Rūpadhātuyā āyatanakathā.

VIII. 8.

1. Atthi rūpaṃ arūpesūti?

Āmantā.

Rūpabhavo rūpagati rūpasattāvāso rūpasaṃsāro rūpayoni rūpattabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu arūpabhavo arūpagati arūpasattāvāso arūpasaṃsāro arūpayoni arūpattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Hañci arūpabhavo arūpagati arūpasattāvāso arūpasaṃsāro arūpayoni arūpattabhāvapaṭilābho, no vata re vattabbe "Atthi rūpaṃ arūpesūti."

2. Atthi rūpaṃ arūpesūti?

Āmantā.

Pañcavokārabhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu catuvokārabhavo—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Hañci catuvokārabhavo—pe—attabhāvapaṭilābho, no vata re vattabbe "Atthi rūpaṃ arūpesūti."

3. Atthi rūpaṃ rūpadhātuyā, so ca rūpabhavo rūpagati—pe—rūpattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi rūpaṃ arūpesu, so ca rūpabhavo rūpagati—pe—rūpattabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpaṃ rūpadhātuyā, so ca pañcavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi rūpaṃ arūpesu, so ca pañcavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi rūpaṃ arūpesu, so ca arūpabhavo arūpagati——pe—arūpattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi rūpaṃ arūpadhātuyā, so ca arūpabhavo arūpagati—pe—arūpattabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpaṃ arūpesu, so ca catuvokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi rūpaṃ arūpadhātuyā, so ca catuvokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi rūpaṃ arūpesūti?

Āmantā.

Nanu rūpānaṃ nissaraṇaṃ arūpaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci rūpānaṃ nissaraṇaṃ arūpaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe "Atthi rūpaṃ arūpesūti."

6. Rūpānaṃ nissaraṇaṃ arūpaṃ vuttaṃ Bhagavatā, atthi rūpaṃ arūpesūti?

Āmantā.

Kāmānaṃ nissaraṇaṃ nekkhammaṃ vuttaṃ Bhagavatā, atthi nekkhammesu kāmā, atthi anāsavesu āsavā,[1] atthi apariyāpannesu pariyāpannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āruppe rūpakathā.

VIII. 9.

1. Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhi, no vata re vattabbe "Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti."

2. Kusalena cittena samuṭṭhito phasso kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, saddhā, viriyaṃ, sati, samādhi—pe—paññā kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

---

[1] P.S.S_2 omit "atthi anāsavesu āsavā."

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhito phasso kusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, saddhā, viriyaṃ, sati, samādhi—pe—paññā kusalā anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Yaṃ kiñci kusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpaṃ, sabban taṃ[1] kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ—pe—gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ—pe—

---

[1] santaṃ, P.; samantaṃ, S.

paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu — pe — vāyodhātu kusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ—pe—gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ—pe—paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu—pe—vāyodhātu abyākatā ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ anārammaṇaṃ kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ—pe—gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ—pe—pathavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu—pe—vāyodhātu anārammaṇā kusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ anārammaṇaṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ—pe—

gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ—pe—paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu—pe—vāyodhātu anārammaṇā abyākatā ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ phassavippayuttaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ phassavippayuttaṃ kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ phassavippayuttaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ—pe—gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ—pe—paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu — pe — vāyodhātu phassavippayuttā kusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ—pe—gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanam—pe—paṭhavīdhātu, āpodhatu, tejodhātu — pe — vāyodhātu phassavippayuttā abyākatā ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavipayuttaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ—pe—gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ—pe—paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu—pe—vāyodhātu anārammaṇā phassavippayuttā kusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ—pe—gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ—pe—paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu—pe—vāyodhātu anārammaṇā phassavippayuttā abyākatā ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhi, no vata re vattabbe "Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ kusalan ti."

13. Kusalena cittena samuṭṭhito phasso kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, saddhā, viriyaṃ, sati, samādhi—pe—paññā kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhito phasso kusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, saddhā, viriyaṃ, sati, samādhi—pe—paññā kusalā anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Yaṃ kiñci kusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpaṃ, sabban taṃ kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

—Yathā kāyakammaṃ, tathā vacīkamman ti.—

16. Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rupaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Sarāmmaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhi, no vata re vattabbe "Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalan ti."

17. Akusalena cittena samuṭṭhito [phasso akusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, rāgo, doso, moho, māno, diṭṭhi, vicikicchā, thīnaṃ, uddhaccaṃ, ahirikaṃ—pe—anottappaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

18. Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhito phasso akusalo anārāmmaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, rāgo, doso, moho, māno, diṭṭhi, vicikicchā, thīnaṃ, uddhaccaṃ, ahirikaṃ—pe—anottappaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

19. Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Yaṃ kiñci akusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpaṃ, sabban taṃ akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

20. Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhi, no vata re vattabbe "Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalan ti."

21. Akusalena cittena samuṭṭhito phasso akusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, rāgo, doso, moho, māno, diṭṭhi, vicikicchā, thīnaṃ, uddhaccaṃ, ahirikaṃ—pe—anottappaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

22. Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhito phasso akusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, rāgo, doso, moho, māno, diṭṭhi, vicikicchā, thīnaṃ, uddhaccaṃ, ahirikaṃ—pe—anottappaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

23. Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Yaṃ kiñci akusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpaṃ, sabban taṃ akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

24. Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ—pe—gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ, paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu, lohitaṃ—pe—sedo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

25. Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ—pe—gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ—pe—paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu, lohitaṃ—pe—sedo abyākato ti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

26. Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ anārammaṇaṃ akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ—pe—gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ, paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu, lohitaṃ—pe—sedo anārammaṇo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

27. Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ anārammaṇaṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ—pe—gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ—pe—paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu, lohitaṃ—pe—sedo anārammaṇo abyākato ti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

28. Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ phassavippayuttaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ phassavippayuttaṃ akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ phassavippayuttaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ—pe—gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ, pathavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu, lohitaṃ—pe—sedo phassavippayutto akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

29. Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ—pe—gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ—pe—paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu, lohitaṃ—pe—sedo phassavippayutto abyākato ti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

30. Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ—pe—gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ, paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu, lohitaṃ — pe — sedo anārammaṇo phassavippayutto akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

31. Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ saddāyatanaṃ—pe—gandhāyatanaṃ, rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ—pe—paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu, lohitaṃ—pe—sedo anārammaṇo phassavippayutto abyākato ti?

Āmantā.

Akusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

32. Na vattabbaṃ "Rūpaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti"?

Āmantā.

Nanu kāyakammaṃ vacīkammaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti?

Āmantā.

Hañci kāyakammaṃ vacīkammaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, tena vata re vattabbe "Rūpaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti."

33. Rūpaṃ kusalaṃ pi akusalam pīti?

Āmantā.

Cakkhāyatanaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti?

Āmantā.

Sotāyatanaṃ—pe—ghānāyatanaṃ, jivhāyatanaṃ, kāyāyatanaṃ, rūpāyatanaṃ, saddāyatanaṃ, gandhāyatanaṃ,

rasāyatanaṃ, phoṭṭhabbāyatanaṃ
tejodhātu, vāyodhātu, asuci,
kusalo pi akusalo pīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
34. Kāyo rūpaṃ, kāyakamma
Āmantā.
Mano rūpaṃ, manokammaṃ
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Mano arūpaṃ, manokamma
Āmantā.
Kāyo arūpaṃ, kāyakammaṃ
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kāyo rūpaṃ, kāyakammaṃ
Āmantā.
Mano rūpaṃ, manokammaṃ
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Mano arūpaṃ, manokamma
Āmantā.
Kāyo arūpaṃ, kāyokammaṃ
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
35. Kāyo rūpan ti, kāyakam
Āmantā.
Cakkhāyatanaṃ rūpan ti, ca
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kāyo rūpan ti, kāyakammaṃ
Āmantā.
Sotāyatanaṃ rūpan ti, sotav
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kāyo rūpan ti, kāyakammaṃ
Āmantā.
Ghānāyatanaṃ rūpan ti, ghā

Kāyāyatanaṃ rūpan ti, kāyaviññāṇaṃ rūpan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
36. Rūpaṃ kamman ti?
Āmantā.
Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Cetanāhaṃ Bhikkhave kammaṃ vadāmi, cetayitvā kammaṃ karoti kāyena vācāya manasā ti."
Atth'eva suttanto ti?
Āmantā.
Tena hi na vattabbaṃ "Rūpaṃ kamman ti."
37. Rūpaṃ kamman ti? [1]
Āmantā.
Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Kāye vā Ānanda sati kāyasañcetanāhetu uppajjati ajjhattaṃ sukhadukkhaṃ, vācāya vā Ānanda sati vacīsañcetanāhetu uppajjati ajjhattaṃ sukhadukkhaṃ, mane vā Ānanda sati manosañcetanāhetu uppajjati ajjhattaṃ sukhadukkhan ti."
Atth'eva suttanto ti?
Āmantā.
Tena hi na vattabbaṃ "Rūpaṃ kamman ti."
38. Rūpaṃ kamman ti?
Āmantā.
Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Tividhā Bhikkhave kāyasañcetanā akusalaṃ kāyakammaṃ dukkhindriyaṃ [2] dukkhavipākaṃ, catubbidhā Bhikkhave vacīsañcetanā akusalaṃ vacīkammaṃ dukkhindriyaṃ dukkhavipākaṃ, tividhā Bhikkhave manosañcetanā akusalaṃ manokammaṃ dukkhindriyaṃ dukkhavipākaṃ; tividhā Bhikkhave kāyasañcetanā kusalaṃ kāyakammaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ, catubbidhā Bhikkhave vacīsañcetanā kusalaṃ vacīkammaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ, tividhā Bhikkhave manosañcetanā kusalaṃ manokammaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākan ti."
Atth'eva suttanto ti?
Āmantā.

---

[1] Sec. 37 is repeated in P.S.S₂.
[2] dukkhudrayaṃ, M.K.

Tena hi na vattabbaṃ "Rūpaṃ kamman ti."

39. Rūpaṃ kamman ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Sacāyaṃ[1] Ānanda samiddhi moghapuriso Pātaliputtassa[2] paribbājakassa evaṃ puṭṭho evaṃ byākareyya 'Sañcetaniyaṃ āvuso Pātaliputta kammaṃ katvā kāyena vācāya manasā sukhavedanīyaṃ sukhaṃ so vedayati,[3] sañcetaniyaṃ āvuso Pātaliputta kammaṃ katvā kāyena vācāya manasā dukkhavedanīyaṃ dukkhaṃ so vedayati, sañcetaniyaṃ āvuso Pātaliputta kammaṃ katvā kāyena vācāya manasā adukkhamasukhavedanīyaṃ adukkhamasukhaṃ so vedayatīti,' evaṃ byākaramāno kho Ānanda samiddhi moghapuriso Pātaliputtassa paribbājakassa sammābyākaramāno byākareyyāti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Rūpaṃ kamman ti."

Rūpaṃ kamman ti kathā.

VIII. 10.

1. N'atthi rūpajīvitindriyan ti?

Āmantā.

N'atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapanā yāpanā iriyanā vattanā pālanā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapanā yāpanā iriyanā vattanā pālanā ti?

Āmantā.

Hañci atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapanā yāpanā iriyanā vattanā pālanā, no vata re vattabbe "N'atthi jīvitindriyan ti."

---

[1] sacāhaṃ, P.S.$_2$. [2] Potaliputtassa, P.S.S$_2$.

[3] vediyati, P.S.S$_2$.

2. Atthi arūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapanā yāpanā iriyanā vattanā pālanā, atthi arūpajīvitindriyan ti?

Āmantā.

Atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapanā yāpanā iriyanā vattanā pālanā, atthi rūpajīvitindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapanā yāpanā iriyanā vattanā pālanā, n'atthi rūpajīvitindriyan ti?

Āmantā.

Atthi arūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapanā yāpanā iriyanā vattanā pālanā, n'atthi arūpajīvitindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu arūpajīvitindriyan ti?

Āmantā.

Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu rūpajīvitindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ rūpajīvitindriyan ti?

Āmantā.

Arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ arūpajīvitindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu arūpajīvitindriyan ti?

Āmantā.

Arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu rūpajīvitindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ rūpajīvitindriyan ti?

Āmantā.

Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ arūpajīvitindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Rūpīnañ ca arūpīnañ ca dhammānaṃ āyu arūpajīvitindriyan ti?

Āmantā.

Rūpīnañ ca arūpīnañ ca dhammānāṃ āyu rūpajīvitindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpīnañ ca arūpīnañ ca dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ rūpajīvitindriyan ti?

Āmantā.

Rūpīnañ ca arūpīnañ ca dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ arūpajīvitindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. N'atthi rūpajīvitindriyan ti?

Āmantā.

Nirodhaṃ samāpannassa n'atthi jīvitindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhaṃ samāpannassa atthi jīvitindriyan ti?

Āmantā.

Hañci nirodhaṃ samāpannassa atthi jīvitindriyaṃ, no vata re vattabbe "N'atthi rūpajīvitindriyan ti."

7. Nirodhaṃ samāpannassa atthi jīvitindriyan ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpannan ti?

Saṃkhārakkhandhapariyāpannan ti.

Nirodhaṃ samāpannassa atthi saṃkhārakkhandho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhaṃ samāpannassa atthi saṃkhārakkhandho ti?

Āmantā.

Nirodhaṃ samāpannassa atthi vedanākkhandho—pe—saññākkhandho—pe— viññāṇakkhandho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhaṃ samāpannassa atthi vedanākkhandho—pe—saññākkhandho—pe—viññāṇakkhandho ti?

Āmantā.

Na nirodhasamāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. N'atthi rūpajīvitindriyan ti?

Āmantā.

Asaññasattānaṃ n'atthi jīvitindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaññasattānaṃ atthi jīvitindriyan ti?

Āmantā.

Hañci asaññasattānaṃ atthi jīvitindriyaṃ, no vata re vattabbe "N'atthi rūpajīvitindriyan ti."

9. Asaññasattānaṃ atthi jīvitindriyan ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpannan ti?

Saṃkhārakkhandhapariyāpannan ti.

Asaññasattānaṃ atthi saṃkhārakkhandho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaññasattānaṃ atthi saṃkhārakkhandho ti?

Āmantā.

Asaññasattānaṃ atthi vedanākkhandho—pe—saññākkhandho—pe—viññāṇakkhandho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaññasattānaṃ atthi vedanākkhandho—pe—saññākkhandho—pe—viññāṇakkhandho ti?

Āmantā.

Pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Uppattesiyena cittena samuṭṭhitaṃ jīvitindriyaṃ uppattesiye citte bhijjamāne ekadesaṃ bhijjatīti?

Āmantā.

Uppattesiyena cittena samuṭṭhito phasso uppattesiye citte bhijjamāne ekadeso bhijjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uppattesiyena cittena samuṭṭhito phasso uppattesiye citte bhijjamāne anavaseso bhijjatīti?

Āmantā.

Uppattesiyena cittena samuṭṭhitaṃ jīvitindriyaṃ uppattesiye citte bhijjamāne anavasesaṃ bhijjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Dve jīvitindriyānīti?

Āmantā.

Dvīhi jīvitehi jīvati, dvīhi maraṇehi mīyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jīvitindriyakathā

VIII. 11.

1. Kammahetu[1] Arahā arahattā parihāyatīti?

Āmantā.

Kammahetu sotāpanno sotāpattiphalā parihāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammahetu Arahā arahattā parihāyatīti?

Āmantā.

Kammahetu sakadāgāmī—pe—anāgāmī anāgāmiphalā parihāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Kammahetu sotāpanno sotāpattiphalā na parihāyatīti?

Āmantā.

Kammahetu Arahā arahattā na parihāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammahetu sakadāgāmī—pe—anāgāmī anāgāmiphālā na parihāyatīti?

Āmantā.

Kammahetu Arahā arahattā na parihāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kammahetu Arahā arahattā parihāyatīti?

Āmantā.

Pāṇātipātakammassa hetūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adinnādānakammassa hetu—pe—kāmesu micchācārakammassa hetu, musāvādakammassa hetu, pisuṇavācākammassa hetu, pharusavācākammassa hetu, samphappalāpakammassa hetu, mātughātakammassa hetu, pitughātakammassa hetu, arahantaghātakammassa hetu, ruhiruppādakammassa hetu, saṃghabhedakammassa hetūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamassa kammassa hetūti?

Handa hi Arahantānaṃ abbhācikkhatīti.

---

[1] Kammaṃ hetu, P.S_2.

Arahantānaṃ abbhācikkhanakammassa hetu Arahā arahattā parihāyatīti?

Āmantā.

Ye keci Arahantānaṃ abbhācikkhanti, sabbe te arahattaṃ sacchikarontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammahetukathā.

Cha gatiyo. Antarābhavo. Pañc'eva kāmaguṇā kāmadhātu.

Pañc'ev' āyatanā kāmā, Rūpino dhammā rūpadhātu.

Arūpino dhammā arūpadhātu. Saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā,

Atthi rūpaṃ arūpesu. Rūpaṃ kammaṃ. Rūpajīvitindriyaṃ. Kammahetu parihāyatīti.

Aṭṭhamo Vaggo.

IX. 1.

1. Ānisaṃsadassāvissa saññojanānaṃ pahānan ti?
Āmantā.
Nanu saṃkhāre aniccato manasikaroto saññojanā pahīyantīti?
Āmantā.
Hañci saṃkhāre aniccato manasikaroto saññojanā pahīyanti, no vata re vattabbe "Ānisaṃsadassāvissa saññojanānaṃ pahānan ti."
2. Nanu saṃkhāre dukkhato—pe—rogato gaṇḍato[1] sallato aghato ābādhato parato palokato[2] ītito upaddavato bhayato upasaggato calato pabhaṅguto adhuvato[3] atānato aleṇato asaraṇato asaraṇibhūtato riccato[4] tucchato[5] suññato anattato ādīnavato—pe—vipariṇāmadhammato manasikaroto saññojanā pahīyantīti?
Āmantā.
Hañci saṃkhāre vipariṇāmadhammato manasikaroto saññojanā pahiyanti, no vata re vattabbe "Ānisaṃsadassāvissa saññojanānaṃ pahānan ti."
3. Saṃkhāre ca aniccato manasikaroti, nibbāne ca ānisaṃsadassāvī hotīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Saṃkhāre ca aniccato manasikaroti, nibbāne ca ānisaṃsadassāvī hotīti?
Āmantā.
Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Saṃkhāre ca dukkhato—pe—rogato—pe—vipariṇāmadhammato manasikaroti, nibbāne ca ānisaṃsadassāvī hotīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Saṃkhāre ca vipariṇāmadhammato manasikaroti, nibbāne ca ānisaṃsadassāvī hotīti?

---

[1] gaṇḍhato, P.S₂. [2] parolokato, P.S.S₂.
[3] adduvato, P. [4] dittato, P.S₂. [5] kucchato, P.

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ "Ānisaṃsadassāvissa saññojanānaṃ pahānan ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave bhikkhu nibbāne sukhānupassī viharati sukhasaññī[1] sukhapaṭisaṃvedī satataṃ samitaṃ abbokiṇṇaṃ[2] cetasā adhimuccamāno paññāya pariyogāhamāno ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi ānisaṃsadassāvissa saññojanānaṃ pahānan ti.

Ānisaṃsakathā.

IX. 2.

1. Amatārammaṇaṃ saññojanan ti?

Āmantā.

Amataṃ saññojanīyaṃ ganthanīyaṃ[3] oghanīyaṃ yoganīyaṃ nīvaraṇīyaṃ parāmaṭṭhaṃ upādāniyaṃ saṃkilesikan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu amataṃ asaññojanīyaṃ aganthanīyaṃ—pe—asaṃkilesikan ti?

Āmantā.

Hañci amataṃ asaññojanīyaṃ aganthanīyaṃ—pe—asaṃkilesikaṃ, no vata re vattabbe "Amatārammaṇaṃ saññojanan ti."

2. Amataṃ ārabbha rāgo uppajjatīti?

Āmantā.

Amataṃ rāgaṭṭhānīyaṃ rajanīyaṃ kamanīyaṃ madanīyaṃ[4] bandhanīyaṃ mucchanīyan ti?

---

[1] sukhasaṃ, P.S.S₂. [2] abbhokiṇṇaṃ, P.S₂.
[3] gandhaniyaṃ, P.S.S₂. [4] 'rammaniyaṃ, P.S₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu amataṃ na rāgaṭṭhānīyaṃ na rajanīyaṃ na kamanīyaṃ na madanīyaṃ na bandhanīyaṃ na mucchanīyan ti?

Āmantā.

Hañci amataṃ na rāgaṭṭhānīyaṃ na rajanīyaṃ na kamanīyaṃ na madanīyaṃ na bandhanīyaṃ na mucchanīyaṃ, no vata re vattabbe "Amataṃ ārabbha rāgo uppajjatīti."

3. Amataṃ ārabbha doso uppajjatīti?

Āmantā.

Amataṃ dosaṭṭhānīyaṃ kopaṭṭhānīyaṃ paṭighaṭṭhānīyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu amataṃ na dosaṭṭhānīyaṃ na kopaṭṭhānīyaṃ na paṭighaṭṭhānīyan ti?

Āmantā.

Hañci amataṃ na dosaṭṭhānīyaṃ na kopaṭṭhānīyaṃ na paṭighaṭṭhānīyaṃ, no vata re vattabbe "Amataṃ ārabbha doso uppajjatīti."

4. Amataṃ ārabbha moho uppajjatīti?

Āmantā.

Amataṃ mohaṭṭhānīyaṃ aññāṇakaraṇaṃ acakkhukaraṇaṃ paññānirodhiyaṃ vigātapakkhiyaṃ anibbānasaṃvattanikan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu amataṃ na mohaṭṭhānīyaṃ na aññāṇakaraṇaṃ na acakkhukaraṇaṃ paññāvuḍḍhiyaṃ[1] avigātapakkhiyaṃ nibbānasaṃvattanikan ti?

Āmantā.

Hañci amataṃ na mohaṭṭhāniyaṃ na aññāṇakaraṇaṃ —pe—nibbānasaṃvattanikaṃ, no vata re vattabbe "Amataṃ ārabbha moho uppajjatīti."

5. Rūpaṃ ārabbha saññojanā uppajjanti, rūpaṃ saññojanīyaṃ—pe—saṃkilesikan ti?

---

[1] paññāratthiyaṃ, P.S.S_2.; paññābuddhiyaṃ, M.

Āmantā.

Amataṃ ārabbha saññojanā uppajjanti, amataṃ saññojanīyaṃ—pe—saṃkilesikan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ ārabbha rāgo uppajjati, rūpaṃ rāgaṭṭhānīyaṃ—pe—mucchanīyan ti?

Āmantā.

Amataṃ ārabbha rāgo uppajjati, amataṃ rāgaṭṭhānīyaṃ—pe—mucchanīyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ ārabbha doso uppajjati, rūpaṃ dosaṭṭhānīyaṃ—pe—paṭighaṭṭhānīyan ti?

Āmantā.

Amataṃ ārabbha doso uppajjati, amataṃ dosaṭṭhānīyaṃ—pe—paṭighaṭṭhānīyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ ārabbha moho uppajjati, rūpaṃ mohaṭṭhānīyaṃ—pe—anibbānasaṃvattanikan ti?

Āmantā.

Amataṃ ārabbha moho uppajjati, amataṃ mohaṭṭhānīyaṃ—pe—anibbānasaṃvattanikan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Amataṃ ārabbha saññojanā uppajjanti, amataṃ asaññojanīyaṃ aganthanīyaṃ anoghanīyaṃ ayoganīyaṃ anīvaraṇīyaṃ aparāmaṭṭhaṃ anupādāniyaṃ asaṃkilesikan ti?

Āmantā.

Rūpaṃ ārabbha saññojanā uppajjanti, rūpaṃ asaññojanīyaṃ aganthanīyaṃ—pe—asaṃkilesikan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Amataṃ ārabbha rāgo uppajjati, amataṃ na rāgaṭṭhānīyaṃ na rajanīyaṃ na kamanīyaṃ na madanīyaṃ na bandhanīyaṃ na mucchanīyan ti?

Āmantā.

Rūpaṃ ārabbha rāgo uppajjati, rūpaṃ na rāgaṭṭhānīyaṃ na rajanīyaṃ na kamanīyaṃ na madanīyaṃ na bandhanīyaṃ na mucchanīyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Amataṃ ārabbha doso uppajjati, amataṃ na dosaṭṭhānīyaṃ na kopaṭṭhānīyaṃ na paṭighaṭṭhānīyan ti?

Āmantā.

Rūpaṃ ārabbha doso uppajjati, rūpaṃ na dosaṭṭhānīyaṃ na kopaṭṭhānīyaṃ na paṭighaṭṭhānīyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Amataṃ ārabbha moho uppajjati, amataṃ na mohaṭṭhānīyaṃ na aññāṇakaraṇaṃ—pe—nibbānasaṃvattanikan ti?

Āmantā.

Rūpaṃ ārabbha moho uppajjati, rūpaṃ na mohaṭṭhānīyaṃ na aññāṇakaraṇaṃ—pe—nibbānasaṃvattanikan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ "Amatārammaṇaṃ saññojanan ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Nibbānaṃ nibbānato sañjānāti, nibbānaṃ nibbānato sañjānitvā nibbānaṃ maññati, nibbānasmiṃ maññati, nibbānato maññati, nibbānaṃ meti maññati, nibbānaṃ abhinandatīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi amatārammaṇaṃ saññojanan ti.

Amatārammaṇakathā.

IX. 3.

1. Rūpaṃ sārammaṇan ti?

Āmantā.

Atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe "Rūpaṃ sārammaṇan ti."

2. Phasso sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo —pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā, cetanā, cittaṃ, saddhā, viriyaṃ, sati, samādhi, paññā, rāgo, doso, moho, māno, diṭṭhi, vicikicchā, thīnaṃ, uddhaccaṃ, ahirikaṃ—pe—anottappaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo —pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Rūpaṃ sārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo —pe— paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso sārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ sārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo —pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Vedanā, saññā—pe—anottappaṃ sārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ "Rūpaṃ sārammaṇan ti"?

Āmantā.

Nanu rūpaṃ sappaccayan ti?

Āmantā.

Hañci rūpaṃ sappaccayaṃ, tena vata re vattabbe "Rūpaṃ sārammaṇan ti."

Rūpaṃ sārammaṇan ti kathā.

IX. 4.

1. Anusayā anārammaṇā ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgānusayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṃ anārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṃ sārammaṇan ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo sārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Kāmarāgānusayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpanno ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti.

Saṃkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kāmarāgānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo ti?

Āmantā.

Kāmarāgo saṃkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo saṃkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇo ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kāmarāgānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo, kāmarāgo saṃkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇo ti?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Paṭighānusayo, mānānusayo, diṭṭhānusayo, vicikicchānusayo, bhavarāgānusayo, avijjānusayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyuṭṭhānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ anārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā avijjogho—pe—avijjānīvaraṇaṃ sārammaṇan ti?

Āmantā.

Avijjānusayo sārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Avijjānusayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpanno ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti.

Saṃkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo ti?

Āmantā.

Avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā anārammaṇā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā sārammaṇā ti?
Āmantā.

Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo, avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā sārammaṇā ti?
Āmantā.

Saṃkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Saṃkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?
Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Na vattabbaṃ "Anusayā anārammaṇā ti"?
Āmantā.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne "sānusayo ti" vattabbo ti?
Āmantā.

Atthi tesaṃ anusayānaṃ ārammaṇan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi anusayā anārammaṇā ti.

10. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne "sarāgo ti" vattabbo ti?
Āmantā.

Atthi tassa rāgassa ārammaṇan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi rāgo anārammaṇo ti.

Anusayā anārammaṇā ti kathā.

IX. 5.

1. Ñāṇaṃ anārammaṇan ti?
Āmantā.
Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Ñāṇaṃ anārammaṇan ti?
Āmantā.
Paññā, paññindriyaṃ, paññābalaṃ, sammādiṭṭhi, dhammavicayasambojjhaṅgo anārammaṇo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Paññā, paññindriyaṃ, paññābalaṃ, sammādiṭṭhi, dhammavicayasambojjhaṅgo sārammaṇo ti?
Āmantā.
Ñāṇaṃ sārammaṇan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Ñāṇaṃ anārammaṇan ti?
Āmantā.
Katamakkhandhapariyāpannan ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpannan ti.
Saṃkhārakkhandho anārammaṇo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Saṃkhārakkhandho anārammaṇo ti?
Āmantā.
Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho anārammaṇo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
3. Ñāṇaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ anārammaṇan ti?
Āmantā.
Paññā saṃkhārakkhandhapariyāpannā anārammaṇā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Paññā saṃkhārakkhandhapariyāpannā sārammaṇā ti?
Āmantā.
Ñāṇaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ sārammaṇan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Ñāṇaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ anārammaṇaṃ, paññā saṃkkārakkhandhapariyāpannā sārammaṇā ti?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anāramanaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ "Ñāṇaṃ anārammaṇan ti"?

Āmantā.

Arahā cakkhuviññāṇasamaṅgī "ñāṇīti" vattabbo ti?

Āmantā.

Atthi tassa ñāṇassa ārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi ñāṇaṃ anārammaṇan ti.

6. Arahā cakkhuviññāṇasamaṅgī "paññavā ti" vattabbo ti?

Āmantā.

Atthi tāya paññāya ārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi paññā anārammaṇā ti.

Ñāṇaṃ anārammaṇan ti kathā.

IX. 6.

1. Atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇan ti?

Āmantā.

Nanu atītārammaṇan ti?

Āmantā.

Hañci atītārammaṇaṃ, no vata re vattabbe "Atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇan ti."

Atītārammaṇaṃ[1] anārammaṇan ti, micchā: hañci vā pana anārammaṇaṃ, no vata re vattabbe "Atītārammaṇan ti:" anārammaṇaṃ atītārammaṇan ti, micchā.

2. Atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇan[2] ti?

Āmantā.

Nanu atītaṃ ārabbha atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ ārabbha atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe "Atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇan ti."

Atītārammaṇakathā.

IX. 7.

1. Anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Nanu anāgatārammaṇan ti?

Āmantā.

Hañci anāgatārammaṇaṃ, no vata re vattabbe "Anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇan ti."

Anāgatārammaṇaṃ anārammaṇan ti, micchā: hañci vā pana anārammaṇaṃ, no vata re vattabbe "Anāgatārammaṇan ti:" anārammaṇaṃ anāgatārammaṇan ti, micchā.

2. Anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇan ti?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ ārabbha atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ ārabbha atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe "Anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇan ti."

3. Paccuppannaṃ ārabbha atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, paccuppannārammaṇaṃ cittaṃ sārammaṇan ti?

Āmantā.

---

[1] M. inserts cittaṃ after atītārammaṇaṃ.

[2] P. omits sec. 2.

Atītaṃ ārabbha atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, atītārammaṇaṃ cittaṃ sārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ ārabbha atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, paccuppannārammaṇaṃ cittaṃ sārammaṇan ti?

Āmantā.

Anāgataṃ ārabbha atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, anāgatārammaṇaṃ cittaṃ sārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atītaṃ ārabbha atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇan ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ ārabbha atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, paccuppannārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ ārabbha atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṅ ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ ārabbha atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, paccuppannārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ "Atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇan ti"?

Āmantā.

Nanu atītārammaṇaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Hañci atītārammaṇaṃ n'atthi, tena vata re vattabbe "Atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇan ti."

A n ā g a t ā r a m m a ṇ a k a t h ā.

IX. 8.

1. Sabbaṃ cittaṃ vitakkānupatitan ti?

Āmantā.

[illegible] cittaṃ, pītānupatitaṃ [illegible]

[illegible]

domanassānupatitaṃ, upekkhānupatitaṃ, saddhānupatitaṃ, viriyānupatitaṃ, satānupatitaṃ, samādhānupatitaṃ, paññānupatitaṃ, rāgānupatitaṃ, dosānupatitaṃ —pe— anottappānupatitan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sabbaṃ cittaṃ vitakkānupatitan ti?

Āmantā.

Nanu atthi avitakko vicāramatto samādhīti?

Āmantā.

Hañci atthi avitakko vicāramatto samādhi, no vata re vattabbe "Sabbaṃ cittaṃ vitakkānupatitan ti."

3. Sabbaṃ cittaṃ vitakkānupatitan ti?

Āmantā.

Nanu atthi avitakko avicāro samādhīti?

Āmantā.

Hañci atthi avitakko avicāro samādhi, no vata re vattabbe "Sabbaṃ cittaṃ vitakkānupatitan ti."

4. Sabbaṃ cittaṃ vitakkānupatitan ti?

Āmantā.

Nanu tayo samādhī vuttā Bhagavatā, savitakko savicāro samadhi, avitakko vicāramatto samādhi, avitakko avicāro samādhīti?

Āmantā.

Hañci tayo samādhī vuttā Bhagavatā, savitakko savicāro samādhi, avitakko vicāramatto samādhi, avitakko avicāro samādhi, no vata re vattabbe "Sabbaṃ cittaṃ vitakkānupatitan ti."

Vitakkānupatitakathā.

IX. 9.

1. Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddo ti?

Āmantā.

Sabbaso[1] phusayato phassavipphāro saddo, sabbaso

---

[1] sabbato, P.

vedayato vedanāvipphāro saddo, sabbaso sañjānato saññāvipphāro saddo, sabbaso cetayato cetanāvipphāro saddo, sabbaso cintayato cittavipphāro saddo, sabbaso sarato sativipphāro saddo, sabbaso pajānato paññāvipphāro saddo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddo ti?

Āmantā.

Vitakkavipphāro saddo sotaviññeyyo, sotasmiṃ paṭihaññati, sotassa āpāthaṃ [1] āgacchatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu vitakkavipphāro saddo na sotaviññeyyo, na sotasmiṃ paṭihaññati, na sotassa āpāthaṃ āgacchatīti?

Āmantā.

Hañci vitakkavipphāro saddo na sotaviññeyyo, na sotasmiṃ paṭihaññati, na sotassa āpāthaṃ āgacchati, no vata re vattabbe "Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddo ti."

V i t a k k a v i p p h ā r a s a d d a k a t h ā.

IX. 10.

1. Na yathā cittassa vācā ti?

Āmantā.

Aphassakassa vācā, avedanakassa vācā, asaññakassa vācā, acetanakassa vācā, acittakassa vācā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saphassakassa vācā, savedanakassa vācā, sasaññakassa vācā, sacetanakassa vācā, sacittakassa vācā ti?

Āmantā.

Hañci saphassakassa—pe—sacittakassa vācā, no vata re vattabbe "Na yathā cittassa vācā ti."

---

[1] ābādhaṃ, P.

2. Na yathā cittassa vācā ti?

Āmantā.

Anāvaṭṭantassa vācā, anābhogassa vācā—pe—apaṇidahantassa vācā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu āvaṭṭantassa vācā, ābhogassa vācā—pe—paṇidahantassa vācā ti?

Āmantā.

Hañci āvaṭṭantassa vācā, ābhogassa vācā—pe—paṇidahantassa vācā, no vata re vattabbe "Na yathā cittassa vācā ti."

3. Na yathā cittassa vācā ti?

Āmantā.

Nanu vācā cittasamuṭṭhānā cittena saha jātā cittena saha ekuppādā ti?

Āmantā.

Hañci vācā cittasamuṭṭhānā cittena saha jātā cittena saha ekuppādā, no vata re vattabbe "Na yathā cittassa vācā ti."

4. Na yathā cittassa vācā ti?

Āmantā.

Na bhaṇitukāmo bhaṇati, na kathetukāmo katheti, na ālapitukāmo ālapati, na voharitukāmo voharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu bhaṇitukāmo bhaṇati, kathetukāmo katheti, ālapitukāmo ālapati, voharitukāmo voharatīti?

Āmantā.

Hañci bhaṇitukāmo bhaṇati, kathetukāmo katheti, ālapitukāmo ālapati, voharitukāmo voharati, no vata re vattabbe "Na yathā cittassa vācā ti."

5. Na vattabbaṃ "Na yathā cittassa vācā ti"?

Āmantā.

Nanu atthi koci "aññaṃ bhaṇissāmīti" aññaṃ bhaṇati, "aññaṃ kathessāmīti" aññaṃ katheti, "aññaṃ ālapassāmīti" aññaṃ ālapati, "aññaṃ voharissāmīti" aññaṃ voharatīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci "aññaṃ bhaṇissāmīti" aññaṃ bhaṇati,

"aññaṃ kathessāmīti" aññaṃ katheti, "aññaṃ ālapassāmīti" aññaṃ ālapati, "aññaṃ voharissāmīti" aññaṃ voharati, tena vata re vattabbe "Na yathā cittassa vācā ti."

Na yathā cittassa vācā ti kathā.

IX. 11.

1. Na yathā cittassa kāyakamman ti?
Āmantā.
Aphassakassa kāyakammaṃ, avedanakassa kāyakammaṃ, asaññakassa kāyakammaṃ, acetanakassa kāyakammaṃ, acittakassa kāyakamman ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nanu saphassakassa kāyakammaṃ, savedanakassa kāyakammaṃ, sasaññakassa kāyakammaṃ, sacetanakassa kāyakammaṃ, sacittakassa kāyakamman ti?
Āmantā.
Hañci saphassakassa—pe—sacittakassa kāyakammaṃ, no vata re vattabbe "Na yathā cittassa kāyakamman ti."
2. Na yathā cittassa kāyakamman ti?
Āmantā.
Anāvaṭṭantassa kāyakammaṃ, anābhogassa kāyakammaṃ—pe—apaṇidahantassa kāyakamman ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nanu āvaṭṭantassa kāyakammaṃ, ābhogassa kāyakammaṃ—pe—paṇidahantassa kāyakamman ti?
Āmantā.
Hañci āvaṭṭantassa kāyakammaṃ, ābhogassa kāyakammaṃ—pe—paṇidahantassa kāyakammaṃ, no vata re vattabbe "Na yathā cittassa kāyakamman ti."
3. Na yathā cittassa kāyakamman ti?
Āmantā.
Nanu kāyakammaṃ cittasamuṭṭhānaṃ cittena saha jātaṃ cittena saha ekuppādan ti?
Āmantā.

Hañci kāyakammaṃ cittasamuṭṭhānaṃ cittena saha jātaṃ cittena saha ekuppādaṃ, no vata re vattabbe "Na yathā cittasa kāyakamman ti."

4. Na yathā cittassa kāyakamman ti?

Āmantā.

Na abhikkamitukāmo abhikkamati, na paṭikkamitukāmo paṭikkamati, na āloketukāmo āloketi, na viloketukāmo viloketi, na sammiñjitukāmo sammiñjeti, na pasāretukāmo pasāretīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu abhikkamitukāmo abhikkamati, paṭikkamitukāmo paṭikkamati, āloketukāmo āloketi, viloketukāmo viloketi, sammiñjitukāmo sammiñjeti, pasāretukāmo pasāretīti?

Āmantā.

Hañci abhikkamitukāmo abhikkamati, paṭikkamitukāmo paṭikkamati, āloketukāmo āloketi, viloketukāmo viloketi, sammiñjitukāmo sammiñjeti, pasāretukāmo pasāreti, no vata re vattabbe "Na yathā cittassa kāyakamman ti."

5. Na vattabbaṃ "Na yathā cittassa kāyakamman ti"?

Āmantā.

Nanu atthi koci "aññatra gacchissāmīti" aññatra gacchati—pe—"annaṃ pasāressāmīti" aññaṃ pasāretīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci "aññatra gacchissāmīti" aññatra gacchati—pe—"aññaṃ pasāressāmīti" aññaṃ pasāreti, tena vata re vattabbe "Na yathā cittassa kāyakamman ti."

Na yathā cittassa kāyakamman ti kathā.

IX. 12.

1. Atītena samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbhatthaṅgatan ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbhatthaṅgataṃ, no vata re vattabbe "Atītena samannāgato ti."

2. Anāgatena samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asañjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtan ti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asañjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ, no vata re vattabbe "Anāgatena samannāgato ti."

3. Atītena rūpakkhandhena samannāgato, anāgatena rūpakkhandhena samannāgato, paccuppannena rūpakkhandhena samannāgato ti?

Āmantā.

Tīhi rūpakkhandhehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītehi pañcahi khandhehi samannāgato, anāgatehi pañcahi khandhehi samannāgato, paccuppannehi pañcahi khandhehi samannāgato ti?

Āmantā.

Paṇṇarasahi khandhehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atītena cakkhāyatanena samannāgato, anāgatena cakkhāyatanena samannāgato, paccuppannena cakkhāyatanena samannāgato ti?

Āmantā.

Tīhi cakkhāyatanehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītehi dvādasahi āyatanehi samannāgato, anāgatehi dvādasahi āyatanehi samannāgato, paccuppannehi dvādasahi āyatanehi samannāgato ti?

Āmantā.

Chattiṃs' āyatanehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atītāya cakkhudhātuyā samannāgato, anāgatāya cakkhudhātuyā samannāgato, paccuppannāya cakkhudhātuyā samannāgato ti?

Āmantā.

Tīhi cakkhudhātūhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītāhi aṭṭhārasahi dhātūhi samannāgato, anāgatāhi aṭṭhārasahi dhātūhi samannāgato, paccuppannāhi aṭṭhārasahi dhātūhi samannāgato ti?

Āmantā.

Catupaññāsadhātūhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atītena cakkhundriyena samannāgato, anāgatena cakkhundriyena samannāgato, paccuppannena cakkhundriyena samannāgato ti?

Āmantā.

Tīhi cakkhundriyehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītehi bāvīsat' indriyehi samannāgato, anāgatehi bāvīsat' indriyehi samannāgato, paccuppannehi bāvīsat' indriyehi samannāgato ti?

Āmantā.

Chasaṭṭh' indriyehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ "Atītānāgatehi samannāgato ti"?

Āmantā.

Nanu atthi aṭṭhavimokkhajhāyī catunnaṃ jhānānaṃ nikāmalābhī, catunnaṃ anupubbavihārasamāpattīnaṃ lābhī ti?

Āmantā.

Hañci atthi aṭṭhavimokkhajhāyī catunnaṃ jhānānaṃ nikāmalābhī, catunnaṃ anupubbavihārasamāpattīnaṃ lābhī, tena vata re vattabbe "Atītānāgatehi samannāgato ti."

Atītānāgatapaccuppannakathā.

Ānisaṃsadassāvissa saññojanānaṃ pahānaṃ, Amatārammaṇaṃ saññojanaṃ,

Rūpaṃ sārammaṇaṃ, Anusayā anārammaṇā, evameva ñāṇaṃ,
Atītānāgatārammaṇaṃ cittaṃ, Sabbaṃ cittaṃ vitakkānupatitaṃ,
Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddo,
Na yathā cittassa vācā, tath'eva kāyakammaṃ, Atītānāgatehi samannāgato ti.

Navamo Vaggo.

X. 1.

1. Uppattesiye pañca khandhe aniruddhe kiriyā pañca khandhā uppajjantīti?

Āmantā.

Dasannaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, dasa khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dasannaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, dasa khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Uppattesiye pañca khandhe aniruddhe kiriyā cattāro khandhā uppajjantīti?

Āmantā.

Navannaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, nava khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Navannaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, nava khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Uppattesiye pañca khandhe aniruddhe kiriyā ñāṇaṃ uppajjatīti?

Āmantā.

Channaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, cha khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Channaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, cha khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Uppattesiye pañca khandhe niruddhe maggo uppajjatīti?

Āmantā.

Mato maggaṃ bhāveti, kālaṃkato maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhakathā.

X. 2.

1. Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe "Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo ti."

2. Sammāvācā maggo ti?

Āmantā.

Sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe "Sammāvācā maggo ti."

3. Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo maggo ti?

Āmantā.

Sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā — pe — paṇidhi, no vata re vattabbe "Sammā-ājīvo maggo ti."

4. Sammādiṭṭhi maggo, sā ca sārammaṇa, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Sammāvācā maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā —pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammādiṭṭhi maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Sammāsaṃkappo — pe — sammāvāyāmo — pe — sammāsati—pe—sammāsamādhi maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Sammāvācā maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāsamādhi maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Sammāvācā maggo, sā ca anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi maggo, sā ca anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāvācā maggo, sā ca anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Sammāsaṃkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammā-

sati—pe—sammāsamādhi maggo, so ca anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo maggo, so ca anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi—pe—sammāsaṃkappo, sammāvāyāmo, sammāsati—pe—sammāsamādhi maggo, so ca anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Na vattabbaṃ "Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo ti"?

Āmantā.

Nanu sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo maggo ti?

Āmantā.

Hañci sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo maggo, tena vata re vattabbe "Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo ti."

Rūpaṃ maggo ti kathā.

X. 3.

1. Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti?

Āmantā.

Nanu pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā ti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā, no vata re vattabbe "Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti."

Nanu pañca[1] viññāṇā purejātavatthukā purejātārammaṇā, ajjhattikavatthukā bāhirārammaṇā, asambhinnavatthukā asambhinnārammaṇā, nānāvatthukā, nānāram-

[1] phassa. P.S.S₂.

maṇā, na aññamaññassa gocaravisayaṃ paccanubhonti,[1] na asamannāhārā uppajjanti, na amanasikārā uppajjanti, na abbokiṇṇā[2] uppajjanti, na apubbaṃ acarimaṃ uppajjanti, na aññamaññassa samanantarā uppajjanti—pe—nanu pañca viññāṇā anābhogā ti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā anābhogā, no vata re vattabbe "Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti."

2. Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabbha uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabbha uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?

Āmantā.

"Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti," atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

"Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti," atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci "cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti," atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti."

3. Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ atītānāgataṃ ārabbha uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti?

Āmantā.

---

[1] paccanubhavanti, P.S.S₂.

[2] abbhokiṇṇā, P.S₂.

Cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ ārabbha vedanaṃ ārabbha saññaṃ ārabbha cetanaṃ ārabbha cittaṃ ārabbha cakkhuṃ ārabbha—pe—kāyaṃ ārabbha saddaṃ ārabbha—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabbha uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, manoviññāṇaṃ suññataṃ ārabbha uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabbha uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, manoviññāṇaṃ atītānagataṃ ārabbha uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, cakkhuviññāṇaṃ atītānāgataṃ ārabbha uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, manoviññāṇaṃ phassaṃ ārabbha—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabbha uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ ārabbha—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabbha uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ "Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṃ disvā na nimittagāhī hoti nānubyañjanaggāhī—pe—sotena saddaṃ sutvā—pe—ghānena gandhaṃ ghāyitvā—pe—jivhāya rasaṃ sāyitvā—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusitvā na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti.

Pañcaviññāṇasamaṅgissa maggakathā.

X. 4.

1. Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti?

Āmantā.

Nanu pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā ti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā, no vata re vattabbe "Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti."

Nanu pañca viññāṇā purejātavatthukā purejātārammaṇā, ajjhattikavatthukā bāhirārammaṇā, asambhinnavatthukā asambhinnārammaṇā, nānāvatthukā nānārammaṇā, na aññāmaññassa gocaravisayaṃ paccanubhonti, na asamannāhārā uppajjanti, na amanasikārā uppajjanti, na abbokiṇṇā uppajjanti, na apubbaṃ acarimaṃ uppajjanti, na aññamaññassa samanantarā uppajjanti—pe—nanu pañca viññāṇā anābhogā ti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā anābhogā, no vata re vattabbe "Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti."

2. Cakkhuviññāṇaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabbha uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabbha uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?

Āmantā.

"Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti," atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

"Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti," atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci "cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti," atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti."

3. Cakkhuviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ atītānāgataṃ ārabbha uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ ārabbha vedanaṃ ārabbha saññaṃ ārabbha cetanaṃ ārabbha cittaṃ ārabbha cakkhuṃ ārabbha—pe—kāyaṃ ārabbha saddaṃ ārabbha—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabbha uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, manoviññāṇaṃ suññataṃ ārabbha uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabbha uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, manoviññāṇaṃ atītānāgataṃ ārabbha uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, cakkhuviññāṇaṃ atītānāgataṃ ārabbha uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, manoviññāṇaṃ phassaṃ ārabbha—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabbha uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ ārabbha—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabbha uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ "Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave bhikkhu

cakkhunā rūpaṃ disvā nimittaggāhī hoti—pe—na nimittaggāhī hoti—pe—sotena saddaṃ sutvā—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusitvā nimittaggāhī hoti—pe—na nimittaggāhī hotīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti.

Pañca viññāṇā kusalā pīti kathā.

X. 5.

1. Pañca viññāṇā sābhogā ti?

Āmantā.

Nanu pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā ti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā, no vata rė vattabbe "Pañca viññāṇā sābhogā ti."

Nanu pañca viññāṇā purejātavatthukā purejātārammaṇā, ajjhattikavatthukā bāhirārammaṇā, asambhinnavatthukā asambhinnārammaṇā, nānāvatthukā nānārammaṇā, na aññamaññassa gocaravisayaṃ paccanubhonti, na asamannāhārā uppajjanti, na amanasikārā uppajjanti, na abbokiṇṇā uppajjanti, na apubbaṃ acarimaṃ uppajjanti, nanu pañca viññāṇā na aññamaññassa samanantarā uppajjantīti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā na aññamaññassa samanantarā uppajjanti, no vata re vattabbe "Pañca viññāṇā sābhogā ti."

2. Cakkhuviññāṇaṃ sābhogan ti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabbha uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabbha uppajjatīṭi?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?

Āmantā.

"Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti," atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

"Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti," atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci "cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti," atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti."

3. Cakkhuviññāṇaṃ sābhogan ti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ atītānagataṃ ārabbha uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇaṃ sābhogan ti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ ārabbha vedanaṃ ārabbha saññaṃ ārabbha cetanaṃ ārabbha cittaṃ ārabbha cakkhuṃ ārabbha—pe—kāyaṃ ārabbha saddaṃ ārabbha—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabbha uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṃ sābhogaṃ, manoviññāṇaṃ suññataṃ ārabbha uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ sābhogaṃ, cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabbha uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṃ sābhogaṃ, manoviññāṇaṃ atītānāgataṃ ārabbha uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ sābhogaṃ, cakkhuviññāṇaṃ atītānāgataṃ ārabbha uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṃ sābhogaṃ, manoviññāṇaṃ phassaṃ ārabbha—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabbha uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ sābhogaṃ, cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ ārabbha—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabbha uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ "Pañca viññāṇā sābhogā ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṃ disvā nimittaggāhī hoti—pe—na nimittaggāhī hoti—pe—sotena saddaṃ sutvā—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusitvā nimittaggāhī hoti—pe—na nimittaggāhī hotīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañca viññāṇā sābhogā ti.

Sābhogakathā.

X. 6.

1. Maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī dvīhi phassehi dvīhi vedanāhi dvīhi saññāhi dvīhi cetanāhi dvīhi cittehi dvīhi saddhāhi dvihi viriyehi dvīhi satīhi dvīhi samādhīhi dvīhi paññāhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Maggasamaṅgī lokiyena sīlena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyena phassena lokiyāya vedanāya lokiyāya saññāya lokiyāya cetanāya lokiyena cittena lokiyāya saddhāya lokiyena viriyena lokiyāya satiyā lokiyena samādhinā lokiyāya paññāya samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sīlena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca phassena samannāgato—pe—lokiyāya ca lokuttarāya ca paññāya samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasamaṅgī lokiyena sīlena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī puthujjano ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Maggasamaṅgī lokiyāya sammāvācāya samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyāya sammādiṭṭhiyā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasamaṅgī lokiyāya sammāvācāya samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyena sammāsaṃkappena — pe — lokiyena sammāvāyāmena—pe—lokiyāya sammāsatiyā—pe—lokiyena sammāsamādhinā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasamaṅgī lokiyena sammākammantena — pe — lokiyena sammā-ājīvena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyāya sammādiṭṭhiyā—pe—lokiyena sammāsamādhinā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammāvācāya samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammādiṭṭhiyā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammāvācaya samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammāsaṃkappena—pe—lokiyena ca lokuttarena ca sammāvāyā-

mena—pe—lokiyāya ca lokuttarāya ca sammāsatiyā—pe—lokiyena ca lokuttarena ca sammāsamādhinā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammākammantena—pe—maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammā-ājīvena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttāraya ca sammādiṭṭhiyā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammā-ājīvena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammāsaṃkappena—pe—lokiyena ca lokuttarena ca sammāsamādhinā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ "Maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgato ti."?

Āmantā.

Lokiye sīle niruddhe maggo uppajjatīti?

Āmantā.

Dussīlo[1] khaṇḍasīlo chinnasīlo maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgato ti.

Dvīhi sīlehīti kathā.

X. 7.

1. Sīlaṃ acetasikan ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—kāyāyatanaṃ—pe—rūpāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?

---

[1] dussalo, M.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sīlaṃ acetasikan ti?
Amantā.
Phasso acetasiko ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sīlaṃ acetasikan ti?
Āmantā.
Vedanā—pe—saññā—pe—cetanā—pe—saddhā—pe—viriyaṃ—pe—sati—pe—samādhi—pe—paññā acetasikā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Phasso cetasiko ti?
Āmantā.
Sīlaṃ cetasikan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Vedanā—pe—saññā—pe—cetanā—pe—saddhā—pe—viriyaṃ—pe—sati—pe—samādhi—pe—paññā cetasikā ti?
Āmantā.
Sīlaṃ cetasikan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sīlaṃ acetasikan ti?
Āmantā.
Aniṭṭhaphalan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nanu iṭṭhaphalan ti?
Āmantā.
Hañci iṭṭhaphalaṃ, no vata re vattabbe "Sīlaṃ acetasikan ti."

4. Saddhā iṭṭhaphalā, saddhā cetasikā ti?
Āmantā.
Sīlaṃ iṭṭhaphalaṃ, sīlaṃ cetasikan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Viriyaṃ, sati, samādhi—pe—paññā iṭṭhaphalā, paññā cetasikā ti?
Āmantā.
Sīlaṃ iṭṭhaphalaṃ, sīlaṃ cetasikan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Sīlaṃ iṭṭhaphalaṃ, sīlaṃ acetasikan ti?

Āmantā.
Saddhā iṭṭhaphalā, saddhā acetasikā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sīlaṃ iṭṭhaphalaṃ, sīlaṃ acetasikan ti?
Āmantā.
Viriyaṃ, sati, samādhi—pe—paññā iṭṭhaphalā, paññā acetasikā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
6. Sīlaṃ acetasikan ti?
Āmantā.
Aphalaṃ avipākan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nanu saphalaṃ savipākan ti?
Āmantā.
Hañci saphalaṃ savipākaṃ, no vata re vattabbe "Sīlaṃ acetasikan ti."
7. Cakkhāyatanaṃ acetasikaṃ avipākan ti?
Āmantā.
Sīlaṃ acetasikaṃ avipākan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sotāyatanaṃ—pe—kāyāyatanaṃ—pe—rūpāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanaṃ acetasikaṃ avipākan ti?
Āmantā.
Sīlaṃ acetasikaṃ avipākan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
8. Sīlaṃ acetasikaṃ savipākan ti?
Āmantā.
Cakkhāyatanaṃ acetasikaṃ savipākan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sīlaṃ acetasikaṃ savipākan ti?
Āmantā.
Sotāyatanaṃ—pe—kāyāyatanaṃ—pe—rūpāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanaṃ acetasikaṃ savipākan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
9. Sammāvācā acetasikā ti?
Āmantā.
Sammādiṭṭhi acetasikā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāvācā acetasikā ti?
Āmantā.
Sammāsaṃkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammāsati—pe—sammāsamādhi acetasiko ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo acetasiko ti?
Āmantā.
Sammādiṭṭhi acetasikā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sammā-ājīvo acetasiko ti?
Āmantā.
Sammāsaṃkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammāsati—pe—sammāsamādhi acetasiko ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
10. Sammādiṭṭhi cetasikā ti?
Āmantā.
Sammāvācā cetasikā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sammādiṭṭhi cetasikā ti?
Āmantā.
Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo cetasiko ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sammāsaṃkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammāsati—pe—sammāsamādhi cetasiko ti?
Āmantā.
Sammāvācā cetasikā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sammāsamādhi cetasiko ti?
Āmantā.
Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo cetasiko ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
11. Na vattabbaṃ. "Sīlaṃ acetasikan ti"?
Āmantā.
Sīle uppajjitvā niruddhe dussīlo[1] hotīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi sīlaṃ acetasikan ti.

Sīlaṃ acetasikan ti kathā.

---

[1] asīlo, P.S.S₂.

X. 8.

1. Sīlaṃ na cittānuparivattīti?
Āmantā.
Rūpaṃ nibbānam cakkhāyatanaṃ—pe—kāyāyatanaṃ—pe—rūpāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sīlaṃ na cittānuparivattīti?
Āmantā.
Phasso na cittānuparivattīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sīlaṃ na cittānuparivattīti?
Āmantā.
Vedanā—pe—saññā—pe—cetanā—pe—saddhā—pe—viriyaṃ—pe—sati—pe—samādhi—pe—paññā na cittānuparivattīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Phasso cittānuparivattīti?
Āmantā.
Sīlaṃ cittānuparivattīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Vedanā—pe—saññā—pe—cetanā—pe—saddhā—pe—viriyaṃ—pe—sati—pe—samādhi—pe—paññā cittānuparivattīti?
Āmantā.
Sīlaṃ cittānuparivattīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
3. Sammāvācā na cittānuparivattīti?
Āmantā.
Sammādiṭṭhi na cittānuparivattīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sammāvācā na cittānuparivattīti?
Āmantā.
Sammāsaṃkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammāsati—pe—sammāsamādhi na cittānuparivattīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo na cittānuparivattīti?

Āmantā.
Sammādiṭṭhi na cittānuparivattīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sammā-ājīvo na cittānuparivattīti?
Āmantā.
Sammāsaṃkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammāsati—pe—sammāsamādhi na cittānuparivattīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
4. Sammādiṭṭhi cittānuparivattīti?
Āmantā.
Sammāvācā cittānuparivattīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sammādiṭṭhi cittānuparivattīti?
Āmantā.
Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo cittānuparivattīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sammāsaṃkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammāsati—pe—sammāsamādhi cittānuparivattīti?
Āmantā.
Sammāvācā cittānuparivattīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sammāsamādhi cittānuparivattīti?
Āmantā.
Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo cittānuparivattīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
5. Na vattabbaṃ "Sīlaṃ na cittānuparivattīti"?
Āmantā.
Sīle uppajjitvā niruddhe dussīlo [1] hotīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi sīlaṃ na cittānuparivattīti.

Sīlaṃ na cittānuparivattīti kathā.

---

[1] asīlo, P.S.S₂.

X. 9.

1. Samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti?
Āmantā.
Samādānahetuko phasso vaḍḍhati, vedanā vaḍḍhati, saññā vaḍḍhati, cetanā vaḍḍhati, cittaṃ vaḍḍhati, saddhā vaḍḍhati, viriyaṃ vaḍḍhati, sati vaḍḍhati, samādhi vaḍḍhati, paññā vaḍḍhatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti?
Āmantā.
Latā viya vaḍḍhati, māluvā viya vaḍḍhati, rukkho viya vaḍḍhati, tiṇaṃ viya vaḍḍhati, muñjapuñjo viya vaḍḍhatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
3. Samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti?
Āmantā.
Sīlaṃ samādiyitvā kāmavitakkaṃ vitakkentassa byāpādavitakkaṃ vitakkentassa vihiṃsāvitakkaṃ vitakkentassa sīlaṃ vaḍḍhatīti?
Āmantā.
Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?
Āmantā.
Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?
Āmantā.
Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri? Labhañ ca Bhikkhave paṭhavī ca, idaṃ paṭhamaṃ suvidūravidūraṃ—pe—tasmā sataṃ dhammo asabbhi ārakā ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti."

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ "Samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Ārāmaropā vanaropā—pe—
Dhammaṭṭhā sīlasampannā
Te janā saggagāmino ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti.

Samādānahetukakathā.

X. 10.

1. Viññatti sīlan ti?

Āmantā.

Pāṇātipātā veramaṇīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adinnādānā veramaṇīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmesu micchācārā veramaṇīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Musāvādā veramaṇīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Abhivādanaṃ sīlaṃ, paccuṭṭhānaṃ[1] sīlaṃ, añjalīkammaṃ sīlaṃ, sāmīcikammaṃ sīlaṃ, āsanābhihāro sīlaṃ, seyyābhihāro sīlaṃ, pādodakābhihāro sīlaṃ, pādakathaliyābhihāro sīlaṃ, nahāne[2] piṭṭhiparikammaṃ sīlan ti?

---

[1] paccupaṭṭhānaṃ, P.M. [2] nhāne, M.K.

Āmantā.
Pāṇātipātā veramaṇīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Na vattabbaṃ "Viññatti sīlan ti."
Dussīlyan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi viññatti sīlan ti.

Viññatti sīlan ti kathā.

X. 11.

1. Aviññatti dussīlyan ti?
Āmantā.
Pāṇātipāto ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Adinnādānan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kāmesu micchācāro ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Musāvādo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Surāmerayamajjapamādaṭṭhānan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Pāpakammaṃ samādiyitvā dānaṃ dadantassa puññañ ca apuññañ ca ubho vaḍḍhantīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Puññañ ca apuññañ ca ubho vaḍḍhantīti?
Āmantā.
Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?
Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri? Labhañ ca Bhikkhave paṭhavī ca, idaṃ paṭhamaṃ suvidūravidūraṃ—pe—tasmā sataṃ dhammo asabbhi ārakā ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti."

3. Pāpakammaṃ samādiyitvā cīvaraṃ dadantassa, piṇḍapātaṃ dadantassa, senāsanaṃ dadantassa, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadantassa, abhivādanārahassa abhivādentassa, paccuṭṭhānārahassa paccuṭṭhentassa, añjalīkammārahassa añjalīkammaṃ karontassa, sammīcikammārahassa sammīcikammaṃ karontassa, āsanārahassa āsanaṃ dadantassa, maggārahassa maggaṃ dadantassa puññañ ca apuññañ ca ubho vaḍḍhantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puññañ ca apuññañ ca ubho vaḍḍhantīti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri? Labhañ ca Bhikkhave paṭhavī ca, idaṃ paṭhamaṃ suvidūravidūraṃ —pe—tasmā sataṃ dhammo asabbhi ārakā ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti."

4. Na vattabbaṃ "Aviññatti dussīlyan ti"?

Āmantā.

Nanu pāpakammaṃ samādinno āsīti?

Āmantā.

Hañci pāpakammaṃ samādinno āsi, tena vata re vattabbe "Aviññatti dussīlyan ti."

Aviññatti dussīlyan ti kathā.

Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo, Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā,
Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pi, Pañca viññāṇā sābbogā,
Maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgato, Sīlaṃ acetasikaṃ,
Sīlaṃ na cittānuparivatti, Samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhati,
Viññatti sīlaṃ, Aviññatti dussīlyan ti.

Dasamo Vaggo.

Dutiyapaṇṇāsako.

Niyāmasaṃgahagatānisaṃsatā atthi pañcavokārabhavo maggasamaṅgissa[1] no pañcavokārabhavo.

[1] maggasamaṅgī, P.S.S.₂; nirodho maggasamaṅgī, M.

XI. 1.

1. Anusayā abyākatā ti?

Āmantā.

Vipākābyākatā kiriyābyākatā rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Kāmarāgānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo—pe—kāmacchandanīvaraṇaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Paṭighānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Paṭighaṃ paṭighapariyuṭṭhānaṃ paṭighasaññojanaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭighaṃ paṭighapariyuṭṭhānaṃ paṭighasaññojanaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Paṭighānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Mānānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Māno mānapariyuṭṭhānaṃ mānasaññojanaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Māno mānapariyuṭṭhānaṃ mānasaññojanaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Mānānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Diṭṭhānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Diṭṭhi diṭṭhogho diṭṭhiyogo diṭṭhipariyutthānaṃ diṭṭhisaññojanaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhi diṭṭhogho diṭṭhiyogo diṭṭhipariyutthānaṃ diṭṭhisaññojanaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Diṭṭhānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Vicikicchānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Vicikicchānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Bhavarāgānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Bhavarāgo bhavarāgapariyuṭṭhānaṃ bhavarāgasaññojanaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bhavarāgo bhavarāgapariyuṭṭhānaṃ bhavarāgasaññojanaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Bhavarāgānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Avijjānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyuṭṭhānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyuṭṭhānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Avijjānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Na vattabbaṃ "Anusayā abyākatā ti"?

Āmantā.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne "sānusayo ti" vattabbo ti?

Āmantā.

Kusalākusalā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi anusayā abyākatā ti.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne "sarāgo ti" vattabbo ti?

Āmantā.

Kusalākusalā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi rāgo abyākato ti.

10. Anusayā ahetukā ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ — pe — phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgānusayo ahetuko ti?

Āmantā.

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ—pe—kāmāraganīvaraṇaṃ ahetukan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ—pe—kāmāraganīvaraṇaṃ sahetukan ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo sahetuko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭighānusayo—pe—mānānusayo, diṭṭhānusayo, vicikicchānusayo, bhavarāgānusayo — pe — avijjānusayo ahetuko ti?

Āmantā.

Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyuṭṭhānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ ahetukan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā avijjogho—pe—avijjānīvaraṇaṃ sahetukan ti?
Āmantā.
Avijjānusayo sahetuko ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
11. Na vattabbaṃ "Anusayā ahetukā ti"?
Āmantā.
Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne "sānusayo ti" vattabbo ti?
Āmantā.
Anusayā tena hetunā sahetukā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi anusayā ahetukā ti.
Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne "sarāgo ti" vattabbo ti?
Āmantā.
Rāgo tena hetunā sahetuko ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi rāgo ahetuko ti.
12. Anusayā cittavippayuttā ti?
Āmantā.
Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kāmarāgānusayo cittavippayutto ti?
Āmantā.
Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṃ cittavippayuttan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kāmarāgo—pe—kāmacchandanīvaraṇaṃ cittasampayuttan ti?
Āmantā.
Kāmarāgānusayo cittasampayutto ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
13. Kāmarāgānusayo cittavippayutto ti?
Āmantā.
Katamakkhandhapariyāpanno ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti.

Saṃkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, viññāṇakkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Kāmarāgānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayutto ti?

Āmantā.

Kāmarāgo saṃkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo saṃkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayutto ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Kāmarāgānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayutto, kāmarāgo saṃkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayutto ti?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, viññāṇakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Paṭighānusayo, mānānusayo, diṭṭhānusayo, vicikicchānusayo, bhavarāgānusayo, avijjānusayo cittavippayutto ti?

Āmantā.

Avijjā avijjogho avijjāyogo—pe—avijjānīvaraṇaṃ cittavippayuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā avijjogho avijjāyogo—pe—avijjānīvaraṇaṃ cittasampayuttan ti?

Āmantā.

Avijjānusayo cittasampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

17. Avijjānusayo cittavippayutto ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpanno ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti.

Saṃkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

18. Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayutto ti?

Āmantā.

Avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā cittavippayuttā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttā ti?

Āmantā.

Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

19. Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayutto, avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttā ti?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

20. Na vattabbaṃ "Anusayā cittavippayuttā ti"?

Āmantā.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne "sānusayo ti" vattabbo ti?

Āmantā.

Anusayā tena cittena sampayuttā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi anusayā cittavippayuttā ti.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne "sarāgo ti" vattabbo ti?

Āmantā.

Rāgo tena cittena sampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi rāgo cittavippayutto ti.

T i s s o p i a n u s a y a k a t h ā.

XI. 2.

1. Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne na vattabbaṃ "ñāṇī ti"?

Āmantā.

Rāge vigate na vattabbaṃ "vītarāgo ti"?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne na vattabbaṃ "ñāṇī ti"?

Āmantā.

Dose vigate—pe—mohe vigate—pe—kilese vigate na vattabbaṃ "Nikkileso ti"?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Rāge vigate vattabbaṃ "vītarāgo ti"?

Āmantā.

Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne vattabbaṃ "ñāṇī ti"?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamakkhandhapariyāpannan ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpannan ti.

Saṃkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Ñāṇaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ cittavippayuttan ti?

Āmantā.

Paññā saṃkhārakkhandhapariyāpannā cittavippayuttā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paññā saṃkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttā ti?

Āmantā.

Ñāṇaṃ saṃkhārakkhāndhapariyāpannaṃ cittasampayuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Ñāṇaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ cittavippayuttaṃ, paññā saṃkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttā ti?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho ekadeso cittasampayutto, ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ "Ñāṇaṃ cittavippayuttan ti"?

Āmantā.

Arahā cakkhuviññāṇasamaṅgī "ñāṇī ti" vattabbo ti?

Āmantā.

Ñāṇaṃ tena cittena sampayuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi ñāṇaṃ cittavippayuttan ti.

Arahā cakkhuviññāṇasamaṅgī "paññavā ti" vattabbo ti?

Āmantā.

Paññā tena cittena sampayuttā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi paññā cittavippayuttā ti.

Ñāṇaṃ cittavippayuttan ti kathā.

XI. 4.

1. "Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato "idaṃ dukkhan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Ayaṃ samudayo ti" vācaṃ bhāsato "ayaṃ samudayo ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

"Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato "idaṃ dukkhan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Ayaṃ nirodho ti" vācaṃ bhāsato "ayaṃ nirodho ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

"Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato "idaṃ dukkhan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Ayaṃ maggo ti" vācaṃ bhāsato "ayaṃ maggo ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. "Ayaṃ samudayo ti" vācaṃ bhāsato na ca "ayaṃ samudayo ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato na ca "idaṃ dukkhan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

"Ayaṃ nirodho ti" vācaṃ bhāsato na ca "ayaṃ nirodho ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato na ca "idaṃ dukkhan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

"Ayaṃ maggo ti" vācaṃ bhāsato na ca "ayaṃ maggo ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato na ca "idaṃ dukkhan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. "Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato "idaṃ dukkhan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Rūpaṃ aniccan ti" vācaṃ bhāsato "rūpaṃ aniccan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

"Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato "idaṃ dukkhan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ aniccan ti" vācaṃ bhāsato "viññāṇaṃ aniccan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. "Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato "idaṃ dukkhan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Rūpaṃ anattā ti" vācaṃ bhāsato "rūpaṃ anattā ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

"Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato "idaṃ dukkhan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ anattā ti" vācaṃ bhāsato "viññāṇaṃ anattā ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. "Rūpaṃ aniccan ti" vācaṃ bhāsato na ca "rūpaṃ aniccan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato na ca "idaṃ dukkhan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

"Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ aniccan ti" vācaṃ bhāsato na ca "viññāṇaṃ aniccan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato na ca "idaṃ dukkhan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. "Rūpaṃ anattā ti" vācaṃ bhāsato na ca "rūpaṃ anattā ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato na ca "idaṃ dukkhan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

"Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ anattā ti" vācaṃ bhāsato na ca "viññāṇaṃ anattā ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato na ca "idaṃ dukkhan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. "Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato "idaṃ dukkhan ti" ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

Īti[1] ca danti ca ruci[2] ca khanti[3] ca ñāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

Idaṃ dukkhan ti kathā.

---

[1] iti, P.S.S₂. [2] duti, M.; dūti, K.
[3] cakkhan ti, M.

XI. 5.

1. Iddhibalena samannāgato kappaṃ tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Iddhimayiko so āyu, iddhimayikā sā gati, iddhimayiko so attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Iddhibalena samannāgato kappaṃ tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Atītaṃ kappaṃ tiṭṭheyya, anāgataṃ kappaṃ tiṭṭheyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Iddhibalena samannāgato kappaṃ tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Dve kappe tiṭṭheyya, tayo kappe tiṭṭheyya, cattāro kappe tiṭṭheyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Iddhibalena samannāgato kappaṃ tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Sati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyya, asati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyyāti?

Sati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyyāti.

Hañci sati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyya, no vata re vattabbe "Iddhibalena samannāgato kappaṃ tiṭṭheyyāti."

Asati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyyāti.

Mato tiṭṭheyya, kālaṃkato tiṭṭheyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Iddhibalena samannāgato kappaṃ tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Uppanno phasso mā nirujjhīti labbhā iddhiyā paggahetuṃ[1] ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uppannā vedanā—pe—uppannā saññā—pe—uppannā cetanā—pe—uppannaṃ cittaṃ—pe—uppannā saddhā—pe—uppannaṃ viriyaṃ—pe—uppannā sati—pe—uppanno

[1] vagga°, P.

samādhi—pe—uppannā paññā mā nirujjhīti labbhā iddhiyā paggahetun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Iddhibalena samannāgato kappaṃ tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Rūpaṃ niccaṃ hotūti labbhā iddhiyā paggahetun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ niccaṃ hotūti labbhā iddhiyā paggahetun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Iddhibalena samannāgato kappaṃ tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Jātidhammā sattā mā jāyiṃsūti[1] labbhā iddhiyā paggahetun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jarādhammā sattā mā jiriṃsu[2]—pe—byādhidhammā sattā mā byādhiyiṃsu[3]—pe—maraṇadhammā sattā mā mīyiṃsu[4] labbhā iddhiyā paggahetun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ "Iddhibalena samannāgato kappaṃ tiṭṭheyyāti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Yassa kassaci Ānanda cattāro iddhipādā bhāvitā bahulīkatā yānīkatā vatthukatā anuṭṭhitā paricitā susamāraddhā, ākaṅkhamāno so Ānanda kappaṃ vā tiṭṭheyya kappāvasesaṃ vā ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi iddhibalena samannāgato kappaṃ tiṭṭheyyāti.

7. Iddhibalena samannāgato kappaṃ tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Catunnaṃ Bhikkhave dhammānaṃ n'atthi koci pāṭibhogo samaṇo vā brāhmaṇo vā devo vā Māro vā Brahmā vā koci vā lokasmiṃ. Katamesaṃ catunnaṃ? Jarādhammo mā jīvīti n'atthi koci

---

[1] jāyisuti, P.S.S₂. [2] jītisu, P.S.S₂.; jiyiṃsu, M.
[3] byādhiyīsu, B.S.S₂. [4] mīyisu, P.S.

pāṭibhogo samaṇo vā brāhmaṇo vā devo vā Māro vā Brahmā vā koci vā lokasmiṃ, byādhidhammo mā byādhiyīti—pe—maraṇadhammo mā mīyīti—pe—. Yāni kho pana tāni pubbe katāni pāpakāni kammāni saṃkilesikāni ponobhavikāni nissārāni[1] dukkhavipākāni āyatiṃ jātijarāmaraṇiyāni, tesaṃ vipāko mā nibbattīti n'atthi koci pāṭibhogo samano vā brāhmaṇo vā devo vā Māro vā Brahmā vā koci vā lokasmin ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Iddhibalena samannāgato kappaṃ tiṭṭheyyāti."

Iddhibalakathā.

XI. 6.

1. Cittasantati samādhīti?
Āmantā.
Atītā cittasantati samādhīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Cittasantati samādhīti?
Āmantā.
Anāgatā cittasantati samādhīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nanu atītaṃ niruddhaṃ, anāgataṃ ajātan ti?
Āmantā.
Hañci atītaṃ niruddhaṃ, anāgataṃ ajātaṃ, no vata re vattabbe "Cittasantati samādhīti."
2. Ekacittakkhaṇiko samādhīti?
Āmantā.
Cakkhuviññāṇasamaṅgī samāpanno ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sotaviññāṇasamaṅgī — pe — ghānaviññāṇasamaṅgī—pe —jivhāviññāṇasamaṅgī—pe—kāyaviññāṇasamaṅgī—pe—

[1] saraṇāni, P.S.S₂.; nissarāni, M.; sadarāni, Morris, Aṅg. IV. 182. dukkhudrayāni, K.

akusalacittasamaṅgī—pe—rāgasahagatacittasamaṅgī—pe — dosasahagatacittasamaṅgī — pe — mohasahagatacittasamaṅgī—pe—anottappasahagatacittasamaṅgī samāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Cittasantati samādhīti?

Āmantā.

Akusalacittasantati samādhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgasahagatā—pe—dosasahagatā—pe—mohasahagatā —pe—anottappasahagatā cittasantati samādhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ "Cittasantati samādhīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Ahaṃ kho āvuso Nigaṇṭha[1] pahomi aniñjamāno[2] kāyena abhāsamāno vācaṃ satta rattindivāni ekantasukhapaṭisaṃvedī viharitun ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi cittasantati samādhīti.

Samādhikathā.

XI. 7.

1. Dhammaṭṭhitatā parinipphannā[3] ti?

Āmantā.

Tāya ṭhitatā parinipphannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya ṭhitatā parinipphanna ti?

Āmantā.

Tāya tāy'eva n'atthi dukkhass' antakiriyā, n'atthi vaṭṭūpacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

---

[1] Niganṭho, K. [2] anicchamāno. P.

2. Rūpassa ṭhitatā parinipphannā ti?
Āmantā.
Tāya ṭhitatā parinipphannā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tāya ṭhitatā parinipphannā ti?
Āmantā.
Tāya tāy'eva n'atthi dukkhass'antakiriyā, n'atthi vaṭṭūpacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
3. Vedanāya ṭhitatā—pe—saññāya ṭhitatā—pe—saṃkhārānaṃ ṭhitatā—pe—viññāṇassa ṭhitatā parinipphannā[1] ti?
Āmantā.
Tāya ṭhitatā parinipphannā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tāya ṭāy'eva n'atthi dukkhass' antakiriyā n'atthi vaṭṭūpacchedo n'atthi anupādāparinibbānan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammaṭṭhitatākathā.

XI. 8.

1. Aniccatā parinipphannā ti?
Āmantā.
Tāya aniccatāya aniccatā parinipphannā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tāya aniccatāya aniccatā parinipphannā ti?
Āmantā.
Tāya tāy'eva n'atthi dukkhass'antakiriyā, n'atthi vaṭṭūpacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Jarā parinipphannā[2] ti?
Āmantā.
Tāya jarāya jarā parinipphannā ti?

---

[1] parinibbannā, P. [2] pariṇipphannā, P.S.S₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—.

Tāya jarāya jarā parinipphannā ti?

Āmantā.

Tāya tāy'eva n'atthi dukkhass'antakiriyā, n'atthi vaṭṭūpacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Maraṇaṃ parinipphannan ti?

Āmantā.

Tassa maraṇassa maraṇaṃ parinipphannan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tassa maraṇassa maraṇaṃ parinipphannan ti?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhass'antakiriyā, n'atthi vaṭṭūpacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Rūpaṃ parinipphannaṃ, rūpassa aniccatā atthīti?

Āmantā.

Aniccatā parinipphannā, aniccatāya aniccatā atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ parinipphannam, rūpassa jarā atthīti?

Āmantā.

Jarā parinipphannā, jarāya jarā atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ parinipphannaṃ, rūpassa bhedo atthi, antaradhānaṃ atthīti?

Āmantā.

Maraṇaṃ parinipphannaṃ, maraṇassa bhedo atthi, antaradhānaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ parinipphannaṃ, viññāṇassa aniccatā atthīti?

Āmantā.

Aniccatā parinipphannā, aniccatāya aniccatā atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viññāṇaṃ parinipphannaṃ, viññāṇassa jarā atthīti?

Āmantā.

Jarā parinipphannā, jarāya jarā atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viññāṇaṃ parinipphannaṃ, viññāṇassa bhedo atthi, antaradhānaṃ atthīti?

Āmantā.

Maraṇaṃ parinipphannaṃ, maraṇassa bhedo atthi, antaradhānaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aniccatākathā.

Anusayā abyākatā, ahetukā, cittavippayuttā,
Aññāṇe vigate ñāṇī, Ñāṇaṃ cittavippayuttaṃ,
Yattha sadde ñāṇaṃ pavattati,
Iddhibalena samannāgato kappaṃ tiṭṭheyya,
Cittasantati samādhi, Dhammaṭṭhitatā, Aniccatā ti.

Ekādasamo Vaggo.

XII. 1.

1. Saṃvaro kamman ti?
Āmantā.
Cakkhundriyasaṃvaro cakkhukamman ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sotindriyasaṃvaro — pe — ghānindriyasaṃvaro — pe — jivhindriyasaṃvaro—pe—kāyindriyasaṃvaro kāyakamman ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kāyindriyasaṃvaro kāyakamman ti?
Āmantā.
Cakkhundriyasaṃvaro cakkhukamman ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kāyindriyasaṃvaro kāyakamman ti?
Āmantā.
Sotindriyasaṃvaro — pe — ghānindriyasaṃvaro — pe — jivhindriyasaṃvaro jivhākamman ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Manindriyasaṃvaro manokamman ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Manindriyasaṃvaro manokamman ti?
Āmantā.
Cakkhundriyasaṃvaro cakkhukamman ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Manindriyasaṃvaro manokamman ti?
Āmantā.
Sotindriyasaṃvaro — pe — ghānindriyasaṃvaro — pe — jivhindriyasaṃvaro — pe — kāyindriyasaṃvaro kāyakamman ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Asaṃvaro kamman ti?
Āmantā.
Cakkhundriya-asaṃvaro cakkhukamman ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sotindriya-asaṃvaro—pe—ghānindriya-asaṃvaro—pe—jivhindriya-asaṃvaro—pe—kāyindriya-asaṃvaro kāyakamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kāyindriya-asaṃvaro kāyakamman ti?
Āmantā.
Cakkhundriya-asaṃvaro cakkhukamman ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kāyindriya-asaṃvaro kāyakamman ti?
Āmantā.
Sotindriya-asaṃvaro—pe—ghānindriya-asaṃvaro—pe—jivhindrya-asaṃvaro jivhākamman ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Manindriya-asaṃvaro manokamman ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Manindriya-asaṃvaro manokamman ti?
Āmantā.
Cakkhundriya-asaṃvaro cakkhukamman ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Manindriya-asaṃvaro manokamman ti?
Āmantā.
Sotindriya-asaṃvaro—pe—ghānindriya-asaṃvaro—pe—jivhindriya-asaṃvaro — pe — kāyindriya-asaṃvaro kāyakamman ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ "Saṃvaro asaṃvaro pi kamman ti"?
Āmantā.
Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṃ disvā nimittaggāhī hoti—pe—na nimittaggāhī hoti, sotena saddaṃ sutvā—pe—manasā dhammaṃ viññāya nimittaggāhī hoti—pe—na nimittaggāhī hotīti." Atth'eva suttanto ti?
Āmantā.
Tena hi saṃvaro asaṃvaro pi kamman ti.

Saṃvaro kamman ti kathā.

XII. 2.

1. Sabbaṃ kammaṃ savipākan ti?
Āmantā.

Sabbā cetanā savipākā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sabbā cetanā savipākā ti?
Āmantā.
Vipākābyākatā cetanā savipākā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sabbā cetanā savipākā ti?
Āmantā.
Kiriyābyākatā cetanā savipākā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sabbā cetanā savipākā ti?
Āmantā.
Kāmāvacarā vipākābyākatā cetanā savipākā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sabbā cetanā savipākā ti?
Āmantā.
Rūpāvacarā, arūpāvacarā, apariyāpannā vipākābyākatā cetanā savipākā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sabbā cetanā savipākā ti?
Āmantā.
Kāmāvacarā kiriyābyākatā cetanā savipākā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sabbā cetanā savipākā ti?
Āmantā.
Rūpāvacarā, arūpāvacarā kiriyābyākatā cetanā savipākā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Vipākābyākatā cetanā avipākā ti?
Āmantā.
Hañci vipākābyākatā cetanā avipākā, no vata re vattabbe "Sabbā cetanā savipākā ti."
Kiriyābyākatā cetanā avipākā ti?
Āmantā.
Hañci kiriyābyākatā cetanā avipākā, no vata re vattabbe "Sabbā cetanā savipākā ti."
Kāmāvacarā, rūpāvacarā, arūpāvacarā, apariyāpannā vipākābyākatā cetanā avipākā ti?

Āmantā.

Hañci apariyāpannā vipākābyākatā cetanā avipākā, no vata re vattabbe "Sabbā cetanā savipākā ti."

Kāmāvacarā, rūpāvacarā, arūpāvacarā kiriyābyākatā cetanā avipākā ti?

Āmantā.

Hañci arūpāvacarā kiriyābyākatā cetanā avipākā, no vata re vattabbe "Sabbā cetanā savipākā ti."

3. Na vattabbaṃ "Sabbaṃ kammaṃ savipākan-ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Nāhaṃ Bhikkhave sañcetanikānaṃ kammānaṃ katānaṃ upacitānaṃ appaṭisaṃveditvā byantibhāvaṃ vadāmi tañ ca kho diṭṭh'eva[1] dhamme uppajje[2] vā apare vā pariyāye ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi sabbaṃ kammaṃ savipākan ti.

Kammakathā.

XII. 3.

1. Saddo vipāko ti?

Āmantā.

Sukhavedanīyo, dukkhavedanīyo, adukkhamasukhavedanīyo, sukhāya vedanāya sampayutto, dukkhāya vedanāya sampayutto, adukkhamasukhāya vedanāya sampayutto, phassena sampayutto, vedanāya sampayutto, saññāya sampayutto, cetanāya sampayutto, cittena sampayutto sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Nanu na sukhavedanīyo, na dukkhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

---

[1] diṭṭhe vā, P.S_2.K.

[2] uppajjaṃ, P.S.S_2.

Hañci na sukhavedanīyo, na dukkhavedanīyo—pe—anārammano, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe "Saddo vipāko ti."

2. Phasso vipāko, phasso sukhavedanīyo—pe—sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Saddo vipāko, saddo sukhavedanīyo—pe—sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddo vipāko, saddo na sukhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso vipāko, phasso na sukhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3 Na vattabbaṃ "Saddo vipāko ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"So tassa kammassa katattā upacitattā ussannatā[1] vipulattā brahmassaro[2] hoti karavīkabhāṇī ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi saddo vipāko ti.

Saddo vipāko ti kathā

XII. 4.

1. Cakkhāyatanaṃ vipāko ti?

Āmantā.

Sukhavedanīyaṃ, dukkhavedanīyaṃ—pe—sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

---

[1] ussanatā, P.S₂. [2] brahmasaro, M.K.

Hañci na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe "Cakkhāyatanaṃ vipāko ti."

2. Phasso vipāko, phasso sukhavedanīyo—pe—sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Cakkhāyatanaṃ vipāko, cakkhāyatanaṃ sukhavedanīyaṃ—pe—sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhāyatanaṃ vipāko, cakkhāyatanaṃ na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso vipāko, phasso na sukhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sotāyatanaṃ — pe—ghānāyatanaṃ — pe — jivhāyatanaṃ—pe—kāyāyatanaṃ vipāko ti?

Āmantā.

Sukhavedanīyaṃ, dukkhavedanīyaṃ — pe — sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe "Kāyāyatanaṃ vipāko ti."

Phasso vipāko, phasso sukhavedanīyo—pe—sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kāyāyatanaṃ vipāko, kāyāyatanaṃ sukhavedanīyaṃ—pe—sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyāyatanaṃ vipāko, kāyāyatanaṃ na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso vipāko, phasso na sukhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ "Saḷāyatanaṃ vipāko ti"?

Āmantā.

Nanu saḷāyatanaṃ kammassa katattā uppannan ti?

Āmantā.

Hañci saḷāyatanaṃ kammassa katattā uppannaṃ, tena vata re vattabbe "Saḷāyatanaṃ vipāko ti."

Saḷāyatanakatha.

XII. 5.

1. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Āmantā.

Mātā jīvitā voropitā, pitā jīvitā voropito, Arahā jīvitā voropito, duṭṭhena cittena Tathāgatassa lohitaṃ uppāditaṃ, Saṃgho bhinno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuoaramatā niyato ti?

Āmantā.

Abhabbo antarā dhammaṃ abhisametun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Abhabbo antarā dhammaṃ abhisametun ti?

Āmantā.

Mātā jīvitā voropitā, pitā jīvitā voropito, Arahā jīvitā voropito, duṭṭhena cittena Tathāgatassa lohitaṃ uppāditaṃ, Saṃgho bhinno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Āmantā.

Atthi so niyāmo, yena niyāmena sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi te satipaṭṭhānā, sammappadhānā, iddhipādā, indriyā, balā, bojjhaṅgā, yehi bojjhaṅgehi sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. N'atthi so niyāmo, yena niyamena sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Amantā.

Hañci n'atthi so niyāmo, yena niyāmena sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato, no vata re vattabbe "Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti."

N'atthi te satipaṭṭhānā—pe—bojjhaṅgā, yehi bojjhaṅgehi sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Amantā.

Hañci n'atthi te bojjhaṅgā, yehi bojjhaṅgehi sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato, no vata re vattabbe "Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti."

5. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Āmantā.

Sakadāgāminiyāmenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāminiyāmenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattaniyāmenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamena niyāmenāti?

Sotāpattiniyāmenāti.

Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Āmantā.

Ye keci sotāpattiniyāmaṃ okkamanti, sabbe te sattakkhattuparamatā niyatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ "Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti"?

Āmantā.
Nanu so sattakkhattuparamo ti?
Āmantā.
Hañci so sattakkhattuparamo, tena vata re vattabbe "Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti."

Sattakkhattuparamakathā.

XII. 6.

1. Na vattabbaṃ "Kolaṃkolo[1] puggalo kolaṃkolatā niyato ti"?
Āmantā.
Nanu so kolaṃkolo ti?
Āmantā.
Hañci so kolaṃkolo, tena vata re vattabbe "Kolaṃkolo puggalo kolaṃkolatā niyato ti."
2. Na vattabbaṃ "Ekabījī puggalo ekabījitā niyato ti"?
Āmantā.
Nanu so ekabījī ti?
Āmantā.
Hañci so ekabījī, tena vata re vattabbe "Ekabījī puggalo ekabījitā niyato ti."

XII. 7.

1. Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṃ jīvitā voropeyyāti?
Āmantā.
Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca mātaraṃ jīvitā voropeyya—pe—pitaraṃ jīvitā voropeyya, Arahantaṃ jīvitā voropeyya—pe—duṭṭhena cittena Tathāgatassa lohitaṃ uppādeyya—pe—Saṃghaṃ bhindeyyāti?

---

[1] kolo, P.S$_2$.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṃ jīvitā voropeyyāti?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo Satthari agāravo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhamme—pe—Saṃghe—pe—Sikkhāya agāravo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Nanu diṭṭhisampanno puggalo Satthari sagāravo ti?

Āmantā.

Hañci diṭṭhisampanno puggalo Satthari sagāravo, no vata re vattabbe "Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṃ jīvitā voropeyyāti."

Nanu diṭṭhisampanno puggalo Dhamme—pe—Saṃghe—pe—Sikkhāya sagāravo ti?

Āmantā.

Hañci diṭṭhisampanno puggalo Sikkhāya sagāravo, no vata re vattabbe "Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṃ jīvitā voropeyyāti."

. Diṭṭhisampanno puggalo Satthari agāravo ti?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo Buddhathūpe ohaneyya,[1] omutteyya, niṭṭhubheyya,[2] Buddhathūpe apabyāmato[3] kareyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—te—

5. Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṃ jīvitā voropeyyāti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Seyyathāpi Bhikkhave mahāsamuddo ṭhitadhammo velaṃ nātivattati, evaṃeva kho Bhikkhave yaṃ mayā sāvakānaṃ sikkhāpadaṃ paññattaṃ, taṃ mama sāvakā jīvitahetu pi nātikkammantīti." Atth'eva suttanto ti?

---

[1] ohareyya, P.S.S_2.

[2] niṭṭhuseyyā, P.S_2.; niṭṭhupeyya, M.; niṭṭhukeyya, K.

[3] asabyākato, M.; abyāto, P.S.; apabyāto, S^2.

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṃ jīvitā voropeyyāti."

Jīvitā voropanakathā.

XII. 8.

1. *Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti?*

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Hañci diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyya, no vata re vattabbe "Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti."

2. Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo āpāyike sadde—pe—gandhe—pe—rase—pe—phoṭṭhabbe—pe—amanussitthiyā, tiracchānagatitthiyā, nāgakaññāya methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, ajeḷakaṃ paṭiggaṇheyya, kukkuṭasūkaraṃ paṭiggaṇheyya, hatthigavassavaḷavaṃ paṭiggaṇheyya—pe—tittiravaṭṭakamorakapiñjalaṃ[1] paṭiggaṇheyyāti?

Āmantā.

Hañci diṭṭhisampanno puggalo tittiravaṭṭakamorakapiñjalaṃ paṭiggaṇheyya, no vata re vattabbe "Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti."

3. Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyyāti?

Āmantā.

Arahato pahīnā duggati, Arahā āpāyike rūpe rajjeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, diṭṭhisampanno puggalo āpāyike sadde—pe—gandhe—pe—rase—pe— phoṭṭhabbe —pe— tittiravaṭṭakamorakapiñjalaṃ paṭiggaṇheyyāti?

---

[1] °piñjaraṃ, M.

Āmantā.

Arahato pahīnā duggati, Arahā tittiravaṭṭakamorakapiñjalaṃ paṭiggaṇheyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Arahato pahīnā duggati, na ca Arahā āpāyike rūpe rajjeyyāti?

Āmantā.

Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, na ca diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato pahīnā duggati, na ca Arahā āpāyike sadde—pe—gandhe—pe—rase—pe—phoṭṭhabbe—pe—amanussitthiyā, tiracchānagatitthiyā, nāgakaññāya methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, ajeḷakaṃ paṭiggaṇheyya, kukkuṭasūkaraṃ paṭiggaṇheyya, hatthigavassavaḷavaṃ paṭiggaṇheyya—pe—tittiravaṭṭakamorakapiñjalaṃ paṭiggaṇheyyāti?

Āmantā.

Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, na ca diṭṭhisampanno puggalo tittiravaṭṭakamorakapiñjalaṃ paṭiggaṇheyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ "Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti"?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo nirayaṃ upapajjeyya[1]—pe—tiracchānayoniṃ upapajjeyya—pe—pittivisayaṃ upapajjeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti.

Duggatikathā.

---

[1] uppajjeyya, P.S.S_2.

XII. 9.

1. Na vattabbaṃ "Sattamabhavikassa[1] puggalassa pahīnā duggatīti"?

Āmantā.

Sattamabhaviko[2] puggalo nirayaṃ upapajjeyya, tiracchānayoniṃ upapajjeyya, pittivisayaṃ upapajjeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi sattamabhavikassa puggalassa pahīnā duggatīti.

Sattamabhavikakathā.

Saṃvaro kammaṃ tath'eva asaṃvaro,
Sabbaṃ kammaṃ savipākāṃ, Saddo vipāko, Saḷāyatanaṃ vipāko,
Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato,
Kolaṃkolo puggalo kolaṃkolatā niyato, Ekabījī puggalo ekabījitā niyato,
Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṃ jīvitā voropeyya,
Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, Tath'eva sattamabhavikassāti.

Dvādasamo Vaggo.

---

[1] Sattamakassa, P.S.S_2. [2] °bhaviko, P.S.S_2.

XIII. 1.

1. Kappaṭṭho kappaṃ tiṭṭheyyāti?
Āmantā.
Kappo ca saṇṭhāti[1] Buddho ca loke uppajjatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kappaṭṭho kappaṃ tiṭṭheyyāti?
Āmantā.
Kappo ca saṇṭhāti Saṃgho ca bhijjatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kappaṭṭho kappaṃ tiṭṭheyyāti?
Āmantā.
Kappo ca saṇṭhāti kappaṭṭho ca kappaṭṭhiyaṃ kammaṃ karotīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kappaṭṭho kappaṃ tiṭṭheyyāti?
Āmantā.
Kappo ca saṇṭhāti kappaṭṭho ca puggalo kālaṃ karotīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Kappaṭṭho kappaṃ tiṭṭheyyāti?
Āmantā.
Atītaṃ kappaṃ tiṭṭheyya, anāgataṃ kappaṃ tiṭṭheyyāti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kappaṭṭho kappaṃ tiṭṭheyyāti?
Āmantā.
Dve kappe tiṭṭheyya, tayo kappe tiṭṭheyya, cattāro kappe tiṭṭheyyāti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kappaṭṭho kappaṃ tiṭṭheyyāti?
Āmantā.
Kappaṭṭho kappe ḍayhante[2] kattha[3] gacchatīti?
Aññaṃ lokadhātuṃ gacchatīti.
Mato gacchati, vehāsaṃ[4] gacchatīti? Mato gacchatīti.[5]
Kappaṭṭhiyaṃ kammaṃ aparāpariyavepakkan[6] ti?

---

[1] saṭṭhāti, P.; sanhāti, S. [2] vayante, P. [3] tattha, P.
[4] velāsaṃ, S. [5] P. omits. [6] aparāyadīpe pakkantīti, P.S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Vehāsaṃ gacchatīti?
Āmantā.
Kappaṭṭho iddhimā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kappaṭṭho iddhimā ti?
Āmantā.
Kappaṭṭhena chandiddhipādo bhāvito viriyiddhipādo bhāvito cittiddhipādo bhāvito vimaṃsiddhipādo bhāvito ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
3. Na vattabbaṃ "Kappaṭṭho kappaṃ tiṭṭheyyāti"?
Āmantā.
Nanu[1] vuttaṃ Bhagavatā—

"Āpāyiko nerayiko kappaṭṭho saṃghabhedako
Vaggarato adhammaṭṭho yogakkhemato dhaṃsati
Saṃghaṃ samaggaṃ bhetvāna kappaṃ nirayamhi
paccatīti."

Atth'eva suttanto ti?
Āmantā.
Tena hi kappaṭṭho kappaṃ tiṭṭheyyāti.

Kappaṭṭhakathā.

XIII. 2.

1. Kappaṭṭho kusalaṃ cittaṃ na paṭilabheyyāti?
Āmantā.
Kappaṭṭho dānaṃ dadeyyāti?
Āmantā.
Hañci kappaṭṭho dānaṃ dadeyya, no vata re vattabbe "Kappaṭṭho kusalaṃ cittaṃ na paṭilabheyyāti."
Kappaṭṭho kusalaṃ cittaṃ na paṭilabheyyāti?
Āmantā.
Kappaṭṭho cīvaraṃ dadeyya, piṇḍapātaṃ dadeyya, senāsanaṃ dadeyya, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ

---

[1] P. and S. omit from here to end.

dadeyya, khādanīyaṃ dadeyya, bhojanīyaṃ dadeyya, pānīyaṃ dadeyya, cetiyaṃ vandeyya,[1] cetiye mālaṃ āropeyya, gandhaṃ āropeyya, vilepanaṃ āropeyya, cetiyaṃ padakkhiṇaṃ[2] kareyyāti?

Āmantā.

Hañci kappaṭṭho cetiyaṃ padakkhiṇaṃ kareyya, no vata re vattabbe "Kappaṭṭho kusalaṃ cittaṃ na paṭilabheyyāti."

2. Kappaṭṭho kusalaṃ cittaṃ paṭilabheyyāti?

Āmantā.

Tato vuṭṭhānaṃ[3] kusalaṃ cittaṃ paṭilabheyyāti?

Āmantā.

Rūpāvacaraṃ —pe— arūpāvacaraṃ —pe— lokuttaraṃ kusalaṃ cittaṃ paṭilabheyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalapaṭilābhakathā.

XIII. 3.

1. Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti?

Āmantā.

Micchattaniyāmañ ca sammattaniyāmañ ca ubho okkameyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti?

Āmantā.

Nanu taṃ kammaṃ payuttaṃ kukkuccaṃ uppāditaṃ[4] vippaṭisāriyaṃ janitan ti?

Āmantā.

Hañci taṃ kammaṃ payuttaṃ kukkuccaṃ uppāditaṃ vippaṭisāriyaṃ janitaṃ, no vata re vattabbe "Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti."

---

[1] vaṃdadeyya. P. [2] abhidakkh°, M.; dakkh°, S.
[3] raṭṭhānaṃ, P.S.S_2. [4] upparahitaṃ, P.S.; upadahitaṃ, K.

2. Anantarāpayutto puggalo abhabbo sammattaniyāmaṃ okkamitun ti?

Āmantā.

Mātā jīvitā voropitā, pitā jīvitā voropito, Arahā jīvitā voropito, duṭṭhena cittena Tathāgatassa lohitaṃ uppāditaṃ, Saṃgho bhinno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anantarāpayutto puggalo taṃ kammaṃ paṭisaṃharitvā[1] kukkuccaṃ paṭivinodetvā vippaṭisāriyaṃ paṭivinodetvā[2] abhabbo sammattaniyāmaṃ okkamitun ti?

Āmantā.

Mātā jīvitā voropitā, pitā jīvitā voropito, Arahā jīvitā voropito, duṭṭhena cittena Tathāgatassa lohitaṃ uppāditaṃ, Saṃgho bhinno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anantarāpayutto puggalo taṃ kammaṃ paṭisaṃharitvā kukkuccaṃ paṭivinodetvā vippaṭisāriyaṃ paṭivinodetvā abhabbo sammattaniyāmaṃ okkamitun ti?

Āmantā.

Nanu taṃ kammaṃ paṭisaṃhataṃ kukkuccaṃ paṭivinoditaṃ vippaṭisāriyaṃ paṭivinītan ti?

Āmantā.

Hañci taṃ kammaṃ paṭisaṃhataṃ kukkuccaṃ paṭivinoditaṃ vippaṭisāriyaṃ paṭivinītaṃ,[3] no vata re vattabbe "Anantarāpayutto puggalo taṃ kammaṃ paṭisaṃharitvā kukkuccaṃ paṭivinodetvā vippaṭisāriyaṃ paṭivinodetvā abhabbo sammattaniyāmaṃ okkamitun ti."

3. Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti?

Āmantā.

Nanu taṃ kammaṃ payutto atthīti?

Āmantā.

Hañci taṃ kammaṃ payutto atthi, no vata re vattabbe "Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti."

Anantarāpayuttakathā.

---

[1] paṭiharitvā, P.S.S$_2$. [2] vinetvā, P.S.S$_2$.
[3] paṭivinoditaṃ, P.S.S$_2$.

XIII. 4.

1. Niyato niyāmaṃ okkamatīti?
Āmantā.
Micchattaniyato sammattaniyāmaṃ okkamati, sammattaniyato micchattaniyāmaṃ okkamatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Niyato niyāmaṃ okkamatīti?
Āmantā.
Pubbe maggaṃ bhāvetvā pacchā niyāmaṃ okkamatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Pubbe sotāpattimaggaṃ bhāvetvā pacchā sotāpattiniyāmaṃ okkamatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Pubbe sakadāgāmimaggaṃ—pe—anāgāmimaggaṃ—arahattamaggaṃ bhāvetvā pacchā arahattaniyāmaṃ okkamatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Pubbe satipaṭṭhānaṃ—pe—sammappadhānaṃ—pe—iddhipādaṃ—pe—indriyaṃ—pe—balaṃ—pe—bojjhaṅgaṃ bhāvetvā pacchā niyāmaṃ okkamatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Na vattabbaṃ "Niyato niyāmaṃ okkamatīti?"
Āmantā.
Bhabbo Bodhisatto tāya jātiyā dhammaṃ nābhisametun ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi niyato niyāmaṃ okkamatīti.

Niyatassa niyāmakathā.

XIII. 5.

1. Nivuto nīvaraṇaṃ jahatīti?
Āmantā.
Ratto rāgaṃ jahati, duṭṭho dosaṃ jahati, mūḷho[1] mohaṃ jahati, kiliṭṭho kilese[2] jahatīti?

[1] muḷho, M. [2] °saṃ, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgena rāgaṃ jahati, dosena dosaṃ jahati, mohena mohaṃ jahati, kilesehi kilese jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo cittasampayutto maggo cittasampayutto ti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo akusalo maggo kusalo ti?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri? Nabhañ ca Bhikkhave pathavī ca idaṃ paṭhamaṃ suvidūravidūraṃ—pe—tasmā sataṃ dhammo asabbhi ārakā ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Kusalākusalā—pe—sammukhībhāvaṃ āgacchantīti."

2. Nivuto nīvaraṇaṃ jahatīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"So evaṃ samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjapatte[1] āsavānaṃ khayañāṇāya cittaṃ abhininnāmetīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Nivuto nīvaraṇaṃ jahatīti."

3. Na vattabbaṃ "Nivuto nīvaraṇaṃ jahatīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Tassa evaṃ jānato evaṃ

---

[1] ānañjaº, P.S.; aneñcaº, M.

passato kāmāsavā pi cittaṃ vimuccati—pe—avijjāsavā pi cittaṃ vimuccatīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi nivuto nīvaraṇaṃ jahatīti.

Nivutakathā.

XIII. 6.

1. Sammukhībhūto saññojanaṃ jahatīti?

Āmantā.

Ratto rāgaṃ jahati, duṭṭho dosaṃ jahati, mūḷho mohaṃ jahati, kiliṭṭho kilese jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgena rāgaṃ jahati, dosena dosaṃ jahati, mohena mohaṃ jahati, kilesehi kilese jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo cittasampayutto maggo cittasampayutto ti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo akusalo maggo kusalo ti?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kūsalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri? Nabhañ ca Bhikkhave pathavī ca idaṃ paṭhamaṃ suvidūravidūraṃ—pe—tasmā sataṃ dhammo asabbhi ārakā ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Kusalākusalā—pe—sammukhībhāvaṃ āgacchantīti."

2. Sammukhībhūto saññojanaṃ jahatīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"So evaṃ samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjapatte āsavānaṃ khayañāṇāya cittaṃ abhininnāmetīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Sammukhībhūto saññojanaṃ jahatīti."

3. Na vattabbaṃ "Sammukhībhūto saññojanaṃ jahatīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Tassa evaṃ jānato evaṃ passato kāmāsavā pi cittaṃ vimuccati—pe—avijjāsavā pi cittaṃ vimuccatīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi sammukhībhūto saññojanaṃ jahatīti.

Sammukhībhūtakathā.

XIII. 7.

1. Samāpanno, assādeti jhānanikanti jhānārammaṇā ti?

Āmantā.

Taṃ jhānaṃ tassa jhānassa ārammaṇan[1] ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Taṃ jhānaṃ tassa jhānassa ārammaṇan ti?

Āmantā.

Tena phassena taṃ phassaṃ phusati, tāya vedanāya taṃ vedanaṃ vedeti,[2] tāya saññāya taṃ saññaṃ jānāti, tāya cetanāya taṃ cetanaṃ ceteti, tena cittena taṃ cittaṃ cinteti, tena vitakkena taṃ vitakkaṃ vitakketi, tena vicārena taṃ vicāraṃ vicāreti, tāya pītiyā taṃ pītiṃ piyāyati, tāya satiyā taṃ satiṃ sarati, tāya paññāya taṃ paññaṃ pajānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

---

[1] anāram°, S. [2] vediyati, P., vedayati, S.

2. Jhānanikanti cittasampay
yuttan ti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—
dhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jhānanikanti akusalā jhānaṃ

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā
sappaṭibhāgā dhammā sammu

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā
sappaṭibhāgā dhammā sammu

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—
suvidūravidūrāni. Katamāni
khave pathavī ca idaṃ paṭha
—tasmā sataṃ dhammo asa
suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Kus
bhānaṃ āgacchantīti."

3. Na vattabbaṃ "Samāp
jhānārammaṇā ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—
vivicc'eva kāmehi vivicc' aku
jhānaṃ upasampajja viharati,
meti tena ca vittiṃ[1] āpajjati,
—pe—dutiyaṃ jhānaṃ—pe—
thaṃ jhānaṃ upasampajja vi

XIII. 8.

1. Atthi asātarāgo[1] ti?

Āmantā.

Dukkhābhinandino sattā atthi keci dukkhaṃ patthenti[2] pihenti[3] esanti gavesanti pariyesanti dukkhaṃ ajjhosāya tiṭṭhantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu sukhābhinandino sattā atthi keci sukhaṃ patthenti pihenti esanti gavesanti pariyesanti sukhaṃ ajjhosāya tiṭṭhantīti?

Āmantā.

Hañci sukhābhinandino—pe—tiṭṭhanti, no vata re vattabbe "Atthi asātarāgo ti."

2. Atthi asātarāgo ti?

Āmantā.

Dukkhāya vedanāya rāgānusayo anuseti, sukhāya vedanāya paṭighānusayo anusetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu sukhāya vedanāya rāgānusayo anuseti, dukkhāya vedanāya paṭighānusayo anusetīti?

Āmantā.

Hañci sukhāya vedanāya rāgānusayo anuseti, dukkhāya vedanāya paṭighānusayo anuseti, no vata re vattabbe "Atthi asātarāgo ti."

3. Na vattabbaṃ "Atthi asātarāgo ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā "So evaṃ anurodhavirodhaṃ samāpanno yaṃ kiñci vedanaṃ vediyati,[4] sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, so taṃ vedanaṃ abhinandati abhivadati[5] ajjhosāya tiṭṭhatīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi asātarāgo ti."

Asātarāgakathā.

---

[1] ass°, M. [2] dukkhappattenti, P.
[3] pihanti, M.; pihonti, S.; vihenti, P.
[4] vedayati, M. [5] omits. P.

XIII. 9.

1. Dhammataṇhā abyākatā ti?
Āmantā.
Vipākābyākatā kiriyābyākatā rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Dhammataṇhā abyākatā ti?
Āmantā.
Rūpataṇhā abyākatā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Dhammataṇhā abyākatā ti?
Āmantā.
Saddataṇhā—pe—gandhataṇhā—pe—rasataṇhā—pe—phoṭṭhabbataṇhā abyākatā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Rūpataṇhā akusalā ti?
Āmantā.
Dhammataṇhā akusalā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Saddataṇhā—pe—phoṭṭhabbataṇhā akusalā ti?
Āmantā.
Dhammataṇhā akusalā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Dhammataṇhā abyākatā ti?
Āmantā.
Nanu taṇhā akusalā vuttā Bhagavatā ti?
Āmantā.
Hañci taṇhā akusalā vuttā Bhagavatā, no vata re vattabbe "Dhammataṇhā abyākatā ti."
Dhammataṇhā abyākatā ti?
Āmantā.
Nanu lobho akusalo vutto Bhagavatā, dhammataṇhā lobho ti?
Āmantā.
Hañci lobho akusalo vutto Bhagavatā, dhammataṇhā lobho, no vata re vattabbe "Dhammataṇhā abyākatā ti."
3. Dhammataṇhā lobho abyākato ti?

Āmantā.

Rūpataṇhā lobho abyākato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammataṇhā lobho abyākato ti?

Āmantā.

Saddataṇhā—pe—gandhataṇhā—pe—rasataṇhā—pe—phoṭṭhabbataṇhā lobho abyākato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpataṇhā lobho akusalo ti?

Āmantā.

Dhammataṇhā lobho akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddataṇhā—pe—phoṭṭhabbataṇhā lobho akusalo ti?

Āmantā.

Dhammataṇhā lobho akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Dhammataṇhā abyākatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā "Yāyaṃ taṇhā ponobhavikā[1] nandirāgasahagatā tatratatrābhinandinī, seyyathīdaṃ kāmataṇhā bhavataṇhā vibhavataṇhā ti" Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Dhammataṇhā abyākatā ti."

5. Na vattabbaṃ "Dhammataṇhā abyākatā ti"?

Āmantā.

Nanu sā dhammataṇhā ti?

Āmantā.

Hañci sā dhammataṇhā, tena vata re vattabbe "Dhammataṇhā abyākatā ti."

Dhammataṇhā abyākatā ti kathā.

---

[1] ponobbh° M.

XIII. 10.

1. Dhammataṇhā na dukkhasamudayo ti?
Āmantā.
Rūpataṇhā na dukkhasamudayo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Dhammataṇhā na dukkhasamudayo ti?
Āmantā.
Saddataṇhā—pe—phoṭṭhabbataṇhā na dukkhasamudayo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Rūpataṇhā dukkhasamudayo ti?
Āmantā.
Dhammataṇhā dukkhasamudayo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Saddataṇhā—pe—phoṭṭhabbataṇhā dukkhasamudayo ti?
Āmantā.
Dhammataṇhā dukkhasamudayo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Dhammataṇhā na dukkhasamudayo ti?
Āmantā.
Nanu taṇhā dukkkasamudayo vutto Bhagavatā ti?
Āmantā.
Hañci taṇhā dukkhasamudayo vutto Bhagavatā, no vata re vattabbe "Dhammataṇhā na dukkhasamudayo ti."
Dhammataṇhā na dukkhasamudayo ti?
Āmantā.
Nanu lobho dukkhasamudayo vutto Bhagavatā, dhammataṇhā lobho ti?
Āmantā.
Hañci lobho dukkhasamudayo vuṭto Bhagavatā, dhammataṇhā lobho, no vata re vattabbe "Dhammataṇhā na dukkhasamudayo ti."
3. Dhammataṇhā lobho na dukkhasamudayo ti?
Āmantā.
Rūpataṇhā lobho na dukkhasamudayo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammataṇhā lobho na dukkhasamudayo ti?
Āmantā.
Saddataṇhā—pe—phoṭṭhabbataṇhā lobho na dukkhasamudayo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Rūpataṇhā lobho dukkhasamudayo ti?
Āmantā.
Dhammataṇhā lobho dukkhasamudayo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Saddataṇhā—pe—phoṭṭhabbataṇhā lobho dukkhasamudayo ti?
Āmantā.
Dhammataṇhā lobho dukkhasamudayo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
4. Dhammataṇhā na dukkhasamudayo ti?
Āmantā.
Nanu vuttaṃ Bhagavatā "Yāyaṃ taṇhā ponobhavikā[1] nandirāgasahagatā tatratatrābhinandinī, seyyathīdaṃ kāmataṇhā bhavataṇhā vibhavataṇhā ti." Atth'evá suttanto ti?
Āmantā.
Tena hi na vattabbaṃ "Dhammataṇhā na dukkhasamudayo ti?
5. Na vattabbaṃ "Dhammataṇhā na dukkhasamudayo ti?"
Āmantā.
Nanu sā dhammataṇhā ti?
Āmantā.
Hañci sā dhammataṇhā, tena vata re vattabbe "Dhammataṇhā na dukkhasamudayo ti."

Dhammataṇhā na dukkhasamudayo ti kathā.

---

[1] ponobbh°, M.

Kappaṭṭho kappaṃ tiṭṭheyya, Kappaṭṭho kusalaṃ cittaṃ na paṭilabheyya,
Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyya,
Niyato niyāmaṃ okkameyya, Nivuto nīvaraṇaṃ jahati,
Sammukhībhūto saññojanaṃ jahati, Jhānanikanti, Asāṭarāgo
Dhammataṇhā abyākatā, Dhammataṇhā na dukkhasamudayo ti.

Terasamo Vaggo.

XIV. 1.

1. Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlan ti?

Āmantā.

Yā akusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va kusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ, na vattabbaṃ "Yā akusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va kusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti"?

Āmantā.

Kusalaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati—pe—apaṇidahantassa uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahantassa uppajjatīti?

Āmantā.

Hañci kusalaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe "Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlan ti."

2. Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlan ti?

Āmantā.

Akusalaṃ[1] ayoniso manasikaroto uppajjatīti?

Āmantā.

Kusalaṃ ayoniso manasikaroto uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu kusalaṃ yoniso manasikaroto uppajjatīti?

Āmantā.

Hañci kusalaṃ yoniso manasikaroto uppajjati, no vata re vattabbe "Akasalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlan ti."

3. Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlan ti?

Āmantā.

Kāmasaññāya anantarā nekkhammasaññā uppajjati, byāpādasaññāya anantarā abyāpādasaññā uppajjati, vihiṃsāsaññāya anantarā avihiṃsāsaññā uppajjati, byā-

[1] kusalamūlaṃ, P. and S.; akusalamūlaṃ, M.

pādassa anantarā mettā uppajjati, vihiṃsāya anantarā karuṇā uppajjati, aratiyā anantarā muditā uppajjati, paṭighassa[1] anantarā upekkhā uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlan ti?

Āmantā.

Yā kusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va akusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ, na vattabbaṃ "Yā kusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va akusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti"?

Āmantā.

Akusalaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati—pe—apaṇidahantassa uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahantassa uppajjatīti?

Āmantā.

Hañci akusalaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe "Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlan ti."

5. Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlan ti?

Āmantā.

Kusalaṃ yoniso manasikaroto uppajjatīti?

Āmantā.

Akusalaṃ yoniso manasikaroto uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu akusalaṃ ayoniso manasikaroto uppajjatīti?

Āmantā.

Hañci akusalaṃ ayoniso manasikaroto uppajjati, no ca vata re vattabbe "Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlan ti."

6. Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlan ti?

Āmantā.

Nekkhammasaññāya anantarā kāmasaññā uppajjati,

---

[1] °āya, M.

abyāpādasaññāya anantarā byāpādasaññā uppajjati, avihiṃsāsaññāya anantarā vihiṃsāsaññā uppajjati, mettāya anantarā byāpādo uppajjati, karuṇāya anantarā vihiṃsā uppajjati, muditāya anantarā arati uppajjati, upekkhāya anantarā paṭighaṃ uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe

7. Na vattabbaṃ "Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ, kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlan ti"?

Āmantā.

Nanu yasmiñ ñeva vatthusmiṃ rajjati tasmiñ ñeva vatthusmiṃ virajjati, yasmiñ ñeva vatthusmiṃ virajjati tasmiñ ñeva vatthusmiṃ rajjatīti?

Āmantā.

Hañci yasmiñ ñeva vatthusmiṃ rajjati tasmiñ ñeva vatthusmiṃ virajjati, yasmiñ ñeva vatthusmiṃ virajjati tasmiñ ñeva vatthusmiṃ rajjati, tena vata re vattabbe "Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ, kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlan ti."

Kusalākusalapaṭisandahanakathā.[1]

XIV. 2.

1. Saḷāyatanaṃ apubbaṃ acarimaṃ mātukucchismiṃ saṇṭhātīti?

Āmantā.

Sabbaṅgapaccaṅgī[2] ahīnindriyo[3] mātukucchismiṃ okkamatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uppattesiyena cittena cakkhāyatanaṃ saṇṭhātīti?

Āmantā.

Uppattesiyena cittena hatthā saṇṭhanti, pādā saṇṭhanti, sīsaṃ saṇṭhāti, kaṇṇo saṇṭhāti, nāsikā saṇṭhāti, mukhaṃ saṇṭhāti, dantā saṇṭhantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

---

[1] °sandhāra,° P. and S.; sandhāna°, Aṭṭh°.

Uppattesiyena cittena sotāyatanaṃ—pe—ghānāyatanaṃ—pe—jivhāyatanaṃ saṇṭhātīti?

Āmantā.

Uppattesiyena cittena hatthā saṇṭhanti, pādā saṇṭhanti, sīsaṃ saṇṭṭhāti, kaṇṇo saṇṭhāti, nāsikā saṇṭhāti, mukhaṃ saṇṭhāti, dantā saṇṭhantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Mātukucchigatassa pacchā cakkhāyatanaṃ uppajjatīti?

Āmantā.

Mātukucchismiṃ cakkhupaṭilābhāya kammaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mātukucchigatassa pacchā sotāyatanaṃ—pe—ghānāyatanaṃ—pe—jivhāyatanaṃ uppajjatīti?

Āmantā.

Mātukucchismiṃ jivhāpaṭitabhāya kammaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mātukucchigatassa pacchā kesā lomā nakhā dantā aṭṭhī uppajjantīti?

Āmantā.

Mātukucchismiṃ aṭṭhipaṭilābhāya kammaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ "Mātukucchigatassa pacchā kesā lomā nakhā dantā aṭṭhī uppajjantīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Paṭhamaṃ kalalaṃ hoti, kalalā hoti abbudaṃ,
Abbudā[1] jāyate pesī, pesī nibbattati ghano,
Ghanā pasākhā jāyanti kesā lomā nakhā pi ca,
Yañ c'assa bhuñjati mātā annaṃ pānañ ca bhojanaṃ
Tena so tattha yāpeti mātukucchigato naro ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi mātukucchigatassa pacchā kesā lomā nakhā dantā aṭṭhī uppajjantīti.

Saḷāyatanuppattikathā.

[1] ambudā, P.K.

XIV. 3.

1. Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjatīti?

Āmantā.

Yā cakkhuviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va sotaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjatīti, na vattabaṃ "Yā cakkhuviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va sotaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti"?

Āmantā.

Sotaviññāṇaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati, apaṇidahantassa uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu sotaviññāṇaṃ āvaṭṭantassa uppajjati, paṇidahantassa uppajjatīti?

Āmantā.

Hañci sotaviññāṇaṃ āvaṭṭantassa uppajjati, paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe "Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjatīti."

2. Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ rūpanimittaṃ manasikaroto uppajjatīti?

Āmantā.

Sotaviññāṇaṃ rūpanimittaṃ manasikaroto uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇaṃ rūpārammaṇañ ñeva na aññārammaṇan ti?

Āmantā.

Sotaviññāṇaṃ rūpārammaṇañ ñeva na aññārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇan ti?

Āmantā.

"Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇan ti," atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

"Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti," atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci "cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti," atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇan ti."

Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjatīti?

Āmantā.

Tañ ñeva cakkhuviññāṇaṃ taṃ sotaviññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sotaviññāṇassa anantarā ghānaviññāṇaṃ uppajjati, ghānaviññāṇassa anantarā jivhāviññāṇaṃ uppajjati, jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjatīti?

Āmantā.

Yā jivhāviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va kāyaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjatīti, na vattabbaṃ "Yā jivhāviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va kāyaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīṭi"?

Āmantā.

Kāyaviññāṇaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati, apaṇidahantassa uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu kāyaviññāṇaṃ āvaṭṭantassa uppajjati, paṇidahantassa uppajjatīti?

Āmantā.

Hañci kāyaviññāṇaṃ āvaṭṭantassa uppajjati, paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe "Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjatīti."

4. Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjatīti?
Āmantā.
Jivhāviññāṇaṃ rasanimittaṃ manasikaroto uppajjatīti?
Āmantā.
Kāyaviññāṇaṃ rasanimittaṃ manasikaroto uppajjatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Jivhāviññāṇaṃ rasārammaṇañ ñeva na aññārammaṇan ti?
Āmantā.
Kāyaviññāṇaṃ rasārammaṇañ ñeva na aññārammaṇan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Jivhañ ca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññāṇan ti?
Āmantā.
Jivhañ ca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Jivhañ ca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇan ti?
Āmantā.
"Jivhañ ca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇan ti," atth'eva suttanto ti?
N'atthi.
"Jivhañ ca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññāṇan ti," atth'eva suttanto ti?
Āmantā.
Hañci "jivhañ ca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññāṇan ti," atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Jivhañ ca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇan ti."
Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjatīti?
Āmantā.
Tañ ñeva jivhāviññāṇaṃ taṃ kāyaviññāṇan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
5. Na vattabbaṃ "Pañca viññāṇā aññamaññassa samanantarā uppajjantīti"?
Āmantā.
Nanu atthi koci naccati gāyati vādeti, rūpañ ca passati,

saddañ ca suṇāti, gandhañ ca ghāyati, rasañ ca sāyati, phoṭṭhabbañ ca phusatīti?[1]

Āmantā.

Hañci atthi koci—pe—phusati, tena vata re vattabbe "Pañca viññāṇā aññamaññassa samanantarā uppajjantīti."

Anantarapaccayakathā.

XIV. 4.

1. Ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāyāti?

Āmantā.

Ariyarūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Mahābhūtā kusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mahābhūtā abyākatā ti?

Āmantā.

Ariyarūpaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāyāti?

Āmantā.

Ariyarūpaṃ anāsavaṃ asaññojanīyaṃ aganthanīyaṃ[2] anoghanīyaṃ ayoganīyaṃ anīvaraṇīyaṃ aparāmaṭṭhaṃ anupādāniyaṃ asaṃkilesikan ti?

Āmantā.

Mahābhūtā anāsavā—pe—asaṃkilesikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mahābhūtā sāsavā—pe—saṃkilesikā ti?

Āmantā.

Ariyarūpaṃ sāsavaṃ—pe—saṃkilesikan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ "Ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāyāti"?

Āmantā.

---

[1] phussati, M.

[2] agandh°, P.S.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Yaṃ kiñci Bhikkhave rūpaṃ cattāri mahābhūtāni catunnañ ca mahābhūtānaṃ upādāya rūpan ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāyāti.

Ariyarūpakathā.

XIV. 5.

1. Añño kāmarāgānusayo aññaṃ kāmarāgapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Añño kāmarāgo aññaṃ kāmarāgapariyuṭṭhānan *ti*?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sv'eva kāmarāgo *taṃ* kāmarāgapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv'eva kāmarāgānusayo taṃ kāmarāgapariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Añño paṭighānusayo aññaṃ paṭighapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Aññaṃ paṭighaṃ aññaṃ paṭighapariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tañ ñeva paṭighaṃ taṃ paṭighapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv'eva paṭighānusayo taṃ paṭighapariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Añño mānānusayo aññaṃ mānapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Añño māno aññaṃ mānapariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sv'eva māno taṃ mānapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv'eva mānānusayo taṃ mānapariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Añño diṭṭhānusayo aññaṃ diṭṭhipariyuṭṭhānan ti?
Āmantā.
Aññā diṭṭhi aññaṃ diṭṭhipariyuṭṭhānan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sā va diṭṭhi taṃ diṭṭhipariyuṭṭhānan ti?
Āmantā.
Sv'eva diṭṭhānusayo taṃ diṭṭhipariyuṭṭhānan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Añño vicikicchānusayo aññaṃ vicikicchāpariyuṭṭhānan ti?
Āmantā.
Aññā vicikicchā aññaṃ vicikicchāpariyuṭṭhānan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sā va vicikicchā taṃ vicikicchāpariyuṭṭhānan ti?
Āmantā.
Sv'eva vicikicchānusayo taṃ vicikicchāpariyuṭṭhānan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Añño bhavarāgānusayo aññaṃ bhavarāgapariyuṭṭhānan ti?
Āmantā.
Añño bhavarāgo aññaṃ bhavarāgapariyuṭṭhānan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sv'eva bhavarāgo taṃ bhavarāgapariyuṭṭhānan ti?
Āmantā.
Sv'eva bhavarāgānusayo taṃ bhavarāgapariyuṭṭhānan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Añño avijjānusayo aññaṃ avijjāpariyuṭṭhānan ti?
Āmantā.
Aññā avijjā aññaṃ avijjāpariyuṭṭhānan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sā va avijjā taṃ avijjāpariyuṭṭhānan ti?
Āmantā.
Sv'eva avijjānusayo taṃ avijjāpariyuṭṭhānan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Na vattabbaṃ "Añño anusayo aññaṃ pariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne "sānusayo ti" vattabbo ti?

Āmantā.

"Pariyuṭṭhito ti" vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi añño anusayo aññaṃ pariyuṭṭhānan ti.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne "sarāgo ti" vattabbo ti?

Āmantā.

"Pariyuṭṭhito ti" vattabbo ti.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi añño rāgo aññaṃ pariyuṭṭhānan ti.

Añño anusayo ti kathā.

XIV. 6.

1. Pariyuṭṭhānaṃ cittavippayuttan ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pariyuṭṭhānaṃ cittavippayuttan ti?

Āmantā.

N'atthi sarāgaṃ cittaṃ sadosaṃ cittaṃ samohaṃ cittaṃ —pe—akusalaṃ cittaṃ saṃkiliṭṭhaṃ cittan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atthi sarāgaṃ cittaṃ sadosaṃ cittaṃ samohaṃ cittaṃ—pe—akusalaṃ cittaṃ saṃkiliṭṭhaṃ cittan ti?

Āmantā.

Hañci atthi sarāgaṃ cittaṃ sadosaṃ cittaṃ samohaṃ cittaṃ—pe—akusalaṃ cittaṃ saṃkiliṭṭhaṃ cittaṃ, no vata re vattabbe "Pariyuṭṭhānaṃ cittavippayuttan ti."

Pariyuṭṭhānaṃ cittavippayuttan ti kathā.

XIV. 7.

1. Rūparāgo rūpadhātuṃ anuseti rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Samāpattesiyo uppattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro samāpattesiyena cittena uppattesiyena cittena diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagato sahajāto saṃsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavatthuko ekārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na samāpattesiyo na uppattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro na samāpattesiyena cittena na uppattesiyena cittena na diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagato sahajāto saṃsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavatthuko ekārammaṇo ti?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyo—pe—ekārammaṇo, no vata re vattabbe "Rūparāgo rūpadhātuṃ anuseti rūpadhātupariyāpanno ti."

2. Rūparāgo rūpadhātuṃ anuseti rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Saddarāgo saddadhātuṃ anuseti saddadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūparāgo rūpadhātuṃ anuseti rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Gandharāgo—pe—rasarāgo—pe—phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātuṃ anuseti phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddarāgo saddadhātuṃ anuseti na vattabbaṃ saddadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Rūparāgo rūpadhātuṃ anuseti na vattabbaṃ rūpadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātuṃ anuseti na vattabbaṃ phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Rūparāgo rūpadhātuṃ anuseti na vattabbaṃ rūpadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Arūparāgo arūpadhātuṃ anuseti arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Samāpattesiyo uppattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro samāpattesiyena cittena uppattesiyena cittena diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagato sahajāto saṃsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavatthuko ekārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na samāpattesiyo na uppattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro na samāpattesiyena cittena na uppattesiyena cittena na diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagato sahajāto saṃsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavatthuko ekārammaṇo ti?

Āmantā.

Hañci *na samāpattesiyo—pe—ekārammaṇo*, no vata re vattabbe "Arūparāgo arūpadhātuṃ anuseti arūpadhātupariyāpanno ti."

4. Arūparāgo arūpadhātuṃ anuseti arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Saddarāgo saddadhātuṃ anuseti saddadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūparāgo arūpadhātuṃ anuseti arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Gandharāgo—pe—rasarāgo—pe—phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātuṃ anuseti phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddarāgo saddadhātuṃ anuseti na vattabbaṃ saddadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Arūparāgo arūpadhātuṃ anuseti na vattabbaṃ arūpadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātuṃ anuseti na vattabbaṃ phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Arūparāgo arūpadhātuṃ anuseti na vattabbaṃ arūpadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ "Rūparāgo rūpadhātuṃ anuseti rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātuṃ anuseti arūpadhātupariyāpanno ti"?

Āmantā.

Nanu kāmarāgo kāmadhātuṃ anuseti kāmadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Hañci kāmarāgo kāmadhātuṃ anuseti kāmadhātupariyāpanno, tena vata re vattabbe "Rūparāgo rūpadhātuṃ anuseti rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātuṃ anuseti arūpadhātupariyāpanno ti."

Pariyāpannakathā.

XIV. 8.

1. Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Vipākābyākataṃ kiriyābyākataṃ rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Diṭṭhigatasampayutto phasso abyākato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Diṭṭhigatasampayuttā vedanā—pe—saññā—pe—cetanā —pe—cittaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhigatasampayutto phasso akusalo ti?

Āmantā.

Diṭṭhigataṃ akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhigatasampayuttā vedanā—pe—saññā—pe—cetanā —pe—cittaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Diṭṭhigataṃ akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Aphalaṃ avipākan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saphalaṃ savipākan ti?

Āmantā.

Hañci saphalaṃ savipākaṃ, no vata re vattabbe "Diṭṭhigataṃ abyākatan ti."

Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Nanu micchādiṭṭhiparamāni vajjāni vuttāni Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci micchādiṭṭhiparamāni vajjāni vuttāni Bhagavatā, no vata re vattabbe "Diṭṭhigataṃ abyākatan ti."

3. Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Micchādiṭṭhi kho[1] Vaccha[2] akusalā, sammādiṭṭhi[3] kusalā[4] ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Diṭṭhigataṃ abyākatan ti."

Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

---

[1] ko, S. [2] Vacchā, P.

[3] dhammādiṭṭhi, M.S.S_2. [4] akusalā, M.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Micchādiṭṭhissa[1] kho ahaṃ[2] Puṇṇa[3] dvinnaṃ gatīnaṃ aññataraṃ gatiṃ vadāmi, nirayaṃ vā tiracchānayoniṃ vā ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Diṭṭhigataṃ abyākatan ti."

4. Na vattabbaṃ "Diṭṭhigataṃ abyākatan ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Sassato loko ti kho Vaccha abyākataṃ etaṃ, asassato loko ti kho Vaccha abyākataṃ etaṃ, antavā loko ti kho Vaccha abyākataṃ etaṃ, anantavā loko ti kho Vaccha—pe—taṃ jīvaṃ taṃ sarīran ti kho Vaccha—pe—aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīran ti kho Vaccha—pe—hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti kho Vaccha—pe—na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti kho Vaccha—pe—hoti ca na ca hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti kho Vaccha—pe—n'eva hoti na na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti kho Vaccha abyākataṃ etan ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi diṭṭhigataṃ abyākatan ti.

5. Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Micchādiṭṭhikassa Bhikkhave purisapuggalassa yañ c'eva kāyakammaṃ yathādiṭṭhisamattaṃ samādinnaṃ yañ ca vacīkammaṃ—pe—yañ ca manokammaṃ yā ca cetanā yā ca patthanā yo ca paṇidhi ye ca saṃkhārā, sabbe te dhammā aniṭṭhāya akantāya amanāpāya ahitāya dukkhāya saṃvattantīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Diṭṭhigataṃ abyākatan ti."

Abyākatakathā.

---

[1] micchādiṭṭhiyaṃ. S.: micchādiṭṭhi. P. [2] ayaṃ. S.
[3] pana. P.: so. S.

XIV. 9.

1. Diṭṭhigataṃ apariyāpannan ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ, sotāpattimaggo sotāpattiphalaṃ, sakadāgāmimaggo sakadāgāmiphalaṃ, anāgāmimaggo anāgāmiphalaṃ, arahattamaggo arahattaphalaṃ, satipaṭṭhānaṃ sammappadhānaṃ iddhipādo indriyaṃ balaṃ bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ "Diṭṭhigataṃ apariyāpannan ti"?

Āmantā.

Puthujjano "kāmesu vītarāgo ti" vattabbo ti?

Āmantā.

"Vigatadiṭṭhiyo[1] ti" vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi diṭṭhigataṃ apariyāpannan ti.

A p a r i y ā p a n n a k a t h ā.

V a g g o c u d d a s a m o.

Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ,
Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ,
Saḷāyatānaṃ, Cha viññāṇakāyā,
Ariyarūpaṃ mahābhūtanaṃ upādāya,
Sv'eva anusayo taṃ pariyuṭṭhānaṃ,
Cittavippayuttaṃ, Yathā dhātu tañ ñeva anuseti,
Diṭṭhigataṃ abyākataṃ, Diṭṭhigataṃ apariyāpannan ti.

---

[1] vita°, P.S.S₂.

XV. 1.

1. Paccayatā vavatthitā ti?
Āmantā.
Nanu vīmaṃsā hetu, so[1] ca adhipatīti?
Āmantā.
Hañci vīmaṃsā hetu, so ca adhipati, tena vata re vattabbe "Hetupaccayena paccayo, adhipatipaccayena paccayo ti."
Nanu chandādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipatīti?
Āmantā.
Hañci chandādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, sahajātapaccayena paccayo ti."
2. Nanu viriyādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipatīti?
Āmantā.
Hañci viriyādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, sahajātapaccayena paccayo ti."
Nanu viriyādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca indriyan ti?
Āmantā.
Hañci viriyādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca indriyaṃ, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, indriyapaccayena paccayo ti."
Nanu viriyādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca maggaṅgan ti?
Āmantā.
Hañci viriyādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca maggaṅgaṃ, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, maggapaccayena paccayo ti."
3. Nanu cittādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipatīti?

---

[1] yo S., P. omits the whole question.

Āmantā.

Hañci cittādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, sahajātapaccayena paccayo ti."

Nanu cittādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, so ca āhāro ti?

Āmantā.

Hañci cittādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, so ca āhāro, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, āhārapaccayena paccayo ti."

4. Nanu cittādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca indriyan ti?

Āmantā.

Hañci cittādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca indriyaṃ, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, indriyapaccayena paccayo ti."

Nanu vimaṃsādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipatīti?

Āmantā.

Hañci vimaṃsādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, sahajātapaccayena paccayo ti."

Nanu vimaṃsādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca maggaṅgan ti?

Āmantā.

Hañci vimaṃsādhipati sahajātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca maggaṅgaṃ, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, maggapaccayena paccayo ti."

Nanu ariyaṃ dhammaṃ garuṃ katvā uppajjati paccavekkhaṇā, tañ c'ārammaṇan ti?

Āmantā.

Hañci ariyaṃ dhammaṃ garuṃ katvā uppajjati paccavekkhaṇā, tañ c'ārammaṇaṃ, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, ārammaṇapaccayena paccayo ti."

5. Nanu purimā purimā kusalā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā ti?

Āmantā.

Hañci purimā purimā kusalā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā, tena vata re vattabbe "Anantarapaccayena paccayo, āsevanapaccayena paccayo ti."

6. Nanu purimā purimā akusalā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā ti?

Āmantā.

Hañci purimā purimā akusalā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā, tena vata re vattabbe "Anantarapaccayo, āsevanapaccayena paccayo ti."

7. Nanu purimā purimā kiriyābyākatā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ kiriyābyākatānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā ti?

Hañci purimā purimā kiriyābyākatā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ kiriyābyākatānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā, tena vata re vattabbe "Anantarapaccayena paccayo, āsevanapaccayena paccayo ti."

8. Na vattabbaṃ "Paccayatā vavatthitā ti"?

Āmantā.

Hetupaccayena paccayo hoti, ārammaṇapaccayena paccayo hoti, anantarapaccayena paccayo hoti, samanantarapaccayena paccayo hoti ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi[1] paccayatā vavatthitā ti,

Paccayakathā.

XV. 2.

1. Avijjāpaccayā pi saṃkhārā, na vattabbaṃ "saṃkhārapaccayā pi avijjā ti"?

Āmantā.

Nanu avijjā saṃkhārena sahajātā ti?

---

[1] M. inserts na vattabbaṃ after hi.

Āmantā.

Hañci avijjā saṃkhārena sahajātā, tena vata re vattabbe "Avijjāpaccayā pi saṃkhārā saṃkhārapaccayā pi avijjā ti."

2. Taṇhāpaccayā pi [1] upādānaṃ, na vattabbaṃ "upādānapaccayā pi taṇhā ti"?

Āmantā.

Nanu taṇhā upādānena sahajātā ti?

Āmantā.

Hañci taṇhā upādānena sahajātā, tēna vata re vattabbe "Taṇhāpaccayā pi upādānaṃ upādānapaccayā pi taṇhā ti."

3. "Jarāmaraṇapaccayā Bhikkhave jāti, jātipaccayā bhavo ti." Atth'eva suttanto ti? N'atthi.

Tena hi avijjāpaccayā pi saṃkhārā, na vattabbaṃ "saṃkhārapaccayā pi avijjā," taṇhāpaccayā pi upādānaṃ, na vattabbaṃ "upādānapaccayā pi taṇhā ti."

4. "Viññāṇapaccayā Bhikkhave nāmarūpaṃ, nāmarūpapaccayā pi viññāṇan ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi avijjāpaccayā pi saṃkhārā saṃkhārapaccayā pi avijjā, taṇhāpaccayā pi upādānaṃ upādānapaccayā pi taṇhā ti.

Aññamaññapaccayakathā.

XV. 3.

1. Addhā parinipphanno ti?

Āmantā.

Rūpan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atīto addhā parinipphanno ti?

---

[1] va K.

Rūpan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Anāgato addhā parinipphanno ti?
Āmantā.
Rūpan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Āmantā.
Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Paccuppanno addhā parinipphanno ti?
Āmantā.
Rūpan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atītaṃ rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ, atīto addhā ti?
Āmantā.
Atītā pañc'addhā[1] ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Anāgataṃ rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ, anāgato addhā ti?
Āmantā.
Anāgatā pañc' addhā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Paccuppannāṃ rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ, paccuppanno addhā ti?
Āmantā.
Paccuppannā pañc' addhā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atītā pañcakkhandhā atīto addhā, anāgatā pañcakkhandhā anāgato addhā, paccuppannā pañcakkhandhā paccuppanno addhā ti?
Āmantā.

---

[1] pañcakkhandhā, P. and S. always.

Pannaras'addhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītāni dvādas' āyatanāni atīto addhā, anāgatāni dvādas' āyatanāni anāgato addhā, paccuppannāni dvādas' āyatanāni paccuppanno addhā ti?

Āmantā.

Chattiṃs' addhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atītā aṭṭhārasa[1] dhātuyo atīto addhā, anāgatā aṭṭhārasa dhātuyo anāgato addhā, paccuppannā aṭṭhārasa dhātuyo paccuppanno addhā ti?

Āmantā.

Catupaññās' addhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītāni bāvīsat'indriyāni atīto addhā, anāgatāni bāvīsat' indriyāni anāgato addhā, paccuppannāni bāvīsat'indriyāni paccuppanno addhā ti?

Āmantā.

Chasaṭṭhī addhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ "Addhā parinipphanno ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Tīṇ'imāni Bhikkhave kathāvatthūni. Katamāni tīṇi? Atītaṃ vā Bhikkhave addhānaṃ ārabbha kathaṃ katheyya 'evaṃ ahosi atītaṃ addhānan ti,' anāgataṃ vā Bhikkhave addhānaṃ ārabbha kathaṃ katheyya 'evaṃ bhavissati anāgataṃ addhānan ti,' etarahi vā Bhikkhave paccuppannaṃ addhānaṃ ārabbha kathaṃ katheyya 'evaṃ hoti etarahi paccuppannan ti.' Imāni kho Bhikkhave tīṇi kathāvatthūnīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi addhā parinipphanno ti.

Addhākathā.

---

[1] aṭhº, M.

XV. 4.

1. Khaṇo parinipphanno, layo parinipphanno, muhuttaṃ parinipphannan ti?

Āmantā.

Rūpan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ "Muhuttaṃ parinipphannan ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Tīṇ'imāni Bhikkhave kathāvatthūni. Katamāni tīṇi? Atītaṃ vā Bhikkhave addhānaṃ ārabbha kathaṃ katheyya 'evaṃ ahosi atītaṃ addhānan ti,' anāgataṃ vā Bhikkhave addhānaṃ ārabbha kathaṃ katheyya 'evaṃ bhavissati anāgataṃ addhānan ti,' etarahi vā Bhikkhave paccuppannaṃ addhānaṃ ārabbha kathaṃ katheyya 'evaṃ hoti etarahi paccuppannaṃ ti.' Imāni kho Bhikkhave tīṇi kathāvatthūnīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi muhuttaṃ parinipphannan ti.

Khaṇalayamuhuttakathā.

XV. 5.

1. Cattāro āsavā anāsavā ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ sotāpattimaggo sotāpattiphalaṃ—pe—bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ "Cattāro āsavā anāsavā ti"?

Āmantā.

Atth'aññ'eva āsavā[1] yehi āsavehi te āsavā sāsavā hontīti?

---

[1] anāsavā, P.S.M.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi cattāro āsavā anāsavā ti.

Āsavakathā.

XV. 6.

1. Lokuttarānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ lokuttaran ti?
Āmantā.
Maggo phalaṃ nibbānaṃ—pe—bojjhaṅgo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sotāpattimaggassa jarāmaraṇaṃ sotāpattimaggo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sotāpattimaggassa jarāmaraṇaṃ sotāpattimaggo ti?
Āmantā.
Sotāpattiphalassa jarāmaraṇaṃ sotāpattiphalan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sakadāgāmimaggassa—pe—sakadāgāmiphalassa—pe—anāgāmimaggassa—pe—anāgāmiphalassa—pe—arahattamaggassa jarāmaraṇaṃ arahattamaggo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Arahattamaggassa jarāmaraṇaṃ arahattamaggo ti?
Āmantā.
Arahattaphalassa jarāmaraṇaṃ arahattaphalan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Satipaṭṭhānānaṃ sammappadhānānaṃ iddhipādānaṃ indriyānaṃ balānaṃ bojjhaṅgānaṃ jarāmaraṇaṃ bojjhaṅgo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Na vattabbaṃ "Lokuttarānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ lokuttaran ti"?
Āmantā.
Lokiyan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi lokuttaran ti.

Jarāmaraṇakathā.

XV. 7.

1. Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarā ti?
Āmantā.
Maggo phalaṃ nibbānaṃ—pe—bojjhaṅgo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Na vattabbaṃ "Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarā ti"?
Āmantā.
Lokiyā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi lokuttarā ti.

Saññāvedayitakathā.

XV. 8.

1. Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiyā ti?
Āmantā.
Rūpan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kāmāvacarā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Rūpāvacarā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Arūpāvacarā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Na vattabbaṃ "Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiyā ti"?
Āmantā.
Lokuttarā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi lokiyā ti.

Dutiyasaññāvedayitakathā.

XV. 9.

1. Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa maraṇantiyo[1] phasso, maraṇantiyā vedanā, maraṇantiyā saññā, maraṇantiyā cetanā, maraṇantiyaṃ cittan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa maraṇantiyo phasso—pe—maraṇantiyaṃ cittan ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa maraṇantiyaṃ cittaṃ, no vata re vattabbe "Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti."

2. Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa phasso vedanā saññā cetanā cittan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa phasso vedanā saññā cetanā cittan ti?

Āmantā.

Aphassakassa kālakiriyā,[2] avedanakassa kālakiriyā—pe—acittakassa kālakiriyā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saphassakassa kālakiriyā—pe—sacittakassa kālakiriyā ti?

Āmantā.

Hañci saphassakassa kālakiriyā—pe—sacittakassa kālakiriyā, no vata re vattabbe "Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti."

3. Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Saññāvedayitanirodhasamāpannassa kāye visaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

---

[1] māraṇantiyo, M.K. [2] kālaṃ°, M.

Saññāvedayitanirodhasamāpannassa kāye visaṃ na kameyya, satthaṃ na kameyya, aggi na kameyyāti?

Āmantā.

Hañci aggi na kameyya, no vata re vattabbe "Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti."

4. Saññāvedayitanirodhasamāpannassa kāye visaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi[1] kameyyāti?

Āmantā.

Na nirodhasamāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saññāvedayitanirodhasamāpanno na[2] kālaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Atthi so niyāmo yena niyāmena niyato saññāvedayitanirodhasamāpanno na kālaṃ kareyyāti?

N'atthi.

Hañci n'atthi so niyāmo yena niyāmena niyato saññāvedayitanirodhasamāpanno na kālaṃ kareyya, no vata re vattabbe "Saññāvedayitanirodhasamāpanno na kālaṃ kareyyāti."

5. Cakkhuviññāṇasamaṅgī na kālaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Atthi so niyāmo yena niyāmena niyato cakkhuviññāṇasamaṅgī na kālaṃ kareyyāti?

N'atthi.

Hañci n'atthi so niyāmo yena niyāmena niyato cakkhuviññāṇasamaṅgī na kālaṃ kareyya, no vata re vattabbe "Cakkhuviññāṇasamaṅgī na kālaṃ kareyyāti."

Tatiya saññāvedayitakathā.

XV. 11.

[illegible]

lamūlaṃ, adoso kusalamūlaṃ, amoho kusalamūlaṃ, saddhā viriyaṃ sati samādhi paññā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa alobho kusalamūlaṃ—pe—paññā ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi paññā, no vata re vattabbe "Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattūpikā ti."

2. Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattūpikā ti?

Āmantā.

Atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa phasso vedanā saññā cetanā cittan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa phasso vedanā saññā cetanā cittan ti?

Āmantā.

Aphassakassa maggabhāvanā, avedanakassa maggabhāvanā—pe—acittakassa maggabhāvanā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saphassakassa maggabhāvanā—pe—sacittakassa maggabhāvanā ti?

Āmantā.

Hañci saphassakassa maggabhāvanā—pe—sacittakassa maggabhāvanā, no vata re vattabbe "Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattūpikā ti."

3. Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattūpikā ti?

Āmantā.

Ye keci saññāvedayitanirodhaṃ samāpajjanti, sabbe te asaññasattūpikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ "Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattūpikā ti"?

Āmantā.

Nanu idhāpi asaññī tatrāpi asaññī ti?

Āmantā.

Hañci idhāpi asaññī tatrāpi asaññī, tena vata re vattabbe "Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattūpikā ti."

Asaññasattūpikakathā.

XV. 11.

1. Aññaṃ kammaṃ añño kammūpacayo ti?

Āmantā.

Añño phasso añño phassūpacayo, aññā vedanā añño vedanūpacayo, aññā saññā añño saññūpacayo, aññā cetanā añño cetanūpacayo, aññaṃ cittaṃ añño cittūpacayo, aññā saddhā añño saddhūpacayo, aññaṃ viriyaṃ añño viriyūpacayo, aññā sati añño satūpacayo, añño samādhi añño samādhūpacayo, aññā paññā añño paññūpacayo, añño rāgo añño rāgūpacayo—pe—aññaṃ anottappaṃ añño anottappūpacayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Aññaṃ kammaṃ añño kammūpacayo ti?

Āmantā.

Kammūpacayo kammena sahajāto ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Kammūpacayo kammena sahajāto ti?

Āmantā.

Kusalena kammena sahajāto kammūpacayo kusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena kammena sahajāto kammūpacayo kusalo ti?

Āmantā.

Sukhāya vedanāya sampayuttena kammena sahajāto kammūpacayo sukhāya vedanāya sampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhāya—pe—adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttena kammena sahajāto kammūpacayo adukkhamasukhāya vedanāya sampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kammūpacayo kammena sahajāto ti?

Āmantā.

Akusalena kammena sahajāto kammūpacayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena kammena sahajāto kammūpacayo akusalo ti?

Āmantā.

Sukhāya vedanāya sampayuttena kammena sahajāto kammūpacayo sukhāya vedanāya sampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhāya—pe—adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttena kammena sahajāto kammūpacayo adukkhamasukhāya vedanāya sampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kammaṃ cittena sahajātaṃ, kammaṃ sārammaṇan ti?

Āmantā.

Kammūpacayo cittena sahajāto, kammūpacayo sārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammūpacayo cittena sahajāto, kammūpacayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Kammaṃ cittena sahajātaṃ, kammaṃ anārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammaṃ cittena sahajātaṃ, cittaṃ bhijjamānaṃ, kammaṃ bhijjatīti?

Āmantā.

Kammūpacayo cittena sahajāto, cittaṃ bhijjamānaṃ kammūpacayo bhijjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammūpacayo cittena sahajāto, cittaṃ bhijjamānaṃ, kammūpacayo na bhijjatīti?

Āmantā.

Kammaṃ cittena sahajātaṃ, cittaṃ bhijjamānaṃ, kammaṃ na bhijjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Kammamhi kammūpacayo ti?

Āmantā.

Tañ ñeva kammaṃ, so kammūpacayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammamhi kammūpacayo, kammūpacayato vipāko nibbattatīti?

Āmantā.

Tañ ñeva kammaṃ, so kammūpacayo, so kammavipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammamhi kammūpacayo, kammūpacayato vipāko nibbattati, vipāko sārammaṇo ti?

Āmantā.

Kammūpacayo sārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammūpacayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vipāko anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Aññaṃ kammaṃ añño kammūpacayo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Puṇṇa[1] ekacco sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi kāyasaṃkhāraṃ abhisaṃkharoti, sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi vacīsaṃkhāraṃ —pe—manosaṃkhāraṃ abhisaṃkharoti, so sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi kāyasaṃkhāraṃ abhisaṃkharitvā, sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi vacīsaṃkhāraṃ—pe—manosaṃkhāraṃ abhisaṃkharitvā sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi lokaṃ upapajjati, tam enaṃ sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi lokaṃ[2] upapannaṃ samānaṃ sabyāpajjhā pi abyāpajjhā pi phassā phusanti; so sabyāpajjhehi pi abyāpajjhehi pi phassehi phuṭṭho samāno sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi vedanaṃ vedeti vokiṇṇasukhadukkhaṃ,[3] seyyathāpi manussā, ekacce ca devā, ekacce ca vinipātikā; iti kho Puṇṇa bhūtābhūtassa upapatti hoti, yaṃ karoti, tena upapajjati; upapannaṃ etaṃ phassā phusanti. Evaṃ pāhaṃ Puṇṇa kammadāyādā sattā ti vadāmīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Aññaṃ kammaṃ añño kammūpacayo ti."

Kammūpacayakathā.

---

[1] pana, S.M. [2] °kā, P. [3] votinnaṃ, P.

Vaggo paṇṇarasamo.

Paccayatā vavatthitā, Paṭiccasamuppādo,
Addhā ca khaṇo layo muhuttaṃ, Cattāro āsavā anāsavā,
Lokuttarānaṃ dhammānaṃ jarāmaraṇaṃ lokuttaraṃ,[1]
Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarā,
Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiyā,
Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyya,
Sv'eva maggo asaññasattūpapattiyā, Aññaṃ kammaṃ aññο kammūpacayo ti.

Anusayā, Saṃvaro, Kappo, Mūlaṃ, Vavatthitā.

Tatiyo Paṇṇāsako.

---

[1] °rā, M.P.S.

ssa cittaṃ niggaṇhātīti?

cittaṃ mā rajji mā dussi mā muyhi mā
hātīti?
attabbe—pe—
cittaṃ niggaṇhātīti?'

uppanno phasso mā nirujjhīti [1] niggaṇhā-

attabbe—pe—
a uppannā vedanā—pe—uppannā saññā—
cetanā—pe—uppannaṃ cittaṃ—pe—
ıā—pe—uppannaṃ viriyaṃ—pe—uppannā
ınno samādhi—pe—uppannā paññā mā
ıṇhātīti?
vattabbe—pe—
ıssa cittaṃ niggaṇhātīti?

ı atthāya [2] rāgaṃ pajahati, dosaṃ pajahati
paṃ pajahatīti?
vattabbe—pe—.
a cittaṃ niggaṇhātīti?

a atthāya maggaṃ bhāveti, satipaṭṭhānaṃ
bojjhaṅgaṃ bhāvetīti?
vattabbe—pe—
a cittaṃ niggaṇhātīti?

a atthāya dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ
dhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?
vattabbe—pe—
a cittaṃ niggaṇhātīti?

, P. and S. [2] attāya, P.; vittāya, S.

Añño aññassa kārako, paraṃ kataṃ sukhaṃ dukkhaṃ añño karoti añño paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Attanā va[1] kataṃ pāpaṃ, attanā saṃkilissati,
Attanā akataṃ pāpaṃ, attanā va visujjhati,
Suddhi asuddhi paccattaṃ[2] nāñño aññaṃ visodhaye[3] ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti."

4. Na vattabbaṃ "Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti"?

Āmantā.

Nanu atthi balappattā[4] atthi vasībhūtā ti?

Āmantā.

Hañci atthi balappattā atthi vasībhūtā, tena vata re vattabbe "Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti."

Niggahakathā.

XVI. 2.

1. Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti?

Āmantā.

Paro parassa cittaṃ mā rajji mā dussi mā muyhi mā kilissīti paggaṇhātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti?

Āmantā.

Paro parassa alobhaṃ kusalamūlaṃ janeti, adosaṃ

---

[1] ca, P.S₂.M. [2] °antaṃ, P. [3] °dhayye, P.
[4] pala°, S.; phala°, P.

kusalamūlaṃ janeti, amohaṃ kusalamūlaṃ janeti, saddhaṃ janeti, viriyaṃ janeti, satiṃ janeti, samādhiṃ janeti, paññaṃ janetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti?

Āmantā.

Paro parassa uppanno phasso mā nirujjhīti paggaṇhātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa uppannā vedanā—pe—uppannā saññā—pe—uppannā cetanā—pe—uppannaṃ cittaṃ—pe—uppannā saddhā—pe—uppannaṃ viriyaṃ—pe—uppannā sati—pe—uppanno samādhi—pe—uppannā paññā mā nirujjhīti paggaṇhātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti?

Āmantā.

Paro parassa atthāya rāgaṃ pajahati, dosaṃ pajahati—pe—anottappaṃ pajahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti?

Āmantā.

Paro parassa atthāya maggaṃ bhāveti, satipaṭṭhānaṃ bhāveti—pe—bojjhaṅgaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti?

Āmantā.

Paro parassa atthāya dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti?

Āmantā.

Añño aññassa kārako, paraṃ kataṃ sukhaṃ dukkhaṃ añño karoti añño paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Attanā va kataṃ pāpaṃ, attanā saṃkilissati,
Attanā akataṃ pāpaṃ, attanā va visujjhati,
Suddhi asuddhi paccattaṃ nāñño aññaṃ visodhaye ti."

Atth'eva suttanto ti?
Āmantā.
Tena hi na vattabbaṃ "Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti."
4. Na vattabbaṃ "Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti"?
Āmantā.
Nanu atthi balappattā atthi vasībhūtā ti?
Āmantā.
Hañci atthi balappattā atthi vasībhūtā, tena vata re vattabbe "Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti."

Paggahakathā.

XVI. 3.

1. Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti?
Āmantā.
Paro parassa dukkhaṃ anuppadetīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Paro parassa dukkhaṃ na anuppadetīti?
Āmantā.
Paro parassa sukhaṃ na anuppadetīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti?
Āmantā.
Paro parassa attano sukhaṃ anuppadeti, aññesaṃ sukhaṃ anuppadeti, tassa sukhaṃ anuppadetīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Paro parassa n'ev'attano na aññesaṃ na tassa sukhaṃ anuppadetīti?
Āmantā.
Hañci paro parassa n'ev'attano na aññesaṃ na tassa

sukhaṃ anuppadeti, no vata re vattabbe "Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti."

Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti?

Āmantā.

Añño aññassa kārako, paraṃ kataṃ sukhaṃ dukkhaṃ añño karoti añño paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ "Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti"?

Āmantā.

Nanu āyasmā Udāyī[1] etad avoca—"Bahūnaṃ vata no Bhagavā dukkhadhammānaṃ apahattā,[2] bahūnaṃ vata no Bhagavā sukhadhammānaṃ upahattā, bahūnaṃ vata no Bhagavā akusalānaṃ dhammānaṃ apahattā, bahūnaṃ vata no Bhagavā kusalānaṃ dhammānaṃ upahattā ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi paro parassa sukhaṃ anuppadetīti.

Sukhānuppadānakathā.

XVI. 4.

1. Adhigayha manasikarotīti?

Āmantā.

Tena cittena taṃ cittaṃ pajānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena cittena taṃ cittaṃ pajānātīti?

Āmantā.

Tena cittena taṃ cittaṃ cittan ti pajānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena cittena paṭisaṃve[illegible] cittan ti pajānātīti?

Āmantā. [illegible] pe

Te[illegible] citt[illegible] cittaṃ pagga[illegible]mānan ti?

[1] [illegible] Bh[illegible]

[2] P.S.S. always.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Taṃ cittaṃ tassa cittassa ārammaṇan ti?

Āmantā.

Tena phassena taṃ phassaṃ phusati, tāya vedanāya, tāya saññāya, tāya cetanāya, tena cittena, tena vitakkena, tena vicārena, tāya pītiyā, tāya satiyā, tāya paññāya taṃ paññaṃ pajānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atītaṃ atītan ti manasikaronto anāgataṃ anāgatan ti manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atītan ti manasikaronto anāgataṃ anāgatan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atītan ti manasikaronto paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atītan ti manasikaronto paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atītan ti manasikaronto anāgataṃ anāgatan ti manasikaroti, paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atītan ti manasikaronto anāgataṃ anāgatan ti manasikaroti, paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Tiṇṇaṃ phassānaṃ—pe—tiṇṇaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikaroti, paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikaroti, paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Tiṇṇaṃ phassānaṃ—pe—tiṇṇaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikaronto anāgataṃ anāgatan ti manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikaronto anāgataṃ anāgatan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikaroti, anāgataṃ anāgatan ti manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ paccuppannan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikaroti, anāgataṃ anāgatan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Tiṇṇaṃ phassānaṃ—pe—tiṇṇaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ "Adhigayha manasikarotīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"'Sabbe saṃkhārā aniccā ti"[1] yadā paññāya passati,
Atha nibbindati dukkhe esamaggo visuddhiyā.[2]
'Sabbe saṃkhārā dukkhā ti' yadā paññāya passati,
Atha nibbindati dukkhe esamaggo visuddhiyā.
'Sabbe dhammā anattā ti' yadā paññāya passati,
Atha nibbindati dukkhe esamaggo visuddhiyā ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi adhigayha manasikarotīti.

Adhigayhamanasikārakathā.

---

[1] ti, M. omits.

[2] visuddhiya, P.

Adoso sahetuko—pe—amoho saddhā viriyaṃ sati samādhi paññā lobho doso moho māno diṭṭhi vicikicchā thīnaṃ uddhaccaṃ ahirikaṃ anottappaṃ sahetukaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?
Āmantā.
Rūpaṃ sahetukaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
3. Rūpaṃ sahetukaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?
Āmantā.
Alobho sahetuko anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Rūpaṃ sahetukaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?
Āmantā.
Adoso sahetuko—pe—anottappaṃ sahetukaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
4. Na vattabbaṃ "Rūpaṃ sahetukan ti"?
Āmantā.
Nanu rūpaṃ sappaccayan ti?
Āmantā.
Hañci rūpaṃ sappaccayaṃ, tena vata re vattabbe "Rūpaṃ sahetukan ti."

Rūpaṃ sahetukan ti kathā.

XVI. 7.

1. Rūpaṃ kusalan ti?
Āmantā.
Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?
Āmantā.

ñci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—
dhi, no vata re vattabbe "Rūpaṃ kusalan ti."
Alobho kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe
ṇidhīti?
nantā.
ūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā
—paṇidhīti?
a h'evaṃ vattabbe—pe—
loso kusalo, amoho kusalo, saddhā viriyaṃ sati
idhi—pe—paññā kusalā sārammaṇā, atthi tassa
ṭanā—pe—paṇidhīti?
nantā.
ūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe
ṇidhīti?
a h'evaṃ vattabbe—pe—
Rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā
—paṇidhīti?
nantā.
obho kusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—
paṇidhīti?
a h'evaṃ vattabbe—pe—
ūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā
—paṇidhīti?
nantā.
loso kusalo, paññā kusalā anārammaṇā, n'atthi tassa
ṭanā—pe—paṇidhīti?
a h'evaṃ vattabbe—pe—
Rūpaṃ akusalan ti?
nantā.
rammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?
a h'evaṃ vattabbe—pe—
anu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—
dhīti?
nantā.
ñci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—
dhi, no vata re vattabbe "Rūpaṃ akusalan ti."
Lobho akusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe
ṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā —pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Doso moho māno—pe—anottappaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Lobho akusalo anārammaṇo, n'atthi tassa pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Doso, moho, anottappaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ "Rūpaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti"?

Āmantā.

Nanu kāyakammaṃ vacīkammaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti?

Āmantā.

Hañci kāyakammaṃ vacīkammaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, tena vata re vattabbe "Rūpaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti."

Rūpaṃ kusalākusalan ti kathā.

XVI. 8.

1. Rūpaṃ vipāko ti?

Āmantā.

Rūpaṃ sukhavedanīyaṃ dukkhavedanīyaṃ adukkhama-

sukhavedanīyaṃ, sukhāya vedanāya sampayuttaṃ, dukkhāya vedanāya sampayuttaṃ, adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttaṃ, phassena sampayuttaṃ—pe—cittena sampayuttaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na sukhavedanīyaṃ—pe—na dukkhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci na sukhavedanīyaṃ—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe "Rūpaṃ vipāko ti."

2. Phasso vipāko phasso sukhavedanīyo—pe—sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ vipāko rūpaṃ sukhavedanīyaṃ—pe—sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ vipāko rūpaṃ na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso vipāko phasso na sukhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3 Na vattabbaṃ "Rūpaṃ vipāko ti"?

Āmantā.

Nanu kammassa katattā uppannā cittacetasikā dhammā vipāko ti?

Āmantā.

Hañci kammassa katattā uppannā cittacetasikā dhammā vipāko, tena vata re vattabbe "Kammassa katattā uppannaṃ rūpaṃ vipāko ti."

Rūpaṃ vipāko ti kathā.

XVI. 9.

1. Atthi rūpaṃ rūpāvacaran ti?

Āmantā.

Samāpattesiyaṃ uppattesiyaṃ diṭṭhadhammasukhavihāraṃ samāpattesiyena cittena uppattesiyena cittena diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagataṃ sahajātaṃ saṃsaṭṭhaṃ sampayuttaṃ ekuppādaṃ ekanirodhaṃ ekavatthukaṃ ekārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na samāpattesiyaṃ na uppattesiyaṃ na diṭṭhadhammasukhavihāraṃ na samāpattesiyena cittena na uppattesiyena cittena na diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagataṃ—pe—ekārammaṇan ti?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyaṃ—pe—ekārammaṇaṃ, no vata re vattabbe "Atthi rūpaṃ rūpāvacaran ti."

2. Atthi rūpaṃ arūpāvacaran ti?

Āmantā.

Samāpattesiyaṃ uppattesiyaṃ diṭṭhadhammasukhavihāraṃ samāpattesiyena cittena uppattesiyena cittena diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagataṃ sahajātaṃ saṃsaṭṭhaṃ sampayuttaṃ ekuppādaṃ ekanirodhaṃ ekavatthukaṃ ekārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na samāpattesiyaṃ na uppattesiyaṃ na diṭṭhadhammasukhavihāraṃ na samāpattesiyena cittena na uppattesiyena cittena na diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagataṃ—pe—ekārammaṇan ti?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyaṃ—pe—ekārammaṇaṃ, no vata re vattabbe "Atthi rūpaṃ arūpāvacaran ti."

3. Na vattabbaṃ "Atthi rūpaṃ rūpāvacaraṃ, atthi rūpaṃ arūpāvacaran ti"?

Āmantā.

Nanu kāmāvacarakammassa katattā rūpaṃ kāmāvacaran ti?

Āmantā.

Hañci kāmāvacarakammassa katattā rūpaṃ kāmāva-

caraṃ, tena vata re vattabbe "Rūpāvacarakammassa katattā rūpaṃ rūpāvacaraṃ, arūpāvacarakammassa katattā rūpaṃ arūpāvacaran ti."

Rūpaṃ rūpāvacarārūpāvacaran ti kathā.

XVI. 10.

1. Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Samāpattesiyo uppattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro samāpattesiyena cittena uppattesiyena cittena diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagato sahajāto saṃsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavatthuko ekārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na samāpattesiyo na uppattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro na samāpattesiyena cittena na uppattesiyena cittena na diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagato—pe—ekārammaṇo ti?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyo—pe—ekārammaṇo, no vata re vattabbe "Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno ti."

2. Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Saddarāgo saddadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Gandharāgo — pe — rasarāgo — pe — phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Saddarāgo na vattabbaṃ "saddadhātupariyāpanno ti"?

Āmantā.

Rūparāgo na vattabbaṃ "rūpadhātupariyāpanno ti"?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Gandharāgo—pe—rasarāgo—pe—phoṭṭhabbarāgo na vattabbaṃ "phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti"?

Āmantā.

Rūparāgo na vattabbaṃ "rūpadhātupariyāpanno ti"?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Samāpattesiyo uppattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro samāpattesiyena cittena uppattesiyena cittena diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagato sahajāto saṃsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavatthuko ekārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na samāpattesiyo na uppattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro na samāpattesiyena cittena na uppattesiyena cittena na diṭṭhadhammasukhavihārena cittena sahagato—pe—ekārammaṇo ti?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyo—pe—ekārammaṇo, no vata re vattabbe "Arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti."

5. Arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Saddarāgo saddadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Gandharāgo—pe—rasarāgo—pe—phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Saddarāgo na vattabbaṃ "saddadhātupariyāpanno ti"?

Āmantā.

Arūparāgo na vattabbaṃ "arūpadhātupariyāpanno ti"?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Gandharāgo—pe—rasarāgo—pe—phoṭṭhabbarāgo na vattabbaṃ "phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti"?

Āmantā.

Arūparāgo na vattabbaṃ "arūpadhātupariyāpanno ti"?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ "Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti"?

Āmantā.

Nanu kāmarāgo kāmadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Hañci kāmarāgo kāmadhātupariyāpanno, tena vata re vattabbe "Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti."

Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti kathā.

Vaggo soḷasamo.

Cittaniggaho, Cittapaggaho,
Sukhānuppadānaṃ, Adhigayha manasikāro,
Rūpaṃ hetu, Rūpaṃ sahetukaṃ,
Rūpaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, Rūpaṃ vipāko,
Atthi rūpaṃ rūpāvacaraṃ, Atthi rūpaṃ arūpāvacaraṃ,
Sabbe kilesā kāmadhātupariyāpannā ti.

XVII. 1.

1. Atthi Arahato puññūpacayo ti?
Āmantā.
Atthi Arahato apuññūpacayo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
N'atthi Arahato apuññūpacayo ti?
Āmantā.
N'atthi Arahato puññūpacayo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Atthi Arahato puññūpacayo ti?
Āmantā.
Arahā[1] puññābhisaṃkhāraṃ abhisaṃkharoti, āneñjābhisaṃkhāraṃ[2] abhisaṃkharoti, gatisaṃvattanikaṃ kammaṃ karoti, bhavasaṃvattanikaṃ kammaṃ karoti, issariyasaṃvattanikaṃ kammaṃ karoti, adhipaccasaṃvattanikaṃ kammaṃ karoti, mahābhogasaṃvattanikaṃ kammaṃ karoti, mahāparivārasaṃvattanikaṃ kammaṃ karoti, devasobhagyasaṃvattanikaṃ kammaṃ karoti, manussasobhagyasaṃvattanikaṃ kammaṃ karotīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
3. Atthi Arahato puññūpacayo ti?
Āmantā.
Arahā ācinātīti[3]?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Arahā apacinātīti[4]?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Arahā pajahatīti[5]—pe—Arahā upādiyatīti[6]—pe—Arahā visinetīti[7]—pe—Arahā ussinetīti—pe—Arahā vidhūpetīti—pe—Arahā sandhūpetīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

---

[1] Arahato, P.S. [2] anaññābhi°, S.; ānañj°, M.
[3] bhāvīnatthīti, P.S.
[4] apacīnatinti, P.; apacinatthīti, S.
[5] pacātīti, P.S. [6] na upadīyatīti, P.S. [7] vici°, P.S.

Nanu Arahā nev'ācināti na apacināti apacinitvā ṭhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā nev'ācināti na apacināti apacinitvā ṭhito, no vata re vattabbe "Atthi Arahato puññūpacayo ti."

Nanu Arahā neva pajahati na upādiyati pajahitvā ṭhito, n'eva visineti na ussineti visinetvā ṭhito, n'eva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ṭhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ṭhito, no vata re vattabbe "Atthi Arahato puññūpacayo ti."

4. N'atthi Arahato puññūpacayo ti?

Āmantā.

Arahā dānaṃ dadeyyāti?

Āmantā.

Hañci Arahā dānaṃ dadeyya, no vata re vattabbe "N'atthi Arahato puññūpacayo ti."

Arahā cīvaraṃ dadeyya—pe—piṇḍapātaṃ dadeyya, senāsanaṃ dadeyya, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadeyya, khādanīyaṃ dadeyya, bhojanīyaṃ dadeyya, pānīyaṃ dadeyya, cetiyaṃ vandeyya, cetiye mālaṃ āropeyya, gandhaṃ āropeyya, vilepanaṃ āropeyya—pe—cetiyaṃ abhidakkhiṇaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Hanci Arahā cetiyaṃ abhidakkhiṇaṃ kareyya, no vata re vattabbe "N'atthi Arahato puññūpacayo ti."

Atthi Arahato puññūpacayo ti kathā.

XVII. 2.

1. N'atthi Arahato akālamaccūti?

Āmantā.

N'atthi Arahantaghātako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahantaghātako ti?

Āmantā.

Atthi Arahato akālamaccūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. N'atthi Arahato akālamaccūti?

Āmantā.

Yo Arahantaṃ jīvitā voropeti, sati jīvite jīvitāvasese jīvitā voropeti, asati jīvite jīvitāvasese jīvitā voropetīti[1]? Sati jīvite jīvitāvasese jīvitā voropetīti.

Hañci sati jīvite jīvitāvasese jīvitā voropeti; no vata re vattabbe "N'atthi Arahato akālamaccūti."

Asati jīvite jīvitāvasese jīvitā voropetīti, n'atthi Arahantaghātako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. N'atthi Arahato akālamaccūti?

Āmantā.

Arahato kāye visaṃ na kameyya, satthaṃ na kameyya, aggi na kameyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Arahato kāye visaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyyāti?

Āmantā.

Hañci Arahato kāye visaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyya, no vata re vattabbe "N'atthi Arahato akālamaccūti."

4. Arahato kāye visaṃ na kameyya, satthaṃ na kameyya, aggi na kameyyāti?

Āmantā.

N'atthi Arahantaghātako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi Arahato akālamaccūti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Nāhaṃ Bhikkhave sañcetanikānaṃ kammānaṃ katānaṃ upacitānaṃ appaṭisaṃveditvā byantibhāvaṃ vadāmi, tañ ca kho diṭṭh'eva dhamme uppajje[2] vā apare vā pariyāye ti.[3]" Atth'eva suttanto ti?

---

[1] °peti, M. [2] uppajjaṃ, P.S.; upapajje, K.
[3] pariyāyehi, P.

Āmantā.
Tena hi n'atthi Arahato akālamaccūti.

N'atthi Arahato akālamaccūti kathā.

XVII. 3.

1. Sabbaṃ idaṃ kammato ti?
Āmantā.
Kammam pi kammato ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sabbaṃ idaṃ kammato ti?
Āmantā.
Sabbaṃ idaṃ pubbekatahetūti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Sabbaṃ idaṃ kammato ti?
Āmantā.
Sabbaṃ idaṃ kammavipākato ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sabbaṃ idaṃ kammavipākato ti?
Āmantā.
Kammavipākena pāṇaṃ haneyyāti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Pāṇātipāto saphalo ti?
Āmantā.
Kammavipāko saphalo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kammavipāko aphalo ti?
Āmantā.
Pāṇātipāto aphalo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kammavipākena adinnaṃ ādiyeyya—pe—musā bhaṇeyya, pisuṇaṃ bhaṇeyya, pharusaṃ bhaṇeyya, samphappalapeyya, sandhiṃ chindeyya, nillopaṃ hareyya, ekāgārikaṃ kareyya, paripanthe tiṭṭheyya, paradāraṃ gaccheyya, gāmaghātaṃ kareyya, nigamaghātaṃ kareyya, kammavipākena dānaṃ dadeyya, cīvaraṃ

dadeyya, piṇḍapātaṃ dadeyya, senāsanaṃ dadeyya, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadeyyāti?

Āmantā.

Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro saphalo ti?

Āmantā.

Kammavipāko saphalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammavipāko aphalo ti?

Āmantā.

Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro aphalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ "Sabbaṃ idaṃ kammato ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Kammunā[1] vattati loko kammunā vattati pajā
Kammanibandhanā sattā rathassānīva[2] yāyato.
Kammena kittiṃ[3] labhate pasaṃsaṃ,
Kammena jāniṃ[4] ca vadhañ ca bandhaṃ,
Taṃ kammaṃ nānākaraṇaṃ viditvā
Kasmā vade n'atthi[5] kamman ti loke ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi sabbaṃ idaṃ kammato ti.

Sabbaṃ idaṃ kammato ti kathā.

XVII. 4.

1. Indriyabaddhañ ñeva dukkhan ti?

Āmantā.

Indriyabaddhañ ñeva aniccaṃ saṃkhataṃ paṭicca-

---

[1] kammānaṃ, P.S. [2] rapassani, S.; rathasanī, P.
[3] kitti, P. [4] jati, P.; jānaṃ, M.; nati, S.
[5] vedanatthi, P.; vadenanti, S.

samuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhammaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anindriyabaddhaṃ aniccaṃ saṃkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhāmmaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhamman ti?

Āmantā.

Hañci anindriyabaddhaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ, no vata re vattabbe "Indriyabaddhañ ñeva dukkhan ti."

2. Anindriyabaddhaṃ aniccaṃ — pe — vipariṇāmadhammaṃ, tañ ca na[1] dukkhan ti?

Āmantā.

Indriyabaddhaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ, tañ ca na[1] dukkhan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Indriyabaddhaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ, tañ ca dukkhan ti?

Āmantā.

Anindriyabaddhaṃ aniccaṃ — pe — vipariṇāmadhammaṃ, tañ ca dukkhan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Indriyabaddhañ ñeva dukkhan ti?

Āmantā.

Nanu yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā, anindriyabaddhaṃ aniccan ti?

Āmantā.

Hañci yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā, anindriyabaddhaṃ aniccaṃ, no vata re vattabbe "Indriyabaddhañ ñeva dukkhan ti."

4. Na vattabbaṃ "Indriyabaddhañ ñeva dukkhan ti"?

Āmantā.

Yathā indriyabaddhassa dukkhassa pariññāya Bhagavati brahmacariyaṃ vussati, evamevaṃ anindriyabaddhassa dukkhassa pariññāya Bhagavati brahmacariyaṃ vussatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathā indriyabaddhaṃ dukkhaṃ pariññātaṃ na puna

[1] M. omits na.

uppajjati, evamevaṃ anindriyabaddhaṃ dukkhaṃ pariññātaṃ na puna uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi indriyabaddhañ ñeva dukkhan ti.

Indriyabaddhakathā.

XVII. 5.

1. Ṭhapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṃkhārā dukkhā ti?

Āmantā.

Dukkhasamudayo pi dukkho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhasamudayo pi dukkho ti?

Āmantā.

Tīṇ'eva ariyasaccānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tīṇ'eva ariyasaccānīti?

Āmantā.

Nanu cattāri ariyasaccāni vuttāni Bhagavatā—Dukkhaṃ, Dukkhasamudayo, Dukkhanirodho, Dukkhanirodhagāminī paṭipadā ti?

Āmantā.

Hañci cattāri ariyasaccāni vuttāni Bhagavatā—Dukkhaṃ, Dukkhasamudayo, Dukkhanirodho, Dukkhanirodhagāminī paṭipadā, no vata re vattabbe "Tīṇ'eva ariyasaccānīti."

2. Dukkhasamudayo pi dukkho ti?

Āmantā.

Ken'aṭṭhenāti?

Aniccaṭṭhenāti.[1]

Ariyamaggo anicco ti?

Āmantā.

Ariyamaggo dukkho ti?

---

[1] aniccaṭṭhena, M.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Ariyamaggo anicco so ca na dukkho ti?
Āmantā.
Dukkhasamudayo anicco so ca na dukkho ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Dukkhasamudayo anicco so ca dukkho ti?
Āmantā.
Ariyamaggo anicco so ca dukkho ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ "Ṭhapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṃkhārā dukkhā ti"?
Āmantā.
Nanu sā dukkhanirodhagāminī paṭipadā ti?
Āmantā.
Hañci sā dukkhanirodhagāminī paṭipadā, tena vata re vattabbe "Ṭhapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṃkhārā dukkhā ti."

Ṭhapetvā ariyamaggan ti kathā.

XVII. 6.

1. Na vattabbaṃ "Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti[1]"?
Āmantā.
Nanu Saṃgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalīkaraṇīyo anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassāti?
Āmantā.
Hañci Saṃgho āhuneyyo—pe—lokassa, tena vata re vattabbe "Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti."

2. Na vattabbaṃ "Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti"?
Āmantā.
Nanu cattāro purisayugā, aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā ti?
Āmantā.
Hañci cattāro purisayugā, aṭṭha purisapuggalā dakkhi-

---

[1] paṭiggo, P.S$_2$.

ṇeyyā vuttā Bhagavatā, tena vata re vattabbe "Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti."

3. Na vattabbaṃ "Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti"?

Āmantā.

Nanu atthi keci Saṃghassa dānaṃ dentīti?

Āmantā.

Hañci atthi keci Saṃghassa dānaṃ denti, tena vata re vattabbe "Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti."

Nanu atthi keci Saṃghassa cīvaraṃ denti, piṇḍapātaṃ denti, senāsanaṃ denti, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ denti, khādanīyaṃ denti, bhojanīyaṃ denti—pe—pānīyaṃ dentīti?

Āmantā.

Hañci atthi keci Saṃghassa cīvaraṃ denti, piṇḍapātaṃ denti, senāsanaṃ denti, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ denti, khādanīyaṃ denti, bhojanīyaṃ denti—pe—pānīyaṃ denti, tena vata re vattabbe "Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti."

4. Na vattabbaṃ "Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Āhuti [1] jātavedo va mahāmeghaṃ va medinī [2]
Saṃgho samādhisampanno paṭigaṇhāti dakkhiṇan ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti.

5 Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti?

Āmantā.

Maggo paṭigaṇhāti, phalaṃ paṭigaṇhātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na vattabbaṃ "Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti" kathā.

---

[1] ahutiṃ, P.; āhati, S. [2] medini, P.; medanī, S.M.

XVII. 7.

1. Na vattabbaṃ "Saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetīti"?
Āmantā.
Nanu Saṃgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalīkaraṇīyo anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassāti?
Āmantā.
Hañci Saṃgho āhuneyyo—pe—lokassa, tena vata re vattabbe "Saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetīti."
2. Na vattabbaṃ "Saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetīti"?
Āmantā.
Nanu cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā ti?
Āmantā.
Hañci cattāro purisayugā, aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā, tena vata re vattabbe "Saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetīti."
3. Na vattabbaṃ "Saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetīti"?
Āmantā.
Nanu atthi keci Saṃghassa dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhentīti?
Āmantā.
Hañci atthi keci Saṃghassa dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhenti, tena vata re vattabbe "Saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetīti."
Nanu atthi keci Saṃghassa cīvaraṃ datvā—pe—piṇḍapātāṃ datvā—pe—senāsanaṃ datvā—pe—gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ datvā—pe—khādanīyaṃ datvā—pe—bhojanīyaṃ datvā—pe—pānīyaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhentīti?
Āmantā.
Hañci atthi keci Saṃghassa pānīyaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhenti, tena vata re vattabbe "Saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetīti."
4. Saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetīti?
Āmantā.

Maggo visodheti, phalaṃ visodhetīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na vattabbaṃ "Saṃgho dakkhiṇaṃ visodhetīti" kathā.

XVII. 8.

1. Na vattabbaṃ "Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti"?

Āmantā.

Nanu atthi keci saṃghabhattāni karonti, uddesabhattāni karonti, yāgupānāni[1] karontīti?

Āmantā.

Hañci atthi keci saṃghabhattāni karonti, uddesabhattāni karonti, yāgupānāni[1] karonti, tena vata re vattabbe "Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti."

2. Na vattabbaṃ "Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā gaṇabhojanaṃ paramparabhojanaṃ atirittabhojanaṃ anatirittabhojanan ti?

Āmantā.

Hañci vuttaṃ Bhagavatā gaṇabhojanaṃ paramparabhojanaṃ atirittabhojanaṃ anatirittabhojanaṃ, tena vata re vattabbe "Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti."

3. Na vattabbaṃ "Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti"?

Āmantā.

Nanu aṭṭha pānāni vuttāni Bhagavatā—ambapānaṃ jambupānaṃ cocapānaṃ mocapānaṃ madhupānaṃ muddikapānaṃ sāḷukapānaṃ phārusakapānan ti?

Āmantā.

Hañci aṭṭha pānāni vuttāni Bhagavatā—ambapānaṃ jambupānaṃ cocapānaṃ mocapānaṃ madhupānaṃ mud-

---

[1] yāgunāpāni, P.

dikapānaṃ sāḷukapānaṃ phārusakapānaṃ, tena vata re vattabbe "Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti."

4. Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti?

Āmantā.

Maggo bhuñjati pivati khādati sāyati, phalaṃ bhuñjati pivati khādati sāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na vattabbaṃ "Saṃgho bhuñjatīti" kathā.

XVII. 9.

1. Na vattabbaṃ "Saṃghassa dinnaṃ mahapphalan ti"?

Āmantā.

Nanu Saṃgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalīkaraṇīyo anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassāti?

Āmantā.

Hañci Saṃgho āhuneyyo—pe—lokassa, tena vata re vattabbe "Saṃghassa dinnaṃ mahapphalan ti."

2. Na vattabbaṃ "Saṃghassa dinnaṃ mahapphalan ti"?

Āmantā.

Nanu cattāro purisayugā, aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci cattāro purisayugā, aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā, tena vata re vattabbe "Saṃghassa dinnaṃ mahapphalan ti."

3. Na vattabbaṃ "Saṃghassa dinnaṃ mahapphalan ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Saṃghe Gotamī dehi,[1] Saṃghe te dinne ahañ c'eva pūjito bhavissāmi Saṃgho cāti."

---

[1] deti, M.

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Saṃghassa dinnaṃ mahapphalan ti.

4. Na vattabbaṃ "Saṃghassa dinnaṃ mahapphalan ti"?

Āmantā.

Nanu Sakko devānaṃ indo Bhagavantaṃ etad avoca—

"Yajamānānaṃ manussānaṃ puññapekhānapāṇinaṃ[1]
Karotaṃ[2] opadhikaṃ[3] puññaṃ kattha dinnaṃ mahapphalan ti."

"Cattāro ca paṭipannā cattāro ca phale ṭhitā
Esasaṃgho ujubhūto paññāsīlasamāhito.
Yajamānānaṃ manussānaṃ puññapekhānapāṇinaṃ
Karotaṃ opadhikaṃ puññaṃ Saṃghe dinnaṃ mahapphalan ti."

"Eso hi Saṃgho vipulo mahaggato
Esappameyyo udadhīva sāgaro
Ete hi seṭṭhā naravīrasāvakā[4]
Pabhaṅkarā dhammaṃ udīrayan ti.[5]
Tesam sudinnaṃ suhutaṃ suyiṭṭhaṃ
Ye saṃghaṃ uddissa[6] dadanti dānaṃ
Sā dakkhiṇā Saṃghagatā patiṭṭhitā
Mahapphalā lokavidūna[7] vaṇṇitā[8]
Etādisaṃ yaññaṃ anussarantā[9]
Ye vedajātā[10] viharanti[11] loke
Vineyya maccheraṃ alaṃ samālaṃ[12]
Aninditā saggaṃ upenti ṭhānan ti."

---

[1] puññasekh°, M.
[2] karontaṃ, P.
[3] opacitaṃ, P.M.S.S_2.
[4] nivirayasāvakā, M.; naraviriyasāvakā, P.S.S_2.
[5] dhammā mudirayan ti, M.
[6] saṃghassa muddissa, P.S_2; saṃghassa mudittā, S.
[7] lokavidunā, M.
[8] vannitā, S.
[9] °dantā, S.
[10] ye'va jātā, S.; ce da jātā°, P.
[11] vicaranti, K.
[12] vineyya malaṃ samula, S.

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Saṃghassa dinnaṃ mahapphalan ti.

Na vattabbaṃ "Saṃghassa dinnaṃ mahapphalan ti" kathā.

XVII. 10.

1. Na vattabbaṃ "Buddhassa dinnaṃ mahapphalan ti"?

Āmantā.

Nanu Bhagavā dipadānaṃ[1] aggo, dipadānaṃ seṭṭho, dipadānaṃ pamokkho, dipadānaṃ uttamo, dipadānaṃ pavaro asamo asamasamo appaṭisamo appaṭibhāgo appaṭipuggalo ti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā dipadānam aggo, dipadānaṃ seṭṭho, dipadānaṃ pamokkho, dipadānaṃ uttamo, dipadānaṃ pavaro asamo asamasamo appaṭisamo appaṭibhago appaṭipuggalo, tena vata re vattabbe "Buddhassa dinnaṃ mahapphalan ti."

2. Na vattabbaṃ "Buddhassa dinnaṃ mahapphalan ti"?

Āmantā.

Atthi keci Buddhena samasamo sīlena samādhinā paññāyāti?

N'atthi.

Hañci n'atthi keci Buddhena samasamo sīlena samādhinā paññāya, tena vata re vattabbe "Buddhassa dinnaṃ mahapphalan ti."

3. Na vattabbaṃ "Buddhassa dinnaṃ mahapphalan ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Nayimasmiṃ vā loke

---

[1] dvipadānaṃ, M.

parasmiṃ vā pana[1] Buddhena seṭṭho ca[2] samo ca vijjati,[3] yamāhuṇeyyānaṃ[4] aggataṃ gato, puññattikānaṃ vipulaphalesinan[5] ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Buddhassa dinnaṃ mahapphalan ti.

Na vattabbaṃ "Buddhassa dinnaṃ mahapphalan ti" kathā.

XVII. 11.

1. Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti?

Āmantā.

Nanu atthi keci paṭiggāhakā āhuneyyā pāhuneyyā dakkhiṇeyyā añjalīkaraṇīyā anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassāti?

Āmantā.

Hañci atthi keci paṭiggāhakā āhuṇeyyā pāhuṇeyyā dakkhiṇeyyā añjalīkaraṇīyā anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassa, no vata re vattabbe "Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti."

2. Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti?

Āmantā.

Nanu cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhineyyā vuttā Bhagavatā, no vata re vattabbe "Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti."

3. Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti?

Āmantā.

---

[1] puna, M. [2] After ca P. inserts na.
[3] vijjhati, M. [4] yathā āhunveyyānaṃ, M.
[5] °sīnan ti, M.

Nanu atthi keci sotāpanne[1] dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhentīti?

Āmantā.

Hañci atthi keci sotāpanne dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhenti, no vata re vattabbe "Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti."

Nanu atthi keci sakadāgāmissa—pe—anāgāmissa—pe—Arahato dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhentīti?

Āmantā.

Hañci atthi keci Arahato dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhenti, no vata re vattabbe "Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti."

4. Paṭiggāhakato dānaṃ visujjhatīti?

Āmantā.

Añño aññassa kārako, parakataṃ sukhadukkhaṃ, añño karoti añño paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dāyakato va dānaṃ visujjhati, na paṭiggāhakato ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Catasso kho im' Ānanda dakkhiṇā visuddhiyo. Katamā catasso? Atth' Ānanda dakkhiṇā dāyakato visujjhati no paṭiggāhakato, atth' Ānanda dakkhiṇā paṭiggāhakato visujjhati no dāyakato, atth' Ānanda dakkhiṇā dāyakato c'eva visujjhati paṭiggāhakato ca, atth' Ānanda dakkhiṇā n'eva dāyakato visujjhati no paṭiggāhakato. Imā kho Ānanda catasso dakkhiṇā visuddhiyo ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti."

Dakkhiṇā visuddhikathā.

---

[1] °pannā, M.

Vaggo sattarasamo.

Atthi Arahato puññūpacayo, N'atthi Arahato akālamaccu,
Sabbaṃ idaṃ kammato, Indriyabaddhañ ñeva dukkhaṃ,
Ṭhapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṃkhārā dukkhā,
Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhāti, Saṃgho dakkhiṇaṃ visodheti,
Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyati, Saṃghassa dinnaṃ mahapphalaṃ,
Atthi dānaṃ visuddhiyā ti.

XVIII. 1.

1. Na vattabbaṃ "Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti"?

Āmantā.

Nanu atthi Buddhavuttāni[1] cetiyāni ārāmavihāragāmanigamanagarāni raṭṭhāni janapadānīti?

Āmantā.

Hañci atthi Buddhavuttāni cetiyāni ārāmavihāragāmanigamanagarāni raṭṭhāni janapadāni, tena vata re vattabbe "Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti."

2. Na vattabbaṃ "Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti"?

Āmantā.

Nanu Bhagavā Ḷumbiniyā[2] jāto, Bodhiyā mūle abhisambuddho, Bārāṇasiyaṃ Bhagavatā Dhammacakkaṃ pavattitaṃ, Cāpāle[3] cetiye āyusaṃkhāro ossaṭṭho, Kusinārāyaṃ Bhagavā parinibbuto ti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā Ḷumbiniyā jāto, Bodhiyā mūle abhisambuddho, Bārāṇasiyaṃ Bhagavatā Dhammacakkaṃ pavattitaṃ, Cāpāle cetiye āyusaṃkhāro ossaṭṭho, Kusinārāyaṃ Bhagavā parinibbuto, tena vata re vattabbe "Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti."

3. Na vattabbaṃ "Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave samayaṃ Ukkaṭṭhāyaṃ viharāmi Subhagavane sālarājamūle ti, ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave samayaṃ Uruvelāyaṃ viharāmi Ajapālanigrodhe paṭhamābhisambuddho ti, ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave samayaṃ Rājagahe viharāmi Veḷuvane Kalandakanivāpe ti, ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave samayaṃ Sāvatthiyaṃ viharāmi Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme

---

[1] vutthāni, K. [2] Ḷam°, P.
[3] Tāpāle, P.; Cātapāle, S.; Pāvāle, K.

ti, ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave samayaṃ Vesāliyaṃ viharāmi Mahāvane kuṭāgārasālāyan[1] ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti.

4. Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā loke jāto loke sambuddho lokaṃ abhibhuyya viharati anupalitto lokenāti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā loke jāto loke sambuddho lokaṃ abhibhuyya viharati anupalitto lokena, no vata re vattabbe "Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti."

Manussalokakathā.

XVIII. 2.

1. Na vattabbaṃ "Buddhena Bhagavatā Dhammo desito ti"?

Āmantā.

Kena desito ti? Abhinimmitena desito ti.

Abhinimmito Jino Satthā Sammāsambuddho Sabbaññū Sabbadassāvī Dhammasāmī Dhammapaṭisaraṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ "Buddhena Bhagavatā Dhammo desito ti"?

Āmantā.

Kena desito ti? Āyasmatā Ānandena desito ti.

Āyasmā Ānando Jino Satthā—pe—Dhammapaṭisaraṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ "Buddhena Bhagavatā Dhammo desito ti"?

Āmantā.

---

[1] Kuṭṭha°, M.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Saṃkhittena pi kho ahaṃ Sāriputta dhammaṃ deseyyaṃ, vitthārena pi kho ahaṃ Sāriputta dhammaṃ deseyyaṃ, saṃkhittavitthārena pi kho ahaṃ Sāriputta dhammaṃ deseyyaṃ, aññātāro va dullabhā [1] ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Buddhena Bhagavatā Dhammo desito ti.

4. Na vattabbaṃ "Buddhena Bhagavatā Dhammo desito ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Abhiññāyāhaṃ Bhikkhave Dhammaṃ desemi no anabhiññāya, sanidānāhaṃ Bhikkhave Dhammaṃ desemi no anidānaṃ, sappāṭihāriyāhaṃ Bhikkhave Dhammaṃ desemi no appāṭihāriyaṃ, yañ c'assa[2] mayhaṃ Bhikkhave abhiññāya Dhammaṃ desayato no anabhiññāya, sanidānaṃ Dhammaṃ desayato no anidānaṃ, sappāṭihāriyaṃ Dhammaṃ desayato no appāṭihariyaṃ karaṇīyo ovādo karaṇīyo anusāsanī, alañ ca pana vo Bhikkhave tuṭṭhiyā,[3] alaṃ attamanatāya, alaṃ somanassāya Sammāsambuddho Bhagavā, svākhyāto[4] Dhammo suppaṭipanno Saṃgho ti.

Imasmiṃ ca pana veyyākaraṇasmiṃ bhaññamāne dasasahassī lokadhātu akampitthā ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Buddhena Bhagavatā Dhammo desito ti.

Dhammadesanākathā.

XVIII. 3.

1. N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Āmantā.

N'atthi Buddhassa Bhagavato mettā ti?

---

[1] dullabho, P.S₂. [2] K. reads tassa for yañ c'assa.
[3] °yo, P. [4] svākkhāto, P.S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—
N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?
Āmantā.
N'atthi Buddhassa Bhagavato muditā—pe—upekkhā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Atthi Buddhassa Bhagavato mettā ti?
Āmantā.
Atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi Buddhassa Bhagavato muditā—pe—upekkhā ti?
Āmantā.
Atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
3. N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?
Āmantā.
Bhagavā akāruṇiko ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nanu Bhagavā kāruṇiko lokahito lokānukampako lokatthacaro [1] ti?
Āmantā.
Hañci Bhagavā kāruṇiko lokahito lokānukampako lokatthacaro, no vata re vattabbe "N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti."
4. N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?
Āmantā.
Nanu Bhagavā mahākaruṇā samāpattiṃ [2] samāpajjīti?
Āmantā.
Hañci Bhagavā mahākaruṇā samāpattiṃ samāpajji, no vata re vattabbe "N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti."
5. Atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?
Āmantā.
Bhagavā sarāgo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi n'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti.

Karuṇākathā.

---

[1] lokattacaraṇo, P.S. [2] °patti, P.S.

XVIII. 4.

1. Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gandhajāte adhigaṇhātīti?

Āmantā.

Bhagavā gandhabhojī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Bhagavā odanakummāsaṃ[1] bhuñjatīti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā odanakummāsaṃ bhuñjati, no vata re vattabbe "Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gandhajāte adhigaṇhātīti."

2. Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gandhajāte adhigaṇhātīti?

Āmantā.

Atthi keci Buddhassa Bhagavato uccārapassāvaṃ nahāyanti[2] vilimpenti[3] uccārenti, peḷāya patisāmenti, karaṇḍāya nikkhipenti, āpaṇe pasārenti,[4] tena ca gandhena gandhakaraṇīyaṃ karontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Gandhajātikathā.

XVIII. 5.

1. Ekena ariyamaggena cattāri sāmaññaphalāni sacchikarotīti?

Āmantā.

Catunnaṃ phassānaṃ—pe—catunnaṃ saññānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekena ariyamaggena cattāri sāmaññaphalāni sacchikarotīti?

Āmantā.

---

[1] °kumāsaṃ, M.
[2] nhāy°, M.K.
[3] vilipanti, M.K.
[4] passārenti, M.

Sotāpattimaggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmi—pe—anāgāmimaggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamena maggenāti? Arahattamaggenāti.

Arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchaṃ sīlabbataparāmāsaṃ jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchaṃ sīlabbataparāmāsaṃ jahatīti?

Āmantā.

Nanu tiṇṇaṃ saññojanānaṃ pahānaṃ sotāpattiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci tiṇṇaṃ saññojanānaṃ pahānaṃ sotāpattiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe "Arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchaṃ sīlabbataparāmāsaṃ jahatīti."

2. Arahattamaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ jahatīti?

Āmantā.

Nanu kāmarāgabyāpādānaṃ tanubhāvaṃ[1] sakadāgāmiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci kāmarāgabyāpādānaṃ tanubhāvaṃ sakadāgāmiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe "Arahattamaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ jahatīti."

3. Arahattamaggena aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ jahatīti?

---

[1] patanu°, P.S₂.

Āmantā.

Nanu kāmarāgabyāpādānaṃ anavasesappahānaṃ anāgāmiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci kāmarāgabyāpādānaṃ anavasesappahānaṃ anāgāmiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe "Arahattamaggena aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ jahatīti."

4. Na vattabbaṃ "Ekena ariyamaggena cattāri sāmaññaphalāni sacchikarotīti"?

Āmantā.

Bhagavatā sotāpattimaggo bhāvito ti?

Āmantā.

Bhagavā sotāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bhagavatā sakadāgāmi—pe—anāgāmimaggo bhāvito ti?

Āmantā.

Bhagavā anāgāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Bhagavā ekena ariyamaggena cattāri sāmaññaphalāni sacchikaroti, sāvakā catūhi ariyamaggehi cattāri sāmaññaphalāni sacchikarontīti?

Āmantā.

Sāvakā Buddhassa Bhagavato adiṭṭhaṃ dakkhinti,[1] anadhigataṃ adhigacchanti, asacchikataṃ sacchikarontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekamaggakathā.

XVIII. 6.

1. Jhānā jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

---

[1] dakkhanti, M.K.

Paṭhamā jhānā[1] tatiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Jhānā jhānaṃ saṃkamatīti?
Āmantā.
Dutiyā jhānā catutthaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Paṭhamā jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?
Āmantā.
Yā paṭhamassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Paṭhamā jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṃkamati, na vattabbaṃ "Yā paṭhamassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti"?
Āmantā.
Dutiyaṃ jhānaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati—pe—apaṇidahantassa uppajjatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nanu dutiyaṃ jhānaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahantassa uppajjatīti?
Āmantā.
Hañci dutiyaṃ jhānaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe "Paṭhamā jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti."
3. Paṭhamā jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?
Āmantā.
Paṭhamaṃ jhānaṃ kāme ādīnavato[2] manasikaroto uppajjatīti?
Āmantā.
Dutiyaṃ jhānaṃ kāme ādīnavato manasikaroto uppajjatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Paṭhamaṃ jhānaṃ savitakkaṃ savicāran ti?

---

[1] paṭhamajjhānā, P.S.S₂. [2] ādi°, M.

Āmantā.

Dutiyaṃ jhānaṃ savitakkaṃ savicāran ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhamā jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Tañ ñeva paṭhamaṃ jhānaṃ taṃ dutiyaṃ jhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. *Dutiyā jhānā tatiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?*

Āmantā.

Yā dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dutiyā jhānā tatiyaṃ jhānaṃ saṃkamati, na vattabbaṃ "Yā dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti"?

Āmantā.

Tatiyaṃ jhānaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati—pe—apaṇidahantassa uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu tatiyaṃ jhānaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahantassa uppajjatīti?

Āmantā.

Hañci tatiyaṃ jhānaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe "Dutiyā jhānā tatiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti."

5. Dutiyā jhānā tatiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Dutiyaṃ jhānaṃ vitakkavicāre ādīnavato manasikaroto uppajjatīti?

Āmantā.

Tatiyaṃ jhānaṃ vitakkavicāre ādīnavato manasikaroto uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dutiyaṃ jhānaṃ sappītikan ti?

Āmantā.

Tatiyaṃ jhānaṃ sappītikan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dutiyā jhānā tatiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Tañ ñeva dutiyaṃ jhānaṃ taṃ tatiyaṃ jhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Tatiyā jhānā catutthaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Yā tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va catutthassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tatiyā jhānā catutthaṃ jhānaṃ saṃkamati, na vattabbaṃ "Yā tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va catutthassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti"?

Āmantā.

Catutthaṃ jhānaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati—pe—apaṇidahantassa uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu catutthaṃ jhānaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahantassa uppajjatīti?

Āmantā.

Hañci catutthaṃ jhānaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe "Tatiyā jhānā catutthaṃ jhānaṃ saṃkamatīti."

7. Tatiyā jhānā catutthaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Tatiyaṃ jhānaṃ pītiṃ[1] ādīnavato manasikaroto uppajjatīti?

Āmantā.

Catutthaṃ jhānaṃ pītiṃ ādīnavato manasikaroto uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tatiyaṃ jhānaṃ sukhasahagatan ti?

Āmantā.

Catutthaṃ jhānaṃ sukhasahagatan ti?

---

[1] pīti, P.S₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tatiyā jhānā catutthaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Tañ ñeva tatiyaṃ jhānaṃ taṃ catutthaṃ jhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Na vattabbaṃ "Jhānā jhānaṃ saṃkamatīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā "Idha Bhikkhave bhikkhu vivicc'eva kāmehi—pe—catutthaṃ jhānaṃ upasampajja viharatīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi jhānā jhānaṃ saṃkamatīti.

J h ā n a s a ṃ k a n t i k a t h ā.

XVIII. 7.

1. Atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Atthi phassantarikā—pe—atthi saññantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Dutiyassa ca jhānassa tatiyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Tatiyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Dutiyassa ca jhānassa tatiyassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Hañci dutiyassa ca jhānassa tatiyassa ca jhānassa antare

n'atthi jhānantarikā, no vata re vattabbe "Atthi jhānantarikā ti."

Tatiyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Hañci tatiyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā, no vata re vattabbe "Atthi jhānantarikā ti."

3. Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Dutiyassa ca jhānassa tatiyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Tatiyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Dutiyassa ca jhānassa tatiyassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tatiyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Savitakko savicāro samādhi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Avitakko avicāro samādhi jhānantarikā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
6. Savitakko savicāro samādhi na jhānantarikā ti?
Āmantā.
Avitakko vicāramatto samādhi na jhānantarikā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Avitakko avicāro samādhi na jhānantarikā ti?
Āmantā.
Avitakko vicāramatto samādhi na jhānantarikā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
7. Dvinnaṃ jhānānaṃ paṭupannānaṃ [1] antare avitakko vicāramatto samādhīti?
Āmantā.
Nanu avitakke vicāramatte samādhimhi vattamāne paṭhamaṃ jhānaṃ niruddhaṃ, dutiyaṃ jhānaṃ anupannan [2] ti?
Āmantā.
Hañci avitakke vicāramatte samādhimhi vattamāne paṭhamaṃ jhānaṃ niruddhaṃ, dutiyaṃ jhānaṃ anupannam, no vata re vattabbe "Dvinnaṃ jhānānaṃ paṭuppannānaṃ antare avitakko vicāramatto samādhīti."
8. Avitakko vicāramatto samādhi na jhānantarikā ti?
Āmantā.
Avitakko vicāramatto samādhi paṭhamaṃ jhānaṃ—pe—dutiyaṃ jhānaṃ—pe—tatiyaṃ jhānaṃ—pe—catutthaṃ jhānan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikā ti.
9. Avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikā ti?
Āmantā.
Nanu tayo samādhī vuttā Bhagavatā—savitakko savicāro samādhi, avitakko vicāramatto samādhi, avitakko avicāro samādhīti?
Āmantā.
Hañci tayo samādhī—pe—avicāro samādhi, no vata re

[1] paṭipannānaṃ, P.S₂.; paccuppannānaṃ, Aṭṭh.
[2] paṭu°, M.

vattabbe "Avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikā ti."

Jhānantarikakathā.

XVIII. 8.

1. Samāpanno saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Samāpanno cakkhunā rūpaṃ passati—pe—sotena—pe—ghānena—pe—jivhāya—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpanno saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Sotaviññāṇasamaṅgī samāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu samādhi manoviññāṇasamaṅgissāti?

Āmantā.

Hañci samādhi manoviññāṇasamaṅgissa, no vata re vattabbe "Samāpanno saddaṃ suṇātīti."

2. Samādhi manoviññāṇasamaṅgissa sotaviññāṇasamaṅgī saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Hañci samādhi manoviññāṇasamaṅgissa sotaviññāṇasamaṅgī saddaṃ suṇāti, no vata re vattabbe "Samāpanno saddaṃ suṇātīti."

Samādhi manoviññāṇasamaṅgissa sotaviññāṇasamaṅgī saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ "Samāpanno saddaṃ suṇātīti"?

Āmantā.

Nanu paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭako[1] vutto Bhagavatā ti?

---

[1] kaṇḍako, M.

Āmantā.

Hañci paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭako vutto Bhagavatā, tena vata re vattabbe "Samāpanno saddaṃ suṇātīti."

Paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭako vutto Bhagavatā ti, samāpanno saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Dutiyassa jhānassa vitakko vicāro kaṇṭako vutto Bhagavatā, atthi tassa vitakkavicārā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭako vutto Bhagavatā ti, samāpanno saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Tatiyassa jhānassa pīti kaṇṭako, catutthassa jhānassa assāsapassāso kaṇṭako, ākāsānañcāyatanaṃ samāpannassa rūpasaññā kaṇṭako, viññāṇañcāyatanaṃ samāpannassa ākāsānañcāyatanasaññā kaṇṭako, ākiñcaññāyatanaṃ samāpannassa viññāṇañcāyatanasaññā kaṇṭako, nevasaññānāsaññāyatanaṃ samāpannassa ākiñcaññāyatanasaññā kaṇṭako, saññāvedayitanirodhaṃ samāpannassa saññā ca vedanā ca kaṇṭako vutto Bhagavatā, atthi tassa saññā ca vedanā cāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddaṃ suṇātīti kathā.

XVIII. 9.

1. Cakkhunā rūpaṃ passatīti[1]?

Āmantā.

Rūpena rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpena rūpaṃ passatīti?

Āmantā.

Rūpena rūpaṃ paṭivijānātīti?

---

[1] phassatīti, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Rūpena rūpaṃ paṭivijānātīti?
Āmantā.
Rūpaṃ manoviññāṇan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Cakkhunā rūpaṃ passatīti?
Āmantā.
Atthi cakkhussa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nanu n'atthi cakkhussa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?
Āmantā.
Hañci n'atthi cakkhussa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe "Cakkhunā rūpaṃ passatīti."
3. Sotena saddaṃ suṇātīti—pe—ghānena gandhaṃ ghāyatīti—pe—jivhāya rasaṃ sāyatīti—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti?
Āmantā.
Rūpena rūpaṃ phusatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Rūpena rūpam phusatīti?
Āmantā.
Rūpena rūpam paṭivijānātīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Rūpena rūpaṃ paṭivijānātīti?
Āmantā.
Rūpaṃ manoviññāṇan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
4. Kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti?
Āmantā.
Atthi kāyassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nanu n'atthi kāyassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?
Āmantā.
Hañci n'atthi kāyassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe "Kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti."
5. Na vattabbaṃ "Cakkhunā rūpaṃ passatīti—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti"?
Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṃ passati—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi cakkhunā rūpaṃ passatīti—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti.

Cakkhunā rūpaṃ passatīti kathā.

Vaggo aṭṭhārasamo.

Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsi,
Buddhena Bhagavatā Dhammo desito,
N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā,
Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gandhajāte adhigaṇhāti,
Ekena ariyamaggena cattāri sāmaññaphalāni sacchikāroti,
Jhānā jhānaṃ saṃkamati,
Atthi jhānantarikā,
Samāpanno saddaṃ suṇāti,
Cakkhunā rūpam passati,
Kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti.

XIX. 1.

1. Atīte kilese jahatīti?

Āmantā.

Niruddhaṃ nirodheti, vigataṃ vigameti, khīṇaṃ khepeti, atthaṅgataṃ[1] atthaṅgameti, abbhatthaṅgataṃ abbhatthaṅgametīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atīte kilese jahatīti?

Āmantā.

Nanu atītaṃ niruddhan ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ niruddhaṃ, no vata re vattabbe "Atīte kilese jahatīti."

Atīte kilese jahatīti?

Āmantā.

Nanu atītaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ n'atthi, no vata re vattabbe "Atīte kilese jahatīti."

2. Anāgate kilese jahatīti?

Āmantā.

Ajātaṃ ajaneti, asañjātaṃ asañjaneti, anibbattaṃ anibbattati, apātubhūtaṃ apātubhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgate kilese jahatīti?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ ajātan ti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ ajātaṃ, no vata re vattabbe "Anāgate kilese jahatīti."

Anāgate kilese jahatīti?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ n'atthīti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ n'atthi, no vata re vattabbe "Anāgate kilese jahatīti."

[1] Atthagataṃ, P.

3. Paccuppanne kilese jahatīti?

Āmantā.

Ratto rāgaṃ jahati, duṭṭho dosaṃ jahati, mūḷho mohaṃ jahati, kiliṭṭho kilese jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgena rāgaṃ jahati, dosena dosaṃ jahati, mohena mohaṃ jahati, kilesehi kilese jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo cittasampayutto, maggo cittasampayutto ti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ—pe—dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo akusalo, maggo kusalo ti?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā savajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri? Nabhañ ca Bhikkhave pathavī ca, idaṃ paṭhamaṃ suvidūravidūraṃ—pe—tasmā sataṃ dhammo asabbhi ārakā ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Kusalākusalā—pe—āgacchantīti."

4. Na vattabbaṃ "Atīte anāgate paccuppanne kilese jahatīti"?

Āmantā.

N'atthi kilesajahanā[1] ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi atīte anāgate paccuppanne kilese jahatīti.

Kilesajahanakathā.

[1] kilese jahatīti. M.; kilesajahatīti, P.S.; kilesajahanā, Aṭṭh°.

XIX. 2.

1. Suññatā saṃkārakkhandhapariyāpannā ti?
Āmantā.
Animittaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti?
Āmantā.
Appaṇihito saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Animittaṃ na vattabbaṃ "saṃkhārakkhandhapariyāpannan ti"?
Āmantā.
Suññatā na vattabbā "saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti"?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Appaṇihito na vattabbo "saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti"?
Āmantā.
Suññatā na vattabbā "saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti"?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti?
Āmantā.
Saṃkhārakkhandho na anicco na saṃkhato na paṭiccasamuppanno na khayadhammo na vayadhammo na virāgadhammo na nirodhadhammo na vipariṇāmadhammo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nanu saṃkhārakkhandho anicco saṃkhato paṭiccasamuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammo ti?
Āmantā.
Hañci saṃkhārakkhando anicco—pe—vipariṇāmadhammo, no vata re vattabbe "Suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti."

4. Rūpakkhandhassa suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti?
Āmantā.

Saṃkhārakkhandhassa suññatā rūpakkhandhapariyāpannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—viññāṇakkhandhassa suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandhassa suññatā viññāṇakkhandhapariyāpannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Samkharakkhandhassa suññatā na vattabbā "rūpakkhandhapariyāpannā ti"?

Āmantā.

Rūpakkhandhassa suññatā na vattabbā "saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti"?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandhassa suññatā na vattabbā "viññāṇakkhandhapariyāpannā ti"?

Āmantā.

Viññāṇakkhandhassa suññatā na vattabbā "saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti"?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ "Suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Suññaṃ idaṃ Bhikkhave saṃkhārā attena vā attaniyena[1] vā ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti.

Suññatā kathā.

XIX. 3.

1. Sāmaññaphalaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

---

[1] attaniye, P.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ amatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sāmaññaphalaṃ asaṃkhataṃ, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sāmaññaphalaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Sāmaññaṃ asaṃkhatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sāmaññaṃ saṃkhatan ti?

Āmantā.

Sāmaññaphalaṃ saṃkhatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sotāpattiphalaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Sotāpattimaggo asaṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattimaggo saṃkhato ti?

Āmantā.

Sotāpattiphalaṃ saṃkhatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe

4. Sakadāgāmi—pe—anāgāmi—pe—arahattaphalaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Arahattamaggo asaṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggo saṃkhato ti?

Āmantā.

Arahattaphalaṃ saṃkhatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

[illegible] saṃkhataṃ, sakadāgāmi—pe—

anāgāmi—pe—arahattaphalaṃ asaṃkhataṃ, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Pañca asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pañca asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Pañca tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sāmaññaphalakathā.

XIX. 4.

1. *Patti asaṃkhatā ti?*

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ amatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Patti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Cīvarassa patti asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ—pe—amatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cīvarassa patti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Piṇḍapātassa — pe — senāsanassa — pe — gilānapaccayabhesajjaparikkhārassa patti asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ—pe—amatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Gilānapaccayabhesajjaparikkhārassa patti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Cīvarassa patti asaṃkhatā — piṇḍapātassa — pe — senāsanassa — pe — gilānapaccayabhesajjaparikkhārassa patti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Pañca asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pañca asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Pañca tāṇāni—pe—antarīkā va ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Paṭhamassa jhānassa patti asaṃkhatā—evaṃ sabbaṃ[1] vitthāretabbaṃ—dutiyassa tatiyassa catutthassa jhānassa ākāsānañcāyatanassa viññāṇañcāyatanassa ākiñcaññāyatanassa nevasaññānāsaññāyatanassa — pe — sotāpattimaggassa sotāpattiphalassa, sakadāgāmi anāgāmi—arahattamaggassa arahattaphalassa patti asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ—pe—accutaṃ amatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattaphalassa patti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

[1] sabbattha, P.S₂.

Āmantā.
Dve asaṃkhatānīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Dve asaṃkhatānīti?
Āmantā.
Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
3. Sotāpattimaggassa patti asaṃkhatā, sotāpattiphalassa patti asaṃkhatā—pe—arahattamaggassa patti asaṃkhatā, arahattaphalassa patti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?
Āmantā.
Nava asaṃkhatānīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nava asaṃkhatānīti?
Āmantā.
Nava tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
4. Na vattabbaṃ "Patti asaṃkhatā ti"?
Āmantā.
Patti rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi patti asaṃkhatā ti.

Pattikathā.

XIX. 5.

1. Sabbadhammānaṃ tathatā asaṃkhatā ti?
Āmantā.
Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ amataṃ ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sabbadhammānaṃ tathatā asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?
Āmantā.
Dve asaṃkhatānīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?
Āmantā.
Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Rūpassa rūpatā, nanu rūpatā asaṃkhatā ti?
Āmantā.
Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ amatan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Rūpassa rūpatā, nanu rūpatā asaṃkhatā ti?
Āmantā.
Dve asaṃkhatānīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Dve asaṃkhatānīti?
Āmantā.
Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
3. Vedanāya vedanatā, nanu vedanatā—pe—saññāya saññatā, nanu saññatā—pe—saṃkhārānaṃ saṃkhāratā, nanu saṃkhāratā—pe—viññāṇassa viññāṇatā, nanu viññāṇatā asaṃkhatā ti?
Āmantā.
Nibbānaṃ tāṇam leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ amatan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Viññāṇassa viññāṇatā, nanu rūpatā asaṃkhatā ti?
Āmantā.
Cha asaṃkhatānīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Cha asaṃkhatānīti?
Āmantā.
Cha tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
4. Na vattabbaṃ "Sabbadhammānaṃ tathatā asaṃkhatā ti"?
Āmantā.
Sabbadhammānaṃ tathatā rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Āmantā.

Tena hi sabbadhammānaṃ tathatā asaṃkhatā ti.

Tathatā kathā.

XIX. 6.

1. Nibbānadhātu kusalā *ti?*

Āmantā.

Sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, o vata re vattabbe "Nibbānadhātu kusalā *ti.*"

2. Alobho kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Nibbānadhātu kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—e—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adoso kusalo—pe—amoho kusalo—pe—saddhā viriyaṃ ıti samādhi—pe—paññā kusalā sārammaṇā, atthi tāya vaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Nibbānadhātu kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—e—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nibbānadhātu kusalā anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā-pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Alobho kusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe-paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nibbānadhātu kusalā anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā-pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Adoso—pe—paññā kusalā anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ "Nibbānadhātu kusalā ti"?

Āmantā.

Nanu nibbānadhātu anavajjā ti?

Āmantā.

Hañci nibbānadhātu anavajjā, tena vata re vattabbe "Nibbānadhātu kusalā ti."

Kusalakathā.

XIX. 7.

1. Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti?

Āmantā.

Mātughātako accantaniyato, pitughātako, Arahantaghātako—pe—ruhiruppādako—pe—Saṃghabhedako accantaniyato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti?

Āmantā.

Accantaniyatassa puggalassa vicikicchā uppajjeyyāti?

Āmantā.

Hañci accantaniyatassa puggalassa vicikicchā uppajjeyya, no vata re vattabbe "Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti."

2. Accantaniyatassa puggalassa vicikicchā n'uppajjeyyāti[1]?

Āmantā.

Pahīnā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pahīnā ti?

Āmantā.

Sotāpattimaggenāti?

---

[1] uppajjº, P. and S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmi—anāgāmi—arahattamaggenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamena maggenāti?

Akusalena maggenāti.

Akusalo maggo nīyāniko khayagāmī bodhagāmī anāsavo—pe—asaṃkilesiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu akusalo maggo anīyāniko saṃkilesiko ti?

Āmantā.

Hañci akusalo maggo anīyāniko saṃkilesiko, no vata re vattabbe "Accantaniyatassa puggalassa vicikicchā akusalena maggena pahīnā ti."

3. Sassataditthiniyatassa puggalassa ucchedaditthi uppajjeyyāti?

Āmantā.

Hañci sassataditthiniyatassa puggalassa ucchedaditthi uppajjeyya, no vata re vattabbe "Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti."

4. Sassataditthiniyatassa puggalassa ucchedaditthi n'uppajjeyyāti?

Āmantā.

Pahīnā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pahīnā ti?

Āmantā.

Sotāpattimaggenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmi—anāgāmi—arahattamaggenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamena maggenāti?

Akusalena maggenāti.

Akusalo maggo nīyāniko khayagāmī bodhagāmī anāsavo—pe—asaṃkilesiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu akusalo maggo anīyāniko saṃkilesiko ti?

Āmantā.

Hañci akusalo maggo anīyāniko saṃkilesiko, no vata

re vattabbe "Sassatadiṭṭhiniyatassa puggalassa ucchedadiṭṭhi akusalena maggena pahīnā ti."

5. Ucchedadiṭṭhiniyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi uppajjeyyāti?

Āmantā.

Hañci ucchedadiṭṭhiniyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi uppajjeyya, no vata re vattabbe "Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti."

6. Ucchedadiṭṭhiniyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi n'uppajjeyyāti?

Āmantā.

Pahīnā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pahīnā ti?

Āmantā.

Sotāpattimaggenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmi—anāgāmi—ārahattamaggenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamena maggenāti?

Akusalena maggenāti.

Akusalo maggo nīyāniko khayagāmī bodhagāmī anāsavo—pe—asaṃkilesiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu akusalo maggo anīyāniko—pe—saṃkilesiko ti?

Āmantā.

Hañci akusalo maggo anīyāniko—pe—saṃkilesiko, no vata re vattabbe "Ucchedadiṭṭhiniyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi akusalena maggena pahīnā ti."

7. Na vattabbaṃ "Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti"?

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave ekacco puggalo samannāgato hoti ekantakāḷakehi akusalehi dhammehi, so sakiṃ nimuggo[1] nimuggo va hotīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

---

[1] °ggā. P.

Tena hi atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti.

8. Vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave ekacco puggalo samannāgato hoti ekantakāḷakehi akusalehi dhammehi, so sakiṃ nimuggo nimuggo va hotīti" katvā tena ca kāraṇena atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave ekacco puggalo ummujjitvā[1] nimujjatīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Sabbakālaṃ ummujjitvā nimujjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave ekacco puggalo samannāgato hoti ekantakāḷakehi akusalehi dhammehi, so sakiṃ nimuggo nimuggo va hotīti" katvā tena ca kāraṇena atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave ekacco puggalo ummujjitvā ṭhito hoti, ummujjitvā vipassati viloketi, ummujjitvā patarati,[2] ummujjitvā paṭigādhappatto hotīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Sabbakālaṃ ummujjitvā paṭigādhappatto hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Accantaniyāmakathā.

XIX. 8.

1. N'atthi lokiyaṃ saddhindriyan ti?

Āmantā.

N'atthi lokiyā saddhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi lokiyaṃ viriyindriyaṃ—pe—satindriyaṃ—pe—samādhindriyaṃ—pe—paññindriyan ti?

---

[1] uppaj°, P.S. [2] patahāti, S.: pajahati, P

Āmantā.
N'atthi lokiyā paññā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Atthi lokiyā saddhā ti?
Āmantā.
Atthi lokiyaṃ saddhindriyan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi lokiyaṃ viriyaṃ—pe—paññā ti?
Āmantā.
Atthi lokiyaṃ paññindriyan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
3. Atthi lokiyo mano, atthi lokiyaṃ manindriyan ti?
Āmantā.
Atthi lokiyā saddhā, atthi lokiyaṃ saddhindriyan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi lokiyo mano, atthi lokiyaṃ manindriyan ti?
Āmantā.
Atthi lokiyā paññā, atthi lokiyaṃ paññindriyan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi lokiyaṃ somanassaṃ, atthi lokiyaṃ somanassindriyaṃ, atthi lokiyaṃ jīvitaṃ, atthi lokiyaṃ jīvitindriyan ti?
Āmantā.
Atthi lokiyā saddhā, atthi lokiyaṃ saddhindriyan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi lokiyaṃ jīvitaṃ, atthi lokiyaṃ jīvitindriyan ti?
Āmantā.
Atthi lokiyā paññā, atthi lokiyaṃ paññindriyan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
4. Atthi lokiyā saddhā, n'atthi lokiyaṃ saddhindriyan ti?
Āmantā.
Atthi lokiyo mano, n'atthi lokiyaṃ manindriyan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi lokiyā paññā, n'atthi lokiyaṃ paññindriyan ti?
Āmantā.
Atthi lokiyo mano, n'atthi lokiyaṃ manindriyan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi lokiyā saddhā, n'atthi lokiyaṃ saddhindriyan ti?

Āmantā.

Atthi lokiyaṃ somanassaṃ, n'atthi lokiyaṃ somanassindriyaṃ, atthi lokiyaṃ jīvitaṃ, n'atthi lokiyaṃ jīvitindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyā paññā, n'atthi lokiyaṃ paññindriyan ti?

Āmantā.

Atthi lokiyaṃ jīvitaṃ, n'atthi lokiyaṃ jīvitindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi lokuttarā saddhā, atthi lokuttaraṃ saddhindriyan ti?

Āmantā.

Atthi lokiyā saddhā, atthi lokiyaṃ saddhindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokuttarā paññā, atthi lokuttaraṃ paññindriyan ti?

Āmantā.

Atthi lokiyā paññā, atthi lokiyaṃ paññindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi lokiyā saddhā, n'atthi lokiyaṃ saddhindriyan ti?

Āmantā.

Atthi lokuttarā saddhā, n'atthi lokuttaraṃ saddhindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyā paññā, n'atthi lokiyaṃ paññindriyan ti?

Āmantā.

Atthi lokuttarā paññā, n'atthi lokuttaraṃ paññindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. N'atthi lokiyāni pañc'[1] indriyānīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā "Addasa kho ahaṃ Bhikkhave Buddhacakkhunā lokaṃ volokento[2] satte apparajakkhe mahārajakkhe tikkhindriye mudindriye svākāre[3] suviññā-

---

[1] paññ°, P. [2] lokanto, P.; olokento, S. [3] suvā°, S.

paye appekacce paralokavajjabhayadassāvino[1] viharante[2] ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi lokiyāni pañc'indriyānīti.

Indriyakathā.

Vaggo ekūnavīsatimo.

Atīte kilese jahati, Anāgate kilese jahati,
Paccuppanne kilese jahati, Suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā,
Sāmaññaphalaṃ asaṃkhataṃ, Patti asaṃkhatā,
Sabbadhammānaṃ tathatā asaṃkhatā, Nibbānadhātu kusalā,
Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā, N'atthi lokiyāni pañc'indriyānīti.

---

[1] °ne, P.Ṣ.S_2. [2] vasāradeti, P.; sāraceti, S.

XX. 1.

1. Asañcicca mātaraṃ jīvitā voropetvā ānantariko hotīti?
Āmantā.
Asañcicca pāṇaṃ hantvā pāṇātipātī hotīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Asañcicca mātaraṃ jīvitā voropetvā ānantariko hotīti?
Āmantā.
Asañcicca adinnaṃ ādiyitvā—pe—musābhaṇitvā musāvādī hotīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Asañcicca pāṇaṃ hantvā pāṇātipātī na hotīti?
Āmantā.
Asañcicca mātaraṃ jīvitā voropetvā ānantariko na hotīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Asañcicca adinnaṃ ādiyitvā—pe—musābhaṇitvā musāvādī na hotīti?
Āmantā.
Asañcicca mātaraṃ jīvitā voropetvā ānantariko ná hotīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
3. Asañcicca mātaraṃ jīvitā voropetvā ānantariko hotīti?
Āmantā.
"Asañcicca mātaraṃ jīvitā voropetvā ānantariko hotīti," atth'eva suttanto ti? N'atthi.
"Sañcicca mātaraṃ jīvitā voropetvā ānantariko hotīti," atth'eva suttanto ti?
Āmantā.
Hañci "sañcicca mātaraṃ jīvitā voropetvā ānantariko hotīti," atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Asañcicca mātaraṃ jīvitā voropetvā ānantariko hotīti."
4. Na vattabbaṃ "Mātughātako ānantariko ti"?
Āmantā.
Nanu mātā jīvitā voropitā ti?
Āmantā.
Hañci mātā jīvitā voropitā, tena vata re vattabbe "Mātughātako ānantariko ti."
5. Na vattabbaṃ "Pitughātako ānantariko ti"?

Āmantā.
Nanu pitā jīvitā voropito ti?
Āmantā.
Hañci pitā jīvitā voropito, tena vata re vattabbe "Pitughātako ānantariko ti."
6. Na vattabbaṃ "Arahantaghātako ānantariko ti"?
Āmantā.
Nanu Arahā jīvitā voropito ti?
Āmantā.
Hañci Arahā jīvitā voropito, tena vata re vattabbe "Arahantaghātako ānantariko ti."
7. Na vattabbaṃ "Lohituppādako[1] ānantariko ti"?
Āmantā.
Nanu Tathāgatassa lohitaṃ uppāditan ti?
Āmantā.
Hañci Tathāgatassa lohitaṃ uppāditaṃ, tena vata re vattabbe "Lohituppādako ānantariko ti."
8. Saṃghabhedako ānantariko ti?
Āmantā.
Sabbe Saṃghabhedakā ānantarikā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sabbe Saṃghabhedakā ānantarikā ti?
Āmantā.
Dhammasaññī Saṃghabhedako ānantariko ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Dhammasaññī Saṃghabhedako ānantariko ti?
Āmantā.
Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Atth' Upāli Saṃghabhedako āpāyiko nerayiko kappaṭṭho atekiccho, atth' Upāli Saṃghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappaṭṭho na atekiccho ti." Atth'eva suttanto ti?
Āmantā.
Tena hi na vattabbaṃ "Dhammasaññī Saṃghabhedako ānantariko ti."
9. Na vattabbaṃ "Dhammasaññī Saṃghabhedako ānantariko ti"?

[1] ruhiruppādako. M.K.

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

" Āpāyiko nerayiko kappaṭṭho Saṃghabhedako
Vaggarato adhammaṭṭho yogakkhemato dhaṃsati
Saṃghaṃ samaggaṃ bhetvāna kappaṃ nirayamhi
paccatīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Saṃghabhedako ānantariko ti.

Asañciccakathā.

XX. 2.

1. N'atthi puthujjanassa ñāṇan ti?

Āmantā.

N'atthi puthujjanassa paññā pajānanā vicayo pavicayo dhammavicayo sallakkhaṇā upalakkhaṇā paccupalakkhaṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atthi puthujjanassa paññā—pe—paccupalakkhaṇā ti?

Āmantā.

Hañci atthi puthujjanassa paññā—pe—paccupalakkhaṇā, no vata re vattabbe "N'atthi puthujjanassa ñāṇan ti."

2. N'atthi puthujjanassa ñāṇan ti?

Āmantā.

Puthujjano paṭhamaṃ jhānaṃ samāpajjeyyāti?

Āmantā.

Hañci puthujjano paṭhamaṃ jhānaṃ samāpajjeyya, no vata re vattabbe "N'atthi puthujjanassa ñāṇan ti."

Puthujjano dutiyaṃ jhānaṃ—pe—tatiyaṃ jhānaṃ—pe—catutthaṃ jhānaṃ—pe—ākāsānañcāyatanaṃ samāpajjeyya, viññāṇañcāyatanaṃ ākiñcaññāyatanaṃ nevasaññā-nāsaññāyatanaṃ samāpajjeyya, puthujjano dānaṃ dadeyya

—pe—cīvaraṃ, piṇḍapātaṃ, senāsanaṃ, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadeyyāti?

Āmantā.

Hañci puthujjano gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadeyya, no vata re vattabbe "N'atthi puthujjanassa ñāṇan ti."

3. Atthi puthujjanassa ñāṇan ti?

Āmantā.

Puthujjano tena ñāṇena dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ñāṇakathā.

XX. 3.

1. N'atthi nirayesu nirayapālā ti?

Āmantā.

N'atthi nirayesu kammakāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi nirayesu kammakāraṇā ti?

Āmantā.

Atthi nirayesu nirayapālā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi manussesu kammakāraṇā, atthi ca kāraṇikā[1] ti?

Āmantā.

Atthi nirayesu kammakāraṇā, atthi ca kāraṇikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi nirayesu kammakāraṇā, n'atthi ca kāraṇikā ti?

Āmantā.

Atthi manussesu kammakāraṇā, n'atthi ca kāraṇikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi nirayesu nirayapālā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

---

[1] karunikā, P.

"Na Vessabhū no pi[1] ca Pettirājā
Somo Yamo[2] Vessavaṇo ca rājā
Sakāni kammāni hananti tattha
Ito paṇunnaṃ[3] paralokapattan[4] ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi n'atthi nirayesu nirayapālā ti.

4. N'atthi nirayesu nirayapālā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā pañcavidhabandhanaṃ[5] nāma[6] kāraṇaṃ kārenti, tattaṃ ayokhīlaṃ hatthe gamenti, tattaṃ ayokhīlaṃ dutiye hatthe gamenti, tattaṃ ayokhilaṃ pāde gamenti, tattaṃ ayokhīlaṃ dutiye pāde gamenti, tattaṃ ayokhīlaṃ majjhe urasmiṃ gamenti; so tattha dukkhā tibbā[7] kaṭukā vedanā vedeti, na ca tāva kālaṃ karoti yāva na taṃ[8] pāpakammaṃ byanti hotīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi nirayesu nirayapālā ti.

5. N'atthi nirayesu nirayapālā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavata—"Taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā[9] saṃvesitvā[10] kudhārīhi[11] tacchanti, taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā uddhaṃ pādaṃ adhosiraṃ ṭhapetvā vāsīhi tacchanti, taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā rathe yojetvā ādittāya[12] paṭhaviyā sampajjalitāya sajotibhūtāya sārenti[13] pi paccā sārenti pi, taṃ enaṃ Bhikkave nirayapālā mahantaṃ Aṅgārapabbataṃ[14] ādittaṃ sampajjalitaṃ

---

[1] hi, S. [2] Soyamo, P.; soyamoyamo, S.
[3] panunam, P.; pakuṇṇaṃ S.; pannunnaṃ, Aṭṭh°.
[4] lokaṃ matan ti, P.; pattan, S. [5] °nā, P.S.
[6] nāma, om. P.S.S₂. [7] tippā, P.S.K. [8] yāvattaṃ, P.
[9] °pālā ti, P. [10] pālasmiṃ dhesitvā, S.
[11] khūdādīhi, S. [12] ādittḥāya, P.
[13] pājenti, P.; pādenti, S. [14] Ālaṃkāra°, S.

sajotibhūtaṃ āropenti pi oropenti pi, taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā uddhaṃ pādaṃ adhosiraṃ gahetvā tattāya lohakumbhiyā pakkhipanti[1] ādittāya sampajjalitāya sajotibhūtāya, so tattha pheṇuddehakaṃ[2] paccati, so tattha pheṇuddehakaṃ paccamāno sakiṃ pi uddhaṃ gacchati sakiṃ pi adho gacchati, sakiṃ pi tiriyaṃ gacchati, so tattha dukkhā tibbā kaṭukā vedanā vedayati[3] na ca tāva kālaṃ karoti yāva ca na taṃ pāpakammaṃ byanti hoti, tam enaṃ Bhikkhave nirayapālā mahāniraye pakkhipanti.[4] So kho pana Bhikkhave Mahānirayo

Catukkaṇṇo[5] catudvāro
Vibhatto bhāgaso mito
Ayopākārapariyanto
Ayasā paṭikujjito,[6]
Tassa ayomayā[7] bhūmi
Alitā tejasā yuttā.[8]
Samantā yojanasataṃ
Pharitvā tiṭṭhati sabbadā ti."

Atth'eva suttanto ti?
Āmantā.
Tena hi atthi nirayesu nirayapālā ti.

Nirayapālakathā.

XX. 4.

1. Atthi devesu tiracchānagatā ti?
Āmantā.
Atthi tiracchānagatesu devā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi devesu tiracchānagatā ti?

---

[1] °penti, P.S. [2] peṇ°, P.S. [3] vediy°, P.S.S₂.
[4] °penti, P.S. [5] °kanno, P.; catukkavaṇṇo, S.
[6] °kujito, P. [7] °mahā, S. [8] yutā, P.S.

Āmantā.
Devaloko tiracchānayonīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi devesu tiracchānagatā ti?
Āmantā.
Atthi tattha kīṭā[1] paṭaṅgā makasā makkhikā ahī vicchikā satapadī gaṇḍupādā[2] ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. N'atthi devesu tiracchānagatā ti?
Āmantā.
Nanu atthi tattha Erāvaṇo nāma hatthināgo sahassayuttaṃ dibbam yānan ti?
Āmantā.
Hañci atthi tattha Erāvaṇo nāma hatthināgo sahassayuttaṃ dibbaṃ yānaṃ, tena vata re vattabbe "Atthi devesu tiracchānagatā ti."
3. Atthi devesu tiracchānagatā ti?
Āmantā.
Atthi tattha hatthibandhā assabandhā yāvasikā[3] kāraṇikā bhattakārakā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi n'atthi devesu tiracchānagatā ti.

Tiracchānakathā.

XX. 5.

1. Pañcaṅgiko maggo ti?
Āmantā.
Nanu aṭṭhaṅgiko maggo vutto Bhagavatā, seyyathīdaṃ sammādiṭṭhi—pe—sammāsamādhīti?
Āmantā.
Hañci aṭṭhaṅgiko maggo vutto Bhagavatā, seyyathīdaṃ

---

[1] kiṭā, M. S. has Atthi tattha kitā padaṇaṃ mahāsā makkhikā ahivicchikāsahadigambahadā ti.
[2] maṇḍukādī ti, P. [3] yāvassikā, M.

sammādiṭṭhi—pe—sammāsamādhi, no vata re vattabbe "Pañcaṅgiko maggo ti."

2. Pañcaṅgiko maggo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Maggānaṃ aṭṭhaṅgiko[1] seṭṭho saccānaṃ[2] caturo padā
Virāgo seṭṭho dhammānaṃ dvipadānañ[3] ca cakkhumā ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi aṭṭhaṅgiko maggo ti.

3. Sammāvācā maggaṅgaṃ, sā ca na maggo ti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi maggaṅgaṃ, sā ca na maggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāvācā maggaṅgaṃ, sā ca na maggo ti?

Āmantā.

Sammāsaṃkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammāsati—pe—sammāsamādhi maggaṅgaṃ, so ca na maggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammākammanto—pe—sammāājīvo maggaṅgaṃ, so ca na maggo ti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi—pe—sammāsamādhi maggaṅgaṃ, so ca na maggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sammādiṭṭhi maggaṅgaṃ, sā ca maggo ti?

Āmantā.

Sammāvācā maggaṅgaṃ, sā ca maggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammādiṭṭhi maggaṅgaṃ, sā ca maggo ti?

Āmantā.

Sammākammanto—pe—sammāājīvo maggaṅgaṃ, so ca maggo ti?

---

[1] maggān'aṭṭh, P.S. [2] pacchānaṃ, S.; sakhānaṇo, P.
[3] dve°, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāsaṃkappo—pe—sammāsamādhi maggaṅgaṃ, so ca maggo ti?

Āmantā.

Sammāvācā—pe—sammāājīvo maggaṅgaṃ, so ca maggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Aṭṭhaṅgiko maggo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Pubbe va[1] kho pan'assa kāyakammaṃ vacīkammaṃ ājīvo suparisuddho hoti, evaṃ assāyaṃ ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvanāpāripūriṃ[2] gacchatīti."[3]

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañcaṅgiko maggo ti.

6. Pañcaṅgiko maggo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Yasmiṃ kho Subhadda Dhammavinaye ariyo aṭṭhaṅgiko maggo na upalabbhati, samaṇo pi tattha na upalabbhati, dutiyo pi tattha samaṇo na upalabbhati, tatiyo pi tattha samaṇo na upalabbhati, catuttho pi tattha samaṇo na upalabbhati, yasmiṃ ca kho Subhadda Dhammavinaye ariyo aṭṭhaṅgiko maggo upalabbhati samaṇo pi tattha upalabbhati, dutiyo pi—pe—tatiyo pi—pe—catuttho pi tattha samaṇo upalabbhati; imasmiṃ kho Subhadda Dhammavinaye ariyo aṭṭhaṅgiko maggo upalabbhati, idh'eva Subhadda samaṇo idha dutiyo samaṇo idha tatiyo samaṇo idha catuttho samaṇo, suññā parappavādā samaṇehi[4] aññehīti."[5] Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi aṭṭhaṅgiko maggo ti.

Maggakathā.

---

[1] ca, P.S. [2] °rī, P. [3] gacchanti, P.S.
[4] samaṇo ti, P.S. [5] añño ti, P.; abhiñño, S.

XX. 6.

1. Dvādasavatthukaṃ ñāṇaṃ lokuttaran ti?
Amantā.
Dvādasa lokuttarañāṇānīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Dvādasa lokuttarañāṇānīti?
Āmantā.
Dvādasa sotāpattimaggā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Dvādasa sotāpattimaggā ti?
Āmantā.
Dvādasa sotāpattiphalānīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Dvādasa sakadāgāmi—pe—anāgāmi—pe—arahattamaggā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Dvādasa arahattamaggā ti?
Āmantā.
Dvādasa arahattaphalānīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ "Dvādasavatthukaṃ ñāṇaṃ lokuttaran ti"?
Āmantā.
Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Idaṃ dukkhaṃ ariyasaccan ti me Bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi ñāṇaṃ udapādi vijjā udapādi paññā udapādi āloko udapādi, taṃ kho pan'idaṃ dukkhaṃ ariyasaccaṃ pariññeyyan ti me Bhikkhave—pe—pariññātan ti me Bhikkhave—pe—idaṃ dukkhasamudayo ariyasaccan ti me Bhikkhave—pe—taṃ kho pan'idaṃ dukkhasamudayo ariyasaccaṃ pahātabban ti me Bhikkhave—pe—pahīnan ti me Bhikkhave—pe—idaṃ dukkhanirodho ariyasaccan ti me Bhikkhave—pe—taṃ kho pan'idaṃ dukkhanirodho ariyasaccaṃ sacchikātabban ti me Bhikkhave—pe—sacchikatan ti me Bhikkhave—pe—idaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccan ti me Bhikkhave—pe—taṃ kho pan'idaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccaṃ

bhāvetabban ti me Bhikkhave—pe—bhāvitan ti me Bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhuṃ udapādi—pe—āloko udapādīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi dvādasavatthukaṃ ñāṇaṃ lokuttaran ti.

Ñāṇakathā.

Vaggo vīsatimo.

Mātughātako ānantariko, Pitughātako ānantariko,
Arahantaghātako ānantariko, Ruhiruppādako ānantariko,
Saṃghabhedako ānantariko, N'atthi puthujjanassa ñāṇaṃ,
N'atthi nirayesu nirayapālā, Atthi devesu tiracchānagatā,
Pañcaṅgiko maggo, dvādasavatthukaṃ ñāṇaṃ lokuttaran ti.

Catuttho paṇṇāsako.

Niggaho, puññasaṃcayo, aṭṭhāsi, atītena ca mātughātako ti.

XXI. 1.

1. Sāsanaṃ navakatan[1] ti?
Āmantā.
Satipaṭṭhānā navakatā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sāsanaṃ navakatan ti?
Āmantā.
Sammappadhānā—pe—iddhipādā—pe—indriyā—pe—balā—pe—bojjhaṅgā navakatā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Pubbe akusalaṃ pacchā kusalaṃ katan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Pubbe sāsavaṃ—pe—saññojanīyaṃ gandhanīyaṃ oghanīyaṃ yoganīyaṃ nīvaraṇīyaṃ parāmaṭṭhaṃ upādāniyaṃ saṃkilesikaṃ pacchā asaṃkilesikaṃ katan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Atthi koci Tathāgatassa sāsanaṃ navaṃ karotīti?
Āmantā.
Atthi koci satipaṭṭhāne navaṃ karotīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi koci sammappadhāne—pe—bojjhaṅge navaṃ karotīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi koci pubbe akusalaṃ pacchā kusalaṃ karotīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Atthi koci pubbe sāsavaṃ—pe—saṃkilesikaṃ pacchā asaṃkilesikaṃ karotīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
3. Labbhā Tathāgatassa sāsanaṃ puna navaṃ kātun ti?
Āmantā.
Labbhā satipaṭṭhānā puna navaṃ kātun ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Labbhā sammappadhānā—pe—bojjhaṅgā navaṃ kātun ti?

---

[1] navaṃ kat°, M.K.

ṇ vattabbe—pe—
ubbe akusalaṃ pacchā kusalaṃ kātun ti?
ṇ vattabbe—pe—
pubbe. sāsavaṃ—pe—saṃkilesikaṃ pacchā
ṃ kātun ti?

Sāsanakathā.

XXI. 2.

ijano tedhātukehi dhammehi[1] avivitto ti?

ıo tedhātukehi phassehi—pe—vedanāhi saññā-
cittehi saddhāhi viriyehi satīhi samādhīhi—pe
ihi paññāhi avivitto ti?
ṇ vattabbe—pe—
ijano tedhātukehi dhammehi avivitto ti?

khaṇe puthujjano cīvaraṃ deti, tasmiṃ khaṇe
jhānaṃ upasampajja viharati—pe—ākāsānañ-
upasampajja viharatīti?
ṇ vattabbe—pe—
khaṇe puthujjano piṇḍapātaṃ deti—pe—senā-
—pe—gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ deti,
ṇe catutthaṃ jhānaṃ upasampajja viharati,
āsaññāyatanaṃ upasampajja viharatīti?
ṇ vattabbe—pe—
tabbaṃ "Puthujjano tedhātukehi dhammehi[2]
?

ıassa rūpadhātu—arūpadhātūpagaṃ kammaṃ
ti?
ṃ vattabbe—pe—
puthujjano tedhātukehi kammehi avivitto ti.

Avivittakathā.

---

hi, M.P.; kappehi, S.S$_2$.; dhammehi, K.
[2] dhammehi, P.S$_2$.

XXI. 3.

1. Atthi kiñci saññojanaṃ appahāya arahattappattīti?
Āmantā.
Atthi kiñci sakkāyadiṭṭhiṃ appahāya—pe—vicikicchaṃ sīlabbataparāmāsaṃ rāgaṃ dosaṃ mohaṃ anottappaṃ appahāya arahattappattīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Atthi kiñci saññojanaṃ appahāya arahattappattīti?
Āmantā.
Arahā sarāgo sadoso samoho samāno samakkho sapaḷāso [1] sa-upāyāso sakileso ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nanu Arahā nirāgo niddoso nimmoho nimmāno nimmakkho nippaḷāso nirūpāyāso nikkileso ti?
Āmantā.
Hañci Arahā nirāgo niddoso nimmoho nimmāno nimmakkho nippaḷāso nirūpāyāso nikkileso, no vata re vattabbe "Atthi kiñci saññojanaṃ appahāya arahattappattīti."
3. Na vattabbaṃ "Atthi kiñci saññojanaṃ appahāya Arahattapattīti"?
Āmantā.
Arahā sabbaṃ Buddhavisayaṃ [2] jānātīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi atthi kiñci saññojanaṃ appahāya Arahattappattīti.

Saññojanakathā.

XXI. 4.

1. Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?
Āmantā.

---

[1] saph°, P. [2] Buddhakiccaṃ, P.S.

Niccapaṇṇā rukkhā hontūti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Niccapupphā rukkhā hontu—pe—niccaphalikā[1] rukkhā hontu, niccaṃ juṇhaṃ[2] hotu, niccaṃ khemaṃ hotu niccaṃ subhikkhaṃ hotu, niccaṃ suvatthi[3] hotūti, atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Āmantā.

Uppanno phasso mā nirujjhīti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uppannā vedanā—pe—paññā mā nirujjhīti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Āmantā.

Rūpaṃ niccaṃ hotūti—pe—vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ niccaṃ hotūti, atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ va sāvakānaṃ vā ti?

Āmantā.

Jātidhammā sattā mā jāyiṃsūti,[4] atthi—pe—jarādhammā sattā mā jariṃsūti[5]—pe—byādhidhammā sattā mā byādhiyiṃsūti—pe—maraṇadhammā sattā mā mīyiṃsūti, atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakāṇaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ "Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

---

[1] °palitā, P.S.; phalino, K. [2] jaṇhaṃ, P.S.S₂.
[3] suvutthikaṃ, K. [4] jāyanti. P.S.
[5] jiyisūti, P.S.

Āmantā.

Nanu āyasmā Pilindavaccho rañño Māgadhassa Seniyassa Bimbisārassa pāsādaṃ suvaṇṇan t'eva adhimucci, suvaṇṇo ca pana āsīti?

Āmantā.

Hañci āyasmā Palindavaccho rañño Māgadhassa Seniyassa Bimbisārassa pāsādaṃ suvaṇṇan t'eva adhimucci, suvaṇṇo ca pana āsi, tena vata re vattabbe "Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti."

Iddhikathā.

XXI. 5.

1. Atthi Buddhānaṃ Buddhehi hīnātirekatā ti?

Āmantā.

Satipaṭṭhānato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammappadhānato—pe—iddhipādato—pe—indriyato—pe—balato—pe—bojjhaṅgato—pe—vasībhāvato[1]—pe—sabbaññutañāṇadassanato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Buddhakathā.

XXI. 6.

1. Sabbā disā Buddhā tiṭṭhantīti?

Āmantā.

Puratthimāya[2] disāya Buddhā tiṭṭhantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puratthimāya disāya Buddhā tiṭṭhantīti?

Āmantā.

Kinnāmo so Bhagavā, kiṃjacco, kiṃgotto, kinnāmā

---

[1] P. omits.

[2] purattimāya, M.

tassa Bhagavato mātāpitaro, kinnāmaṃ tassa Bhagavato sāvakayugaṃ, ko nāmo tassa Bhagavato upaṭṭhāko, kīdisaṃ cīvaraṃ dhāreti, kīdisaṃ pattaṃ dhāreti, katarasmiṃ gāme vā nigame vā nagare vā raṭṭhe va janapade vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Dakkhiṇāya disāya—pe—pacchimāya disāya—pe—uttarāya disāya—pe—heṭṭhimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Heṭṭhimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Kinnāmo so Bhagavā—pe—janapade vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uparimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uparimāya disāya Buddho tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Cātummahārājike tiṭṭhati—pe—Tāvatiṃse tiṭṭhati—pe—Yāme tiṭṭhati—pe—Tusite tiṭṭhati—pe—nimmānaratiyā tiṭṭhati—pe—paranimmitavasavattiyā tiṭṭhati—pe—Brahmaloke tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbadisā kathā.

XXI. 7.

1. Sabbe dhammā niyatā ti?

Āmantā.

Micchattaniyatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammattaniyatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi aniyato rāsīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atthi aniyato rāsīti?

Āmantā.

Hañci atthi aniyato rāsi, no vata re vattabbe "Sabbe dhammā niyatā ti."

2. Sabbe dhammā niyatā ti?

Āmantā.

Nanu tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsi, sammattaniyato rāsi, aniyato rāsīti?

Āmantā.

Hañci tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsi, sammattaniyato rāsi, aniyato rāsi, no vata re vattabbe "Sabbe dhammā niyatā ti."

3. Rūpaṃ rūpaṭṭhena niyatan ti?

Āmantā.

Micchattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ viññāṇaṭṭhena niyatan ti?

Āmantā.

Micchattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ "Rūpaṃ rūpaṭṭhena niyataṃ—pe—vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ viññāṇaṭṭhena niyatan ti"?

Āmantā.

Rūpaṃ hoti, vedanā hoti, saññā hoti, saṃkhārā honti, viññāṇaṃ hoti, vedanā, saññā, saṃkhārā, viññāṇaṃ rūpaṃ hoti, vedanā hoti, saññā hoti, saṃkhārā hontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi rūpaṃ rūpaṭṭhena niyataṃ, vedanā, saññā, saṃkhārā, viññāṇaṃ viññāṇaṭṭhena niyatan ti.

Dhammakathā.

XXI. 8.

1. Sabbe kammā niyatā ti?
Āmantā.
Micchattaniyatā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sammattaniyatā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
N'atthi aniyato rāsīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nanu atthi aniyato rāsīti?
Āmantā.
Hañci atthi aniyato rāsi, no vata re vattabbe "Sabbe kammā niyatā ti."

2. Sabbe kammā niyatā ti?
Āmantā.
Nanu tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsi, sammattaniyato rāsi, aniyato rāsīti?
Hañci tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsi, sammattaniyato rāsi, aniyato rāsi, no vata re vattabbe "Sabbe kammā niyatā ti."

3. Diṭṭhadhammavedanīyaṃ kammaṃ diṭṭhadhammavedanīyaṭṭhena[1] niyatan ti?
Āmantā.
Micchattaniyatan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sammattaniyatan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Upapajjavedanīyaṃ kammaṃ—pe—aparāpariyavedanīyaṃ kammaṃ aparāpariyavedanīyaṭṭhena niyatan ti?
Āmantā.
Micchattaniyatan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Sammattaniyatan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ "Diṭṭhadhammavedanīyaṃ kammaṃ

[1] diṭṭhadhammasukhaniyatan ti, P.S.S$_2$.

diṭṭhadhammavedanīyaṭṭhena niyataṃ, upapajjavedanīyaṃ kammaṃ — pe — aparāpariyavedanīyaṃ kammaṃ aparāpariyavedanīyaṭṭhena niyatan ti"?

Āmantā.

Diṭṭhadhammavedanīyaṃ kammaṃ upapajjavedanīyaṃ hoti, aparāpariyavedanīyaṃ hoti—pe—upapajjavedanīyaṃ kammaṃ diṭṭhadhammavedanīyaṃ hoti, aparāpariyavedanīyaṃ hoti, aparāpariyavedanīyaṃ kammaṃ diṭṭhadhammavedanīyaṃ hoti upapajjavedanīyaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi diṭṭhadhammavedanīyaṃ kammaṃ diṭṭhadhammavedanīyaṭṭhena niyataṃ, upapajjavedanīyaṃ kammaṃ—pe—aparāpariyavedanīyaṃ kammaṃ aparāpariyavedanīyaṭṭhena niyatan ti.

Kammakathā.

Vaggo ekavīsatimo.

Sāsanaṃ navakataṃ,
Atthi koci Tathāgatassa sāsanaṃ navaṃ karoti,
Labbhā Tathāgatassa sāsanaṃ puna navaṃ kātuṃ,
Puthujjano tedhātukehi dhammehi avivitto,
Atthi kiñci saññojanaṃ appahāya arahattappatti,
Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā,
Atthi Buddhānaṃ Buddhehi hīnātirekatā,
Sabbā disā Buddhā tiṭṭhanti,
Sabbe dhammā niyatā,
Sabbe kammā niyatā ti.

XXII. 1.

1. Atthi kiñci saññojanaṃ appahāya parinibbānan ti?
Āmantā.
Atthi kiñci sakkāyadiṭṭhiṃ appahāya—pe—vicikicchaṃ sīlabbataparāmāsaṃ rāgaṃ dosaṃ mohaṃ anottappaṃ appahāya parinibbānan ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
2. Atthi kiñci saññojanaṃ appahāya parinibbānan ti?
Āmantā.
Arahā sarāgo sadoso samoho samāno samakkho sapaḷāso sa-upāyāso sakileso ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nanu Arahā nirāgo niddoso nimmoho nimmāno nimmakkho nippaḷāso nirūpāyāso nikkileso ti?
Āmantā.
Hañci Arahā nirāgo niddoso nimmoho nimmāno nimmakkho nippaḷāso nirūpāyāso nikkileso, no vata re vattabbe "Atthi kiñci saññojanaṃ appahāya parinibbānan ti."
3. Na vattabbaṃ "Atthi kiñci sannojanaṃ appahāya parinibbānan ti"?
Āmantā.
Arahā sabbaṃ Buddhavisayaṃ jānātīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi atthi kiñci saññojanaṃ appahāya parinibbānan ti?

Parinibbānakathā.

XXII. 2.

1. Arahā kusalacitto parinibbāyatīti?
Āmantā.
Arahā puññābhisaṃkhāraṃ abhisaṃkharonto, āneñjābhisaṃkhāraṃ[1] abhisaṃkharonto, gatisaṃvattanikaṃ

---

[1] anañc°, P.; ānañj°, S.

kammaṃ karonto, bhavasaṃvattanikaṃ kammaṃ karonto, issariyasaṃvattanikaṃ kammaṃ karonto, adhipaccasaṃvattanikaṃ kammaṃ karonto, mahābhogasaṃvattanikaṃ kammaṃ karonto, mahāparivārasaṃvattanikaṃ kammaṃ karonto, devasobhagyasaṃvattanikaṃ kammaṃ karonto, manussasobhagyasaṃvattanikaṃ kammaṃ karonto parinibbāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Arahā kusalacitto parinibbāyatīti?

Āmantā.

Arahā ācinanto, apacinanto,[1] pajahanto, upādiyanto visinento, ussinento,[2] vidhūpento, sandhūpento parinibbāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Arāha nev'ācināti na apacināti apacinitvā ṭhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā nev'ācināti na apacināti apacinitvā ṭhito, no vata re vattabbe "Arahā kusalacitto parinibbāyatīti."

Nanu Arahā neva pajahati na upādiyati pajahitvā ṭhito, neva visineti na ussineti visinetvā ṭhito, nanu Arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ṭhito ti?

Āmantā.

Hañci Arāhā neva pajahati na upādiyati pajahitvā ṭhito, neva visineti na ussineti visinetvā ṭhito, hañci Arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ṭhito, no vata re vattabbe "Arahā kusalacitto parinibbāyatīti."

3. Na vattabbaṃ "Arahā kusalacitto parinibbāyatīti"?

Āmantā.

Nanu Arahā upaṭṭhitasati[3] sato sampajāno parinibbāyatīti?

Āmantā.

Hañci Arahā upaṭṭhitasati sato sampajāno parinibbāyati, tena vata re vattabbe "Arahā kusalacitto parinibbāyatīti."

K u s a l a c i t t a k a t h ā.

---

[1] P.S.S₂. omit. [2] upacinanto, P.; ucin°, S. [3] upam°, M.

XXII. 3.

1. Arahā āneñje[1] ṭhito parinibbāyatīti?
Āmantā.
Nanu Arahā pakaticitte ṭhito parinibbāyatīti?
Āmantā.
Hañci Arahā pakaticitte ṭhito parinibbāyati, no vata re vattabbe "Arahā āneñje ṭhito parinibbāyatīti."

2. Arahā āneñje ṭhito parinibbāyatīti?
Āmantā.
Arahā kiriyamaye citte ṭhito parinibbāyatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nanu Arahā vipākacitte ṭhito parinibbāyatīti?
Āmantā.
Hañci Arahā vipākacitte ṭhito parinibbāyati, no vata re vattabbe "Arahā āneñje ṭhito parinibbāyatīti."

3. Arahā āneñje ṭhito parinibbāyatīti?
Āmantā.
Arahā kiriyābyākate citte ṭhito parinibbāyatīti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Nanu Arahā vipākābyākate citte ṭhito parinibbāyatīti?
Āmantā.
Hañci Arahā vipākābyākate citte ṭhito parinibbāyati, no vata re vattabbe "Arahā āneñje ṭhito parinibbāyatīti."

4. Arahā āneñje ṭhito parinibbāyatīti?
Āmantā.
Nanu Bhagavā catutthajjhānā vuṭṭhahitvā samanantarā parinibbuto ti?
Āmantā.
Hañci Bhagavā catutthajjhānā vuṭṭhahitvā samanantarā parinibbuto, no vata re vattabbe "Arahā āneñje ṭhito parinibbāyatīti."

Āneñjakathā.

---

[1] ānañje, P.S.S_2.

XXII. 4.

1. Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo ti?
Āmantā.
Atthi gabbhaseyyāya dhammadesanā[1], dhammasavanaṃ, dhammasākacchā, paripucchā, sīlasamādānaṃ, indriyesu guttadvāratā, bhojane mattaññutā, pubbarattāpararattaṃ[2] jāgariyānuyogo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
N'atthi gabbhaseyyāya dhammadesanā—pe—jāgariyānuyogo ti?
Āmantā.
Hañci n'atthi gabbhaseyyāya dhammadesanā—pe—jāgariyānuyogo, no vata re vattabbe "Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo ti."
2. Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo ti?
Āmantā.
Nanu dve paccayā sammādiṭṭhiyā upādāya, parato ca ghoso, yoniso ca manasikāro ti?
Āmantā.
Hañci dve paccayā sammādiṭṭhiyā upādāya, parato ca ghoso, yoniso ca manasikāro, no vata re vattabbe "Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo ti."
3. Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo ti?
Āmantā.
Suttassa pamattassa muṭṭhasatissa asampajānassa dhammābhisamayo ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammābhisamayakathā.

XXII. 5.

1. (*a*) Atthi gabbhaseyyāya arahattappattīti?
Āmantā.

---

[1] dhammasenaṃ, P. [2] parattaṃ, P.S₂.

Suttassa pamattassa muṭṭhasatissa asampajānassa arahattappattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

(b) Atthi supinagatassa dhammābhisamayo ti?

Āmantā.

Suttassa pamattassa muṭṭhasatissa asampajānassa dhammābhisamayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

(c) Atthi supinagatassa arahattappattīti?

Āmantā.

Suttassa pamattassa muṭṭhasatissa asampajānassa arahattappattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tisso pi kathā.

XXII. 6.

1. Sabbaṃ supinagatassa cittaṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Supinantena pāṇaṃ haneyyāti?

Āmantā.

Hañci supinantena pāṇaṃ haneyya, no vata re vattabbe "Sabbaṃ supinagatassa cittaṃ abyākatan ti."

Supinantena ādinnaṃ ādiyeyya—pe—musā bhaṇeyya—pe—pisunaṃ bhaṇeyya—pharusaṃ bhaṇeyya—samphappalāpeyya—sandhiṃ chindeyya—nillopaṃ kareyya—ekāgārikaṃ kareyya—paripanthe tiṭṭheyya—paradāraṃ gaccheyya — gāmaghātaṃ kareyya — nigamaghātaṃ kareyya—supinantena methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya — supinagatassa asucimucceyya — supinantena dānaṃ dadeyya—cīvaraṃ dadeyya—piṇḍapātaṃ dadeyya—senāsanaṃ dadeyya—gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadeyya—khādanīyaṃ dadeyya—bhojanīyaṃ dadeyya—pāṇīyaṃ dadeyya—cetiyaṃ dadeyya—cetiye mālaṃ āropeyya—gandhaṃ āropeyya—vilepanaṃ āropeyya—pe—cetiyaṃ abhidakkhiṇaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Hañci supinantena cetiyaṃ abhidakkhiṇaṃ kareyya, no vata re vattabbe "Sabbaṃ supinagatassa cittaṃ abyākatan ti."

2. Na vattabbaṃ "Sabbaṃ supinagatassa cittaṃ abyākatan ti"?

Āmantā.

Nanu supinagatassa cittaṃ abbohāriyaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci supinagatassa cittaṃ abbohāriyaṃ vuttaṃ Bhagavatā, tena vata re vattabbe "Sabbaṃ supinagatassa cittaṃ abyākatan ti."

Abyākatakathā.

XXII. 7.

1. N'atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Pāṇātipāto Bhikkhave āsevito bhāvito bahulīkato nirayasaṃvattaniko tiracchānayonisaṃvattaniko pittivisayasaṃvattaniko, yo sabbalahu so pāṇātipātassa vipāko manussabhūtassa appāyukasaṃvattaniko hotīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti

2. N'atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Adinnādānaṃ Bhikkhave āsevitaṃ bhāvitaṃ bahulīkataṃ nirayasaṃvattanikaṃ tiracchānayonisaṃvattanikaṃ pittivisayasaṃvattanikaṃ, yo sabbalahu so adinnādānassa vipāko manussabhūtassa bhogabyasanasaṃvattaniko hoti—pe—yo sabbalahu so kāmesu micchācārassa vipāko manussabhūtassa sapattaverasaṃvattaniko hoti—pe—yo sabbalahu so musāvādassa

vipāko, manussabhūtassa abbhūtabbhakkhānasaṃvattaniko hoti—pe—yo sabbalahu so pisuṇāya vācāya vipāko, manussabhūtassa mittehibhedanasaṃvattaniko hoti—pe—yo sabbalahu so pharusāya vācāya vipāko, manussabhūtassa amanāpasaddasaṃvattaniko hoti—pe—yo sabbalahu so samphappalāpassa vipāko, manussabhūtassa anādeyyavācasaṃvattaniko hoti, surāmerayapānaṃ Bhikkhave āsevitaṃ—pe—yo sabbalahu so surāmerayapānassa vipāko manussabhūtassa ummattakasaṃvattaniko hotīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti.

3. N'atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Micchādiṭṭhi Bhikkhave āsevitā bhāvitā bahulīkatā nirayasaṃvattanikā tiracchānayonisaṃvattanikā pittivisayasaṃvattanikā ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti.

4. N'atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Micchāsaṃkappo—pe—micchāsamādhi Bhikkhave āsevito—pe—pittivisayasaṃvattaniko ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti.

5. N'atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Sammādiṭṭhi Bhikkhave āsevitā bhāvitā bahulīkatā amatogadhā hoti amataparāyanā amatapariyosānā ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

6. N'atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Sammāsaṃkappo—pe sammāsamādhi Bhikkhave āsevito bhāvito bahulīkato

amatogadho hoti amataparāyano amatapariyosāno ti." Atth'eva suttanto ti?

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti.

Āsevanapaccayakathā.

XXII. 8.

1. Ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā ti?

Āmantā.

Citte mahāpaṭhavī saṇṭhāti, mahāsamuddo saṇṭhāti, Sineru pabbatarājā saṇṭhāti, āpo saṇṭhāti, tejo saṇṭhāti, vāyo saṇṭhāti, tiṇakaṭṭhavanappatiyo saṇṭhantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā ti?

Āmantā.

Cakkhāyatanaṃ cakkhuviññāṇena sahajātan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhāyatanaṃ cakkhuviññāṇena sahajātan ti?

Āmantā.

Nanu āyasmā Sāriputto etad avoca—"Ajjhattikañ c'eva āvuso cakkhuṃ aparibhinnaṃ hoti, bāhirā ca rūpā na āpāthaṃ āgacchanti, no ca tajjo samannāhāro hoti, n'eva tāva tajjassa viññāṇabhāvassa[1] pātubhāvo hoti; ajjhattikañ c'eva āvuso cakkhuṃ aparibhinnaṃ hoti, bāhirā ca rūpā āpāthaṃ āgacchanti, no ca tajjo samannāhāro hoti, n'eva tāva tajjassa viññāṇabhāvassa pātubhāvo hoti: yato ca kho āvuso ajjhattikañ c'eva cakkhuṃ aparibhinnaṃ hoti, bāhirā ca rūpā āpāthaṃ āgacchanti, tajjo ca samannāhāro hoti, evaṃ tajjassa viññāṇabhāvassa pātubhāvo hotīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Cakkhāyatanaṃ cakkhuviññāṇena sahajātan ti."

3. Sotāyatanaṃ—pe—ghānāyatanaṃ—pe—jivhāyatanaṃ—pe—kāyāyatanaṃ kāyaviññāṇena sahajātan ti?

---

[1] [illegible] Trenckner. Majjh. I. 190.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Kāyāyatanaṃ kāyaviññāṇena sahajātan ti?
Āmantā.
Nanu āyasmā Sāriputto etad avoca—"Ajjhattiko c'eva āvuso kāyo aparibhinno hoti bāhirā ca phoṭṭhabbā na āpāthaṃ āgacchanti no ca—pe—ajjhattiko c'eva āvuso kāyo aparibhinno hoti bāhirā ca phoṭṭhabbā āpāthaṃ āgacchanti no ca—pe—yato ca kho āvuso ajjhattiko c'eva kāyo aparibhinno hoti bāhirā ca rūpā phoṭṭhabbā āpāthaṃ āgacchanti tajjo ca samannāhāro hoti, evaṃ tajjassa viññāṇabhāvassa pātubhāvo hotīti." Atth'eva suttanto ti?
Āmantā.
Tena hi na vattabbaṃ "Kāyāyatanaṃ kāyaviññāṇena sahajātan ti."
4. Na vattabbaṃ "Ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā ti"?
Āmantā.
Sabbe dhammā niccā dhuvā sassatā avipariṇāmadhammā ti?
Na h'evaṃ vattabbe—pe—
Tena hi ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā ti.

Khaṇikakathā.

Vaggo bāvīsatimo.

Atthi kiñci saññojanaṃ appahāya parinibbānam,
Arahā kusalacitto parinibbāyati,
Arahā āneñje ṭhito parinibbāyati,
Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo,
Atthi gabbhaseyyāya arahattappatti,
Atthi supinagatassa dhammābhisamayo,
Atthi supinagatassa arahattappatti,
Sabbaṃ supinagatassa cittaṃ abyākataṃ,
N'atthi kāci āsevanapaccayatā,
Ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā ti.

XXIII. 1.

1. Ekādhippāyo[1] methuno dhammo paṭisevitabbo ti?

Āmantā.

Ekādhippāyena asamaṇena hotabbaṃ, abhikkhunā hotabbaṃ, chinnamūlena hotabbaṃ, pārājikena hotabban ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekādhippāyena methuno dhammo paṭisevitabbo ti?

Āmantā.

Ekādhippāyena pāṇo hantabbo, adinnaṃ ādiyitabbaṃ, musā bhaṇitabbā, pisuṇaṃ bhaṇitabbaṃ, pharusaṃ bhaṇitabbaṃ, samphappalāpitabbaṃ, sandhi cheditabbā, nillopaṃ hātabbaṃ, ekāgārikaṃ kātabbaṃ, paripanthe ṭhātabbaṃ, paradāro gantabbo, gāmaghāto kātabbo, nigamaghāto kātabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekāddhippāyakathā.

XXIII. 2.

1. Arahantānaṃ vaṇṇena amanussā methunaṃ dhammaṃ paṭisevantīti?

Āmantā.

Arahantānaṃ vaṇṇena amanussā pāṇaṃ hananti—pe—ādinnaṃ ādiyanti, musā bhaṇanti, pisuṇaṃ bhaṇanti, pharusaṃ bhaṇanti, samphappalāpanti, sandhiṃ chindanti, nillopaṃ haranti, ekāgārikaṃ karonti, paripanthe tiṭṭhanti, paradāraṃ gacchanti, gāmaghātaṃ karonti, nigamaghātaṃ karontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahantavaṇṇakathā.

---

[1] ekādhippāyena, M.

XXIII. 3.

1. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatīti?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu nirayaṃ gacchati, sañjīvaṃ gacchati, kālasuttaṃ gacchati, tāpanaṃ gacchati, patāpanaṃ gacchati, saṃghātakaṃ gacchati, roruvaṃ[1] gacchati, avīciṃ gacchatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatīti?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatīti, atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

Hañci Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatīti, n'atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatīti."

2. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamatīti?

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu nirayaṃ upapajjeyya, tiracchānayoniṃ[2] upapajjeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamatīti?

Āmantā.

Bodhisatto iddhimā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto iddhimā ti?

Āmantā.

Bodhisattena chandiddhipādo bhāvito—pe—viriyiddhipādo—pe—cittiddhipādo—pe—vīmaṃsiddhipādo bhāvito ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

---

[1] roravaṃ, P.S₂. [2] yonigaṃ, P.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamatīti?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamatīti, atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

Hañci Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamatīti, n'atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamatīti."

3. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu sassato loko ti pacchāgacchi, asassato loko ti—pe—antavā loko ti—pe—anantavā loko ti—pe—taṃ jīvaṃ taṃ sarīran ti, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīran ti, hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, hoti ca na ca hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, n'eva hoti na na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti pacchāgacchīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti, atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

Hañci Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti, n'atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti."

4. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aparantapaṃ[1] akāsi, aññaṃ satthāraṃ uddisīti[2]?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu sassato loko ti pacchāgacchi, asassato loko ti—pe—antavā loko ti—pe—

---

[1] aparantabbaṃ, P.S. [2] udisati, P.; uddissati, S.

anantavā loko ti—pe—taṃ jīvaṃ taṃ sarīran ti, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīran ti, hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, hoti ca na ca hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, n'eva hoti na na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti pacchāgacchīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṃ satthāraṃ uddisīti?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṃ satthāraṃ uddisīti, atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

Hañci Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṃ satthāraṃ uddisīti, n'atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṃ satthāraṃ uddisīti."

Issariyakāmakārikākathā.

XXIII. 4.

1. Atthi na rāgo rāgapaṭirūpako ti?

Āmantā.

Atthi na phasso phassapaṭirūpako, atthi na vedanā vedanāpaṭirūpakā, atthi na saññā saññāpaṭirūpakā, atthi na cetanā cetanāpaṭirūpakā, atthi na cittaṃ cittapaṭirūpakaṃ, atthi na saddhā saddhāpaṭirūpakā, atthi na viriyaṃ viriyapaṭirūpakaṃ, atthi na sati satipaṭirūpakā, atthi na samādhi sāmadhipaṭirūpako, atthi na paññā paññāpaṭirūpakā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi na doso dosapaṭirūpako, atthi na moho mohapaṭirūpako, atthi na kileso [1] kilesapaṭirūpakā ti?

Āmantā.

---

[1] kilesiyo, M.P.

Atthi na phasso phassapaṭirūpako—pe—atthi na paññā paññāpaṭirūpakā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭirūpakathā.

XXIII. 5.

1. Rūpaṃ aparinipphannan ti?

Āmantā.

Rūpaṃ na aniccaṃ na saṃkhataṃ na paṭiccasamuppannaṃ na khayadhammaṃ na vayadhammaṃ na virāgadhammaṃ na nirodhadhammaṃ na vipariṇāmadhamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu rūpaṃ aniccaṃ saṃkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhammaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhamman ti?

Āmantā.

Hañci rūpaṃ aniccaṃ saṃkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhammaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammaṃ, no vata re vattabbe "Rūpaṃ aparinipphannan ti."

2. Dukkhañ ñeva parinipphannan ti?

Āmantā.

Nanu yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā, rūpaṃ aniccan ti?

Āmantā.

Hañci yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā, rūpaṃ aniccaṃ, no vata re vattabbe "Dukkhañ ñeva parinipphannan ti."

3. Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ—pe—cakkhāyatanaṃ—pe—cakkhudhātu—pe—cakkhundriyaṃ—pe—aññātāvindriyaṃ aparinipphannan ti?

Āmantā.

Aññātāvindriyaṃ na aniccaṃ—pe—na vipariṇāma-dhamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu aññātāvindriyaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāma-dhamman ti?

Āmantā.

Hañci aññātāvindriyaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāma-dhammaṃ, no vata re vattabbe "Aññātāvindriyaṃ aparinipphannan ti."

4. Dukkhañ ñeva parinipphannan ti?

Āmantā.

Nanu yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā, aññātāvindriyaṃ aniccan ti?

Āmantā.

Hañci yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā, aññātāvindriyaṃ aniccaṃ, no vata re vattabbe "Dukkhañ ñeva parinipphannan ti."

Aparinipphannakathā.

Vaggo tevīsatimo.

Ekādhippāyena methuno dhammo paṭisevitabbo,
Arahantānaṃ vaṇṇena amanussā methunaṃ dhammaṃ paṭisevanti,
Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchati, gabbhaseyyaṃ okkamati, dukkarakārikaṃ akāsi, aparantapaṃ akāsi, aññaṃ satthāraṃ uddisi,
Atthi na rāgo rāgapaṭirūpako, atthi na doso dosapaṭirūpako, atthi na moho mohapaṭirūpako, atthi na kileso kilesapaṭirūpako,
Rūpaṃ parinipphannaṃ, aññātāvindriyaṃ aparinipphannan ti.

Mahāniyāmo anusayā niggaho khuddakapañcamo,[1]
Parappavādamaddano suttamūlasamāhitā
Ujjotanā satthusamaye[2] ti.

Kathāvatthuppakaraṇe pañcatiṃsa[3] bhāṇavāraṃ niṭṭhitaṃ.

---

[1] °pañcamā, P.
[2] sattasamayo, P.; satthusamayo, S.
[3] vīsa, P.; pañcavīsati, S.

INDICES.

INDICES.

I.

INDEX OF PROPER NAMES.

(The numbers are those of the pages.)

II.

INDEX OF PASSAGES FROM THE SUTTA PIṬAKA QUOTED IN THE KATHĀVATTHU.

RAJASTHAN UNIVERSITY
LIBRARY